

TALLER DE
ENCUADERNACION
F. GUTIERREZ
PLACENTINES, 23 y 25
SEVILLA

1. h. de 611 p. g. a. 1258-2a h.
10

K.00001533260

F.A. 038

V. 2

R. 104.918

R E R V M
H I S P A N I C A -
R V M S C R I P T O R V M T O -
mus posterior:

EX BIBLIOTHECA CLARISSIMI VIRI
DOMINI ROBERTI BELI ANGLI.

*Autorum nomina sequens pagina indicabit: in fine verò
additus est rerum memorabilium, in utroque
tomo contentarum, INDEX
copiosissimus.*

FRANCOFVRTI AD MOENVM,
APVD AND. WEHELVM,
M D LXXIX.

Lectori S.

CONSILIUM nostrum erat, Hispanicas historias in vnum corpus redactas coniunctim edere: sed quia in progressu iusti voluminis magnitudinem excessurę videbantur, eas separauimus, inque duos tomos digessimus. Hinc ergo posteriorem inchoamus, cum id nullo alio in loco commodius fieri potuerit, nisi plura immutare & recudere voluissemus. Damus autem in hac parte secunda,

Alfonsi a Carthagera, episcopi Burgenfis, regum Hispanorum anacephalaosin pag. 611.

Michaelis Ritij Neapolitani de regibus Hispaniæ lib. III. pag. 664.

Francisci Taraphæ Canonici Barcinonensis de regibus Hispaniæ lib. I. pag. 676.

Breuem rerum a Philippo II. Catholico rege gestarum descriptionem pag. 735.

Lucij Marinei Siculi de rebus Hispaniæ memorabilibus lib. XXII. pag. 738.

Laurentij Valle, parritij Romani, de rebus a Ferdinando Aragoniæ rege gestis lib. III. 1005.

Ælij Antonij Nebriffensis rerum a Ferdinando V. & Elisabe Hispaniarum regibus gestarum Decadas II. pag. 1073.

Eiusdem de bello Nauariensi libros II. 1211.

Damiani a Goes Equitis Lusitani Hispaniam 1235

Genealogiam regum Hispaniæ recens ex Italico translata: & diuersorū principum ac ducū catalogos 1251.

D N.

DN. ALFONSI A
 CARTHAGENA EPISCO-
 PI BVRGENSIS REGVM HISPANO-
 RVM, ROMANORVM IMPERATO-
 rum, summorum Pontificum, necnon
 Regum Francorum anace-
 phalæosis.

P R Æ F A T I O.

COGITANTI mihi fratres dilectissimi, & frequenter in ani-
 mo reuoluenti, quantum sit humanis animis sciendi infixa cu-
 pido, ut nullo præcipiente, nemine suadente, omnis homo a
 natura scire desideret, quatenus hominem exuere videatur,
 cuius animus ad sciendum nullo desiderio teneatur, & illius
 repulsionis dignus haberi merito debeat: Tu scientiam repu-
 listi, & ego te repellam: dulcedo quadam mētis aduenit. Con-
 sidero enim prompto humano animo iucunditatem adesse, si
 sciendi desiderium operi applicare aliqualiter voluerit. Sed cū
 infinita pene scientiarum & artium sit multitudo, quarum
 aliqua de necessariis naturæ, quorum directio humano iudi-
 cio non subest, aliæ vero in contingentibus occupantur, quæ aliter & aliter interdum eueniūt,
 & ad quæ dirigenda cogitationes humana accurate declinant: multorū animos ad diuersas
 sciendi species inclinari videmus. Alii enim ad scientifica, & naturalia, & supra naturam:
 alii vero ad aliquas alias disciplinas vehementius inclinantur, prout ingeniorum suorū acu-
 men vel hebetudo videtur exposcere. Sed hoc vnū inter cetera, quod nec ingenii altitudinem
 poscit, nec etiam capacitatem, licet mediocrem aut paruam transcendit, contemnendum non
 est. Historiarum quippe notitia, audiendi quid in sua, quid ve in alia regione antiquis in sæcu-
 lis & prope nostratēpora actū sit, & qui principes has terras quas incolimus, per diuersa sæ-
 cula gubernarunt, rationi cōgruum desiderium est. Nec enim, cum homines simus, aliena pror-
 sus putare debemus, quæ inter homines transferūt, illi vulgato etiā trito Terentiano verbo
 adherentes: Homo sum, nihil humanum alienum puto. At licet hoc cōtinue in memoria ha-
 bere necessarium non erat, vtile tamen pariter ac delectabile censeo, libellum aliquem tenere
 qui hac sub breui compendio cōtineat, ut cum sermo de huiuscemodi rebus occurrerit, aliqua-
 lem cognitionem apprehendere valeamus. Hac itaq; intentione motus conscribere feceram ar-
 borem quandam genealogiæ Regum Hispaniæ, eorum gesta aliquantulum miscens, ut nec hi-
 storia prolixitatem, nec arboris breuitatem haberet, sed quodam mediocri modo historiali la-
 titudini & arboreæ breuitati responderet: illique excellentissimo ac indelebilis memoriæ Regi,
 honestorum studiorum avidissimo, qui nuper ab humanis oculis ad superos euocatus est, dedi-
 caueram. At cum particula prima suæ Regiæ maiestati tradita, transitus eius internenisset,
 quieuit opusculum illud, aliis temporibus per me, vel alium altioris & abundantioris ingenii,
 forte, si placuerit diuinæ mansuetudini, prosequendum. Interim autem ascendit in mentem,

ne ex toto calamus refrigesceret, ex illis quæ tunc scripseram, quantum ad tempora quæ attingerunt, & aliis scriptis quæ sequentium temporum actiones enarrant, breuiorem arborem transplantare, quæ nec historiam lato sermone contineat, nec ex toto illam sub silentio dimittat, sed Reges omnes qui in Hispania regnarunt, ab illo tempore quo hæc politia in Regum nostrorum genealogia ac eorum regia familia continuata est, seriose describat. Aliorum enim seculorum quæ ante præcesserant, profundissima abyssus inuestigabilis facta, nobiscum nullam iam proportionem habere videtur. Reduxi ergo ad modum arboris omnes qui in hac Hispania nostra Regis diademate sunt potiti, ab Athanarico incipiens, in quo stipitẽ genealogiæ huiusrationabiliter, ut puto, construxi, usque ad insignem ac potentissimũ Enriquum quartum hodie regnantem, cuius regnum Regum Rex fœliciter dirigat & exaltet. At quia imagines rerum fortius memoriam coadiuuant, quam nuda scriptura, Reges ipsos congruo arboris loco depingi feci in recta linea Regibus solis depictis: in marginibus vero aliquibus aliis quorum strenuitas non ab re iuxta Reges collocari petebat, per sola capita figuratis. Et quia aliorum insignium etiam extrancorum Principum nosse tempora, concurrentiamque quam cum nostris principibus habuerunt, nedum delectat, quinimo etiam ad cognoscendum aliqua quæ interdum inuestigamus, non modicum confert, congruere mihi visum est, illorum adiciere tempora quorum celsitudo imperiique magnitudo abscondenda non sunt, sed perpetuis temporibus propalanda. Posui itaque summos Pontifices, qui non alieni Principes iudicandi sunt, quia tam nostri, quam aliorum hominum omnium superiores existunt, & in uniuerso orbe plenissimam habent potestatem. Denique Romanorũ Imperatores, quibus licet non subsimus, cum Hispani Romanum Imperium supra se non recognoscant (eruerunt enim Deo adiuuante de faucibus infidelium regnum. solum enim Reges suos, ut supremos principes in temporalibus habent) sunt tamen merito memorandi Imperatores Romani, qui inter omnes Reges primam sedem, & quasi quandam primogenituram non incongrue habent. Ideo in illis concurrentiis adiunxisse, & Reges Francorum qui in altitudine solii magno splendore clarescunt, amicitiaq; & sanguinis necessitudine ab antiquis temporibus nostris extiterũt Principibus sociati, indignum fuisset a concurrentia hac segregare. Ideo hac concurrentia his tribus principatibus, supremo siquidem pontificatu qui omnes principatus excedit, Romanoque, & Gallicano temporalibus, regũ quæ insignissima sunt inuenire decreui. Sed & illud non æqualitate præsentia motus, cum non æquari, sed pontificatui Romano subiici, & regna temporalia cum debita humilitate reuereri dignissimum est, qualitate tamen personarum tam scribentis, quam quibus scribitur, attente pensata, non indignum arbitratus sum, ut in calce concurrentiæ adicerem Pontifices qui in ecclesia Burgenſi sederunt, ab illo incipiens tempore, quo sedes ipsa cathedralis effecta est, & usque ad tempora nostra producens. Nam etsi principatus alij supremi tam eminentia, quam magnitudine, & aliis numerosis dotibus longe altius præstent, quo ad nos tamen, nosse præfules qui & quo tempore in hac insigni ecclesia præfuerunt, delectabile pariter ac utile est. Consonumque rationi putavi hanc arborem charitati ac fraternitati vestra dirigere, cum ecclesia hæc caput diæcesum Castelle capitis nomine tam a nobis, quam ab omnibus populis vulgariter insignitur. Cum ergo capita sint ecclesia ecclesiarum, & ciuitas ciuitatum Castelle, nescio cui congruentius adaptari queat, memoriam omnium regum tenere, quam illis qui capita dicuntur, & sunt illarum terrarum quarum Monarchia describi, & in perpetuam recordationem redigi breui stylo tentatur. caput enim principalis pars corporis est, quinimo & totum corpus representare videtur, eiusque mansoleum locum religiosum facere solet, ac si totum corpus cum capite ibi esset. Sit ergo Principum ibi seriosa memoria, ubi principalis pars regnorum in quibus principatũ gesserunt, consistit. Accipiat ergo fraterno corde fraternitas vestra munusculum hoc, quod fraterna manu donatur, illudq; multitudi-
dini librorum quibus insignis bibliotheca vestra abundanter munita est, adiciere curet, ut qui annalia antiqua hæc ex parte sciendi cupidus fuerit, illud legendi aliqualis notitiæ adeptione congāudeat. Sed iam his præ-
ludis finem imponens, quod dicere gestio, diuino
auxilio humilimīs precibus innocato, ut
sequitur, prosequar.

ALFONSI A CARTHA-
GENA EPISCOPI BVRGENSIS RE-
GVM HISPANIÆ ANACE-
PHALÆOSIS.

Caput I.

10

10 **L**LV D autem præmittendū est, Hispaniam de cuius Regibus loqui intendimus, partem quandam honorabilem orbis esse. De qua vt sciamus, quanta sit, & in quot prouincias diuidatur, menti adducendum est, orbem a rotunditate circuli dictum, quia rota quædam est, cum Oceanus vndiq; circumfluens fines eius circulo ambiat. Hunc in tres partes antiqui diuidendum dixerunt, quarum vna Asia vocatur, altera Europa, tertia Africa, quæ etiam Libya aliquibus in libris nuncupari solet. Hæ autem partes æquales non sunt. Nam Asia a Meridie per Orientem vsq; ad Septentrionem peruenit, Europa vero a Septentrione vsq; ad Occidentem, & inde Africa vsq; ad Meridiem:

20 & sic dimidium orbis tenent Europa & Africa, aliud vero dimidium sola Asia occupat. Quod ideo sic a sapientibus descriptum esse putandum est, quia mare Tyrrenum quod Mediterraneum vocatur, ab Occidenti inter Septam & Gibeltariū seu Tarifam ingrediens, & versus Orientem fluens, has duas partes Meridianam & Aquilonem intersecat, & cum vna esse deberent, aquarum inundatione diuidit. Sic ergo si in duas partes Orientis & Occidentis diuidatur orbis, Asia Orientalem, Europa vero & Africa Occidentalem partem tenebunt. At cum Hispania in Europa sit, congruens est, vt Asiam & Africam dimittentes de Europa modicum quid dicamus. Europa siquidem a flumine Tanai descendens ad Occasum per Septentrionalem Oceanum vsq; ad fines Hispaniæ venit. Cuius pars Orientalis & Meridiana a Ponto confugiens tota mari magno cõiungitur, & in insula Gadibus finitur. Prima Europæ regio Scythia inferior est, quæ a Mæotidis paludibus incipiens inter Danubium & Oceanū, vsq; ad Septentrionalem Germaniam porrigitur. Quæ terra generaliter propter Barbaras gentes quibus inhabitatur, Barbarica dicitur. Huius pars prima Alemania est, quæ ad Mæotidas paludes pertingit. Post hanc Dacia, vbi & Gothia, & post illas multæ aliæ prouinciæ sequuntur, donec ad Hispaniã perueniatur, quas describere operosius esset intentu, quia non descriptionem orbis seu mappam mundi conficere propositum est: sed Hispaniæ de cuius Regibus dicturus sum, sitū ad mentem adducere. Qui autem de aliis Europæ prouinciis informari desiderat, Isidorū, & alios qui orbis partes sermone lato

30 curauerunt distinguere, diligenter inquireat. Ego enim hanc solam primam Europæ partem breuiter in memoriã adduxi, quia intra eam Dacia continetur & Gothia, vnde & Gothi exisse feruntur, qui in Hispania, vt infra diceretur, regnarunt. Aliis ergo Europæ prouinciis omissis Hispaniam calamo nostro Dacię & Gothię, a quibus primi Reges nostri ortum habuerunt, coniungamus.

40

Caput II.

50 **F**VIT autem Hispania prius ab Ibero amne, seu flumine, Iberia nuncupata, postea ab Hispano Hispania cognominata est. Ipsa est enim vera Hesperia ab Hespero stella Occidentali dicta. Sita autem est inter Africam & Galliam, a Septentrione Pyrenæis montibus clausa, a reliquis partibus vndiq; mari conclusa, salubritate cæli æqualis, omnium frugum generibus fœcunda, gemmarum metallorumq; copiis ditissima: interfluunt eam flumina magna, Bætis (quod modo Guadalquiuirum vocatur) Minius, Iberus, Tagus, in aliquibus aluei sui partibus aurum trahens. Habet prouincias sex, Tarraconensem, Carthaginensem, Lusitaniã,

An.dom. Galleciam, Bæticam, & trans fretum in regione Aphricæ Tingitaniam. Duæ sunt autem Hispaniæ, citerior, quæ in Septentrionali plaga a Pyrenæo vsque ad Carthaginem porrigitur: vltior, quæ in Meridiem a Celtiberis vsque ad Gaditanum fretum extenditur: citerior & vltior dicta, quasi citra terras, & vltra, quod vltima, vel quod non sit post hanc vlla. Est autem Hispania de latioribus prouinciis quæ sub Europa includuntur, habens in se sex prouincias, vt prædixi, quæ iam aliis nominibus nominantur. Neq; enim dicimus Tarraconensem, quia hic loquimur de prouincia ecclesiastice sumpto vocabulo, pro vt metropolim & ecclesias suffraganeas designat: sed quandam particulam seu contractum terrarum. Illam igitur quæ Tarraconensis dicebatur, Cataloniam vocamus. Carthaginensis vero est illa particula terræ in qua regna Valentia & Murcia consistunt. Lusitania continet partem Portugallia quæ intra Tagum & Guadianam, necnon etiam particulam illam quæ citra Tagum & vltra Dorium est, aliasque huius regni terras quas Extrematuram dicimus. Gallecia vero in suo nomine durat. Sed sub Galleciæ nomine etiam pars Portugallia intelligenda est, quæ intra Dorium & Minium consistit. Bætica vero Vandalia est, quam Andaluziam dicimus, dicta a Bæti flumine, quod Guadalquivirum vocatur, ab Arabibus sumpto vocabulo. Etenim apud Arabes Guadalqueuir flumen magnum significat. Hæc intra se Granatæ partem continet. Tingitania autem est in Aphricæ parte, quam dicimus Benamarim, a Tingi ciuitate quam Taniar vocamus, nomen assumens. Alias vero terras quas in Hispania hodie diuersis nominibus nominamus, sub illis quas diximus, tunc contineri putarem, vt Castella & Nauarra cum Carthaginensi, Legionensis pars cum Gallecia, Toletana & Conchensis cum Lusitania, quæ simul cum Bætica quam Andaluziam & Granatam dicimus, Hispaniam vltiorem faciebant, quam citeriorem post respectum ad nos possumus appellare, cum vltra & citra respectiue ad locum in quo loquentes existunt, dicitur. Nos igitur cum citra Iberum sumus, has partes Hispaniæ citeriorem Hispaniam vocamus, Italici & alii Orientales vltiorem vocant, cum per respectum ad eos vltra Iberum commoremur. Quæ sic grosse tetigi, vt aliquam cognitionem horum nominum habeamus, & aliquantulum correspondere denominationibus quas hodie partes Hispaniæ habent ex ipsa propinquitate vocabulorum, sentiamus, non quod sigillatim his finibus distinguantur. Difficillimum enim esset nunc limites illarum diuisionum certitudine plena tenere. Hoc tamen ex his diuisionibus constat, Tingitaniam quæ vltra mare Mediterraneum est, licet in Asia sita sit, intra Hispaniæ partes contineri. quod licet peregrinum ab aliquo importuno videatur, intentius tamen intuentibus aliquid forte non parum importare valeret, vt memor sum alibi ad propositum aliud dixisse.

Caput III.

NUNC vero intentum nostrum prosequens, hoc de regno Hispaniæ, prout terram in qua regnatur, designat, sufficiat dixisse, tamen pro vt Reges & potentiam demonstrat, aliqua dicamus. Nescio enim quare apud nos vnico verbo hæc duo diuersa coniungimus, vt regnum ipsam terram vocemus, & hoc eodem verbo regnandi vim & potentiam exprimamus. Dicimus namque regnum Hispaniæ vel Franciæ, cum de terris illis loquimur, similiter quoque cum de aliquibus Regibus earum sermo sit, regnum eorum tot annis durasse scribimus, vel dictamus exercitium ac potestatem regnandi, quæ temporalia sunt, & regnum vocantes, vt Salomon edixit: nam terra in æternum stat: non sicut apud Italicos qui terram in qua regnant, non regnum, sed reamum vocant. Cum ergo de Hispania, pro vt reamum est, modicum diximus, de regno eius, pro vt regnantium tempora significat, paulum quoque dicamus. Nemo autem dicere posset, qui fuerunt hi qui ab initio sæculi ante diluuium in Hispania regnarunt, quia impossibile esset hoc scire, cum omnes Chronicæ post diluuium principium narratio-

narrationis assumant, nec aliqua auctentica historia reperiri potest, quæ ante a-
 quas diluuii gesta hominum narret, excepto canone sacro, qui ab initio creationis
 mundi sermonem assumens, tam ante Noæ, quam etiam postea, multa historice
 prophetica reuelatione descripsit. Quicumq; tamen illi fuissent, si aliqui fuerunt
 qui Hispaniam gubernassent, sub inundatione aquarum constat perisse. Sed &
 post ipsum diluuium expleta infantia sæculi, & in quandam adolescentiam mun-
 do quodam modo ascendente, hoc distinctum sciri non posset: licet aliqui sub
 globo diuisionem gentium post discessum a Babel descriptarunt. Sed nos illud
 non quærimus specificè & particulariter scire, grosse tamen, pro vt attentæ anti-
 10 quitatis abyssus inuestigari aliquo modo potest, coniecere conuenientibus oculis
 vtcunq; vellemus, qui fuerunt illi qui Hispaniam antiquis in sæculis inuasent.
 Ferunt autem, quod Europa recepit populos a generatione Iaphet, qui septem fi-
 lios dicitur habuisse. Quorum primus fuit vocatus Gomer, secundus Magoth, ter-
 tius Madans, quartus Inanus, quintus Tubal, sextus Moretus, septimus Tirasus. A
 Gomero primo filio dicunt populatam Galleciam. A Tubalo quinto filio alii de-
 scenderunt Hispani. A Magotho secundo filio Scythæ, Gothi, Vandali, Sueui, &
 Alani, & ab aliis vero filiis alii profluxerunt nationes. Inter istos deniq; adinuicem
 magna bella & grandes diffensiones processerunt. Alii enim alios e terris expel-
 lentibus, & aliis resistentibus, oportebat vt bellici labores insurgerent. Nam inter
 20 offendentes & defendentes tunc & nunc consequens est, vt gladius hostilis insur-
 gat. Nam alii inuasionem potentia incitante desiderant, alii defensionem necessi-
 tate cogente procurant. Et nec hoc, nec illud ad rationis persuasionem quiete con-
 fici potest, ad arma oportet recurrere. Transierunt ergo multa tunc tempora, & in
 eis armorum plurimi actus, quos referre calamus non valeret. Sed hoc vnum di-
 citur, quia a confusione linguarum in Babel, vsq; ad tempora Gedeonis iudicis
 Israel, fluxerunt anni mille, & ducenti, & triginta, & tres. Et huius Gedeonis tem-
 pore natus est Hercules magnus, qui ingentia facinora & armorum miranda ex-
 exercitia per diuersas orbis partes, præsertim in Hispania egit. Hic enim (vt ferunt) v-
 na cum Iasone obtinuit vellus aureum insulæ Colchos, & destruxit Troiam pri-
 30 ma irruptione occidens Laomedontem Troiæ Regem, necnon vicit Diomedem
 Thraciæ, ac Centauros, & Lacedæmonios. Superavit quoq; filios Leui, qui erant
 nepotes Regis Saturni, necnon Busirim Ægypti, & Antæum Aphricæ Reges,
 fœminas quoq; Amazonas, quæ tunc erant multarum gentium victrices, pro vt
 hæc omnia aliquæ historiæ ferunt & fabulæ poetarum. Boetius quoq; in metris
 suis horum aliqua narrat, dicens,

*Herculem duri celebrant labores,
 Ille Centauros domuit superbos,
 Abstulit sæuo spolia leoni.*

Reliqua quæ illic in metro sequuntur, quæ hic succincte tetigi, veritatem eorum
 40 Deo qui omnia cognoscit, relinquens, vt scripta reperi, huic scripturæ inserere,
 non asserere curam cepi. Cum autem hæc omnia Hercules aliis in orbis partibus
 expleuisset, ab Aphrica in Hispanias transit. Audierat enim Geryonem Hispani-
 niæ principem potentia suæ robori plus debito nitentem, erga Hispanos tyranni-
 ce se habere. Aduentum vero eius audientes Hispani nimium lætati sunt, speran-
 tes manu Herculis a Geryonis tyrannide liberari, quod & factum est. Nam Her-
 cules Geryonem defidans, duellum cum eo aggressus est, victumq; strangulauit,
 & super caput eius turrim dicitur fundasse prope Curuniam, quod oppidum in
 Galleciæ finibus ipse fundauerat. Demum occidit Cacus illum ferum hominē,
 qui tanta feritate vigeat, vt potius fabulæ quam historiæ narratio feritatis eius ab
 50 aliquibus scribenda putetur. Ab hoc Caco montem Caci, quem vulgari-
 ter Moncaio dicimus, prope Tirasonam & Agredam situatum, nomen assumpsisse ferunt.
 Hercules itaq; occisis Geryone & Caco, & multis magnificis operibus in Hispania
 factis, ad Græciam est reuersus, dimittensq; nepotem quendam suum qui Hi-
 spanus vocabatur, vt in Hispania regnaret, a cuius nomine Hispaniam vocatam
 putant. Nam primo Iberia ab Ibero flumine, seu Hesperia ab Hespero Planeta qui

An. dom. prope occidentem aduesperante die lucet, vocabatur. Hic Hispanus est primus quem in Hispania regium titulum assumpsisse historiarum narrant. Qui magno tempore in pace regnans, multa magnifica opera dicitur construxisse. Inter quæ ille singularis aquæ ductus habetur qui apud Segouiam in sua firmitate huc usque perdurans, ciuitati aquarum copiam ministrat, pulchritudinem nimiam in ipsa operis fortitudine ostendens. Nam cum quædam particula supereminens per quam cloaca dirigitur, sæpe reficiatur, & refecta faciliter corruat, ipse tamen pons & aquæ ductus tanta firmitate edificatus fuit, ut ab illo sæculo usque in præsentem diem quasi quadam incorruptione fulgens maneat. Tantaque differentia diuturnitatis inter moderna opera & vetustissima est, quod quidquid ibi nostris diebus reficitur, raro per decennium durat, tanto ponte qui Hispani temporibus factus est, per tot sæcula immutabiliter perdurante. 10

Caput IIII.

Hic Hispanus filiam suam nomine Liberiam in matrimonium tradidit in signi Principi Græciæ vocato Pyrrho, qui ex iure uxoris suæ post mortem Hispani soceri sui in Hispania regnauit. Hoc tempore dicunt tantam ariditatem per totam Hispaniam fuisse, quod viginti septem annis pluuia visa non est descendisse: quo factum est, ut omnia flumina prorsus arefcerent, præter modicum aquarum quæ in Guadalqueuiro & Ibero profluebant, & ut aliqui dicunt, in Guadiana. Cuius causa Hispani ad diuersas terras vitam saluaturi abierunt, ariditate autem cessante habitatores ad Hispaniam reuersi sunt. Pyrrho denique defuncto Græci post eum aliquo tempore regnauerunt, quorum nomina expresse non legi. Post hæc gentes quædam extraneæ quæ Almonizi vocabantur, Hispaniam intrantes Græcos expulerunt, & regnarunt in ea quadraginta annis. Demum exercitus multi ab Alemania & insulis adiacentibus Hispaniam inundantes, Almonizis expulsi apud Hispanos magnis temporibus regnauerunt, donec Pœni ab Africa transeuntes magnam partem Hispaniæ subiecerunt. Etenim Hamilcar primo Saguntum obsidens occisus fuit. Deinde Hannibal immanissimus fortissimusque obsidionem repetens, Saguntum oppidum expugnauit. Quod utique non ciuitatem Saguntiam nostram, sed castrum illud iuxta Valentiam Monuedrum vulgariter nuncupatum fuisse autumant. Sagunto autem occupato, & aliis multis partibus Hispaniæ suæ ditioni subiectis, Hannibal nomine & gloria excellere incipiebat, quod Romanus populus qui tunc quasi adolescens erat, & aliis gentibus imperare non mediocriter præsumebat, moleste tulit, maxime cum iam Saguntum Romani in amicitiam recepissent. Cuius occasione bellum contra Hannibalem & Pœnos implacabile indixerunt. Quo factum est, ut Hannibal qui potentia magna & animo bellicoso vigeat, in Italiam proficisceretur, dimissis Hasdrubale & Magone fratribus eius, ut ea tuerentur quæ apud Hispanos acquisierat. Romani vero miserunt contra eos nobiles quosdam de familia Scipionum, qui pugnantes contra Hasdrubalem victi & occisi sunt. Post quorum mortem alium de Scipionibus, qui P. Cornelius Scipio Minor dictus est, ad Hispanos miserunt. multi nanque fuerunt Scipiones. Scipionis enim verbum cognomentum familiæ, non nomen particulare hominis est. Hic Scipio dimicauit contra Magonem acerrimo prælio, ut hinc inde occisi plurimum caderent, & Magonem victum & captum cum aliis captiuis misit ad urbem. Magone vero sic victo Hasdrubal frater eius occurrit obuiam Scipioni, præliumque intrans victus euasit, & profectus est in Italiam ad Hannibalem fratrem suum. Scipio vero victor existens, expugnatis Hasdrubale & Magone fratribus Hannibalis, rediit Romam, Hispania manente sub regimine Romanorum. Aliquibus autem temporibus sic elapsis, cum Romani gubernantes insolenter, ceu fieri solet, haberent (raro enim euenit, ut peregrina potentia si diu continuatur, ad grauamina non profiliat subditorum. vnde & Bonifacius Papa dicebat, non modica dispendia Romæ attulisse peregrina regimina. 20 30 40 50

gimina. hinc est quod successione principantium naturalitas acquisita, Regum *An.dom.*
 ad subditos, & subditorum ad Reges, nimium conciliat animos, & regnantis iu-
 gum benignum & tolerabile reddit) Hispani ergo proteruiam Romanorum non
 ferentes, rebellare cœperunt. Contra quos Romani miserunt ducem nomine Ti-
 berium Sempronium, qui vi armorum plusquam centum & viginti ciuitates, op-
 pida, & castra occupans, Hispanos sub ditionē Romanorum reduxit. Demum ex-
 acto aliquo tempore, sexcentesimo fere anno postquam Roma condita fuerat,
 iterum rebellauerunt Hispani, & taliter se inuenerunt contra Romanos, quod nul-
 lus ex ducibus Romanis reperiebatur, qui acceptare auderet se mitti aduersus
 10 eos. Et tunc miserunt quendam nomine Sergium Galbam consulem, qui multis
 præliis cum Hispanis confectis, postremo ab eis fuit deuictus. Quo sic deuicto
 miserunt Romani alium ducem, qui obsedit Numantiam quæ nunc Zamora
 vocatur, in cuius obsidione magnam stragem, damna, & pericula Romani ha-
 buerunt, ciuitate in sua rebellionē contra eos manente. Sed post istud missus est
 P. Scipio, qui post Aphricanus inferior vocatus est, nepos alterius Scipionis
 quem Aphricanum superiorem appellant. Hic Numantiam tam strictissima ob-
 sidione afflixit, quod expugnatam ex toto destruxit. Et sic mansit Hispania sub
 ditione Romanorum aliquo tempore. Sed post consueta animositate rebellan-
 20 tibus Hispanis venit Pompeius, qui subiiciens eam dimisit in illa filios suos ac du-
 ces Petreium & Afranium, & in Italiam rediit. At cum inter Romanos tunc il-
 lud intestinum & famosum bellum surrexisset, & Pompeio cum Iulio Cæsare ge-
 nero suo implacabiliter desidente, Iulius Cæsar in Hispaniam venit, & contra Pe-
 treium & Afranium apud Ilerdam dimicauit, vbi exercitum Petreii & Afranii
 immensa siti afflictum in deditiōem reduxit. Mansit itaque tunc, Cæsare subii-
 ciente, sub potestate Romanorum Hispania vsque ad tempora Honorii Impera-
 toris. Cuius tempore Vandali & Alani ad Hispaniam venerunt, & eam magna ex
 parte occupauerunt, ac Sueui Galleciam. Sed paulo post Vandali in Aphri-
 cam transierunt, & quidam alii Barbari quorum nomina non habentur, Hi-
 spaniam intrarunt. Et sic huiuscemodi inundationibus diuersarum gentium &
 30 rituum, magnis temporibus Hispania afflicta fuit, partim Romanis, partim
 Vandalis, Alanis, Hugnīs, & Sueuis illam sibi iuxta potentiam suam tyranni-
 ce occupantibus, donec exercitus nobilis militiæ Gothorum illis expulsis ad il-
 lam habiturus deuenit. Quorum Reges ex ipsa habitatione & incolatu Hispa-
 ni effecti in ea regnarunt, & regnant, non iam Gothorum, sed Hispanorum sub
 diuersis titulis Reges vocati.

Caput V.

40 **E**T quia de his sub arboris figura particulariter dicendum assumpsimus, aliqua
 ex illis quæ intra Hispaniam gesserunt, suis congruis locis dicturi, de origine
 eorum, & his quæ ante Hispaniæ ingressum aliis in locis per eos gesta sunt, breuis-
 sime, vt aliena, non vt nostra, ad clariorem intellectum dicendorum breuissimo
 cursu transeamus. Origo autem Gothorum, vt ex aliquibus historiis colligitur,
 ex insula Scanthia, seu Scythia fuit. Illam namque primo sunt adepti, cuius posses-
 sione non contenti, inde exeuntes propinquas Scythiæ insulas & terras peragran-
 tes, vicinas gentes bellis laceſcebant, quod antiquissimum est. Nam ante Hercu-
 lem qui tempore Gedeonis iudicis Israel fuisse dicitur, Gothi Reges habuisse di-
 cuntur, quos nominant Beric, & Gadaric, & Philimer, & Zamolxem, & Tanau-
 sum, qui successiue in eis regnauerunt. Et post tempora Herculis & Telephi filii
 50 eius multos Reges Gothi habuisse feruntur, ac plurima bella tam versus Aquilo-
 nem, quam etiam Orientalem mundi plagam gessisse. Tamque in illis animositas
 bellandique desiderium erat, quod etiam fortitudinem & militare exercitium
 ex eorum origine ad fœminas dicitur pertransisse. Nam illæ pugnatissimæ fœmi-
 næ quas Amazonas vocarunt, ex genere eorum profluxisse narrantur, vt in homi-
 nibus qui animalia rationabilia sunt, illud quod in auibus rapacibus natura ope-

An. dom. rante fieri videmus, in illis sæculis factum audiamus. Et sicut inter aues rapaces, seu de rapina viuentes, fœmellæ soleant esse audaciores: sic apud illos qui aliena rapere, & populos ex suis sedibus expellere continue insistebant, Amazonæ fœmellæ impetum etiam audaciorem habeant, licet ipsi Gothi masculi audacissimi fuerunt. Etenim Tomyris Amazona Regina Getarum, immo Gotharum, Cyrum Regem Persarum & Medorum, qui tantæ potentæ fuit, vt regnum Chaldæorum Balthasare Rege occiso, & Babylone destructa extinxerit, & in regnum Persarum mutauerit, bellum gerens, illum deuicit, ac occisum capite mutilauit, quod in vtre pleno sanguine consanguineorum & nobilium de exercitu suo misit, dicens: Satia te sanguine quem sitisti: vt qui sanguinem aliorum crudeli cæde sepissime fuderat, sanguine suo & suorum infœlix operiretur, vt illud euangelicum verbum etiam illo tempore completeretur: Qui gladio occidit, gladio peribit. Sic & Samuel Propheta cum Galaath Regem gladio scinderet, dixit, Sicut fecit absq; liberis mulieres gladius tuus, sic etiam erit sine liberis inter mulieres mater tua. Sæpe enim impii & crudeles crudeliter opprimuntur, & potentes, vt Sapiens ait, potenter tormenta patiuntur. Nam iuxta prouerbum vulgare, canis lupos occidens, plærung; a lupis occiditur. Tomyris vero adepta victoriam & maximam prædam, in partem Mysiæ quæ ab Amazonis Amazona dicitur, victrix abscessit, & mutato nomine minorem Scythiam appellauit, & ciuitatem Tamera suo nomine ædificauit. Et adhuc hodie successores earum fœminæ agentes militiam, strenue 20 habentur in opere militari, & terra earum (vt Roderici historia refert) vulgariter Fœminea vocatur. Ego tamen licet, vt legi, describo, non tamen memini me vidisse aliquem qui militarem exercitum fœminarum segregatum vidisset, licet vna, vel alia militari exercitio dedita aliquando videatur, sicuti apud Francos pridie Poncella militabat.

Caput VI.

SED exercitum fœminarum dimittentes, ad viriles Gothorū cuneos redeamus. Post mortem autem Beric qui primus inter Gothos Rex nominatur, successit 30 Gadaricus, qui fuit magnificus triumphator, & multos in Scythia quæ nunc Dacia dicitur, populos subiugauit. Post hunc filius eius Philimerus videns Philimerigorum terram vbertatis penuria laborare, dedit consilium, vt ab illis sedibus transmigrarent, & cum diu altissimas fedes & congrua loca perquirerent, ad vltiores Scythiæ terras venit, vbi regionum vbertatem & votiuia gaudia admiratus, decreuit ibi, vt in propriis residere. Et cum terram explorans deambulasset, & pontem in vasto flumine reperisset, regionemq; vltra flumen illud placidam prospexisset, voluit regionis vltima peragrare, & parte exercitus iam transmissa, pontis structura corruit transeuntium pedibus conuassata: & sic nec transmissis licuit remeare, nec aliis transuadere. Is enim locus (vt fertur) paludibus tremulis concluditur, 40 & ex vtraq; parte confusione imperuius inuenitur, & forsan pons ille ligneus erat, & pondere multitudinis ruit, ac citra remanentibus quia difficilis reparatio videbatur, reparare noluerunt, vel forte cum nullam aliam causam itineris continuandi haberent, nisi quia terras ad inhabitandum quærebant, circa flumen remanentes confederunt, grandi parte exercitus sui vltra prodeunte, satis sibi habitationis videbatur in terris citra flumen situatis mansisse. Pars vero Gothorum quæ cum Philimero citra remanserat, optatum potita solum, ad gentem Spalorum aduenit, vbi conferto prælio victoriam sunt adepti. Exinde vt victores ad extremam partem Scythiæ quæ adiacet Ponto mari, cum triumpho venerunt, & Scythiam suis victoriis subiecerunt. Et quia ibi diutius resederunt, & regimen tenuerunt, Scythæ, 50 vt indigenæ, sunt vocati. Et licet Gothi ad gentes alias sæpius se vertissent, rectores tamen suos in Scythia dimittebant, penes quos gentis regimen consistebat. Hinc euenit, quod Iosephus Scythas, Isidorus Getas appellat. Vnde & illud in laudem eorum per quendam poetam dictum est:

Contemunt mortem laudato vulnere Getæ.

Acti

Ac si diceret, tanta animositas Gothorum militiæ est, quod pro honore adipiscendo mortem contemptui habent, laudantes vulnera quæ pro Reipublicæ tuitione ac exaltatione in præliis viriliter recipiuntur. Nam mutata prima litera e in o, & vltima e in i, qui Getæ appellabantur, Gothi dicuntur. Hi septemtrionalia iuga tentantes, Scythica regna montibus ardua possederunt, & pars illa adhuc Gothia appellatur. interpretatio autem nominis eorum in lingua nostra est fortitudo, & re vera nullius gentis strenuitas ita regnis & imperiis se obiecit, sicuti huius. In primo enim egressu a Scanzia gentem stolidam Vlmerrigorum & Vandalorum a suis sedibus eiecerunt, iuga Scythica subiecerunt, Vexorem Regem Ægypti prælio fugauerunt, Asiam subiugarunt, & eorum aliqui inibi remanserunt, ex quibus Parthi (vt dicitur) processerunt, & partem Asiæ subiecerunt, Armeniam, Syriam, Ciliciam, Galatiam, Pisidiam, Ioniam, & Æoliam expugnauerunt. Telephus Rex Gothorum vicit Danaos, interemit Therstrandrum, insecutus fuit Vlysses. Darius Hytaspis filius, & Xerxes ab Anciro Rege Gothorum inferiores in prælio sunt inuenti. Hos Alexander vitandos docuit, Pyrrhus pertimuit, Cæsar exhorruit. At cum Pompeius pro arripiendo Reipublicæ principatu contra Iulium Cæsarem arma moueret, isti cæteris fortius dimicarunt, in Franciam irruerunt, Italiam vastauerunt, Romam ceperunt, Veronam ædificauerunt, nomen imponentes Verona, quasi ve Roma, in odium Romanorum. Gallias sunt aggressi, Hispanias sunt adepti, ibique apud Toletum sedem vitæ & imperii locauerunt, in habitaculis & tentoriis habitauerunt. Terras vberes seminabant, nusquam munitiones vel domicilia fabricabant. Et licet terras, & ciuitates, & oppida subiugarent, semper bellis & vastationibus insisterent, non contenti dominio populorum, sed præliis omnia infestantes. Et licet in sui principio ferocitati dediti, vix humanæ rationis debitum attendebant, tamen postquam mores aliarum gentium viderunt & vrbes, humaniores effecti benignitatem & mansuetudinem induerunt, adeo quod & philosophis ad quorum sapientiam humili studio peruenerunt, diu propriis ducibus se rexerunt, & postea regale fastigium adsciuerunt, quod & sacerdotio ornauerunt. Hos omnes Europæ populi tremuerunt, Alpium obices his cesserunt. Post exterminium Scythæ gens Vandalia, a Pannonia non tantum eorum præsentia fuit exterrita, quam opinione fugata, eorum impetu Alani sunt extincti, Sueui inter angustos Hispaniarum angulos eorum arma proprio periculo sunt experti, & regno quod seditiose tenuerant, turpiori dispendio caruerunt. Libertatem Gothi potius bello, quam pace seruauerunt, in bellandi necessitate vires prætulērunt, & in armis spectabiles hastis & iaculis, arcibus & sagittis, ensibus ac clauis, tam equestri, quam pedestri prælio conflegebant, & in armorum experientia solo naualis belli exercitio caruerunt, vsque ad tempora Sisebuti. Sub quo ad tantam gloriam peruenerunt, vt victoriarum insignia non solum in terris, sed in ipso mari publicarent. Fuerunt autem naturaliter magnanimi & audaces, ingenio faciles & subtiles, in proposito prouidi & constantes, gestu & habitu approbandi, viribus præpollentes, statu ardui & proceri, duri vulneris, & manu prompti, corporis validi, membris apti, dispositione compositi.

Caput VII.

SEd sic confuse generaliter scripti, prout scriptum inueni, vt aliqualem notitiam Gothicæ gentis sub genere habeamus. Nam illorum temporum seriosa & specialis narratio certitudinaliter non habetur, quia Salomon inquit: Tempus cuncta obliuione operit: nec ad gesta principaliter attinet, quid Gothi in remotis regionibus sæculis antiquis gesserunt. Sed hoc addendum est, quod Gothi qui cum Philimero Rege citra pontis fretum manserunt, multa strenuissima opera armorum agentes, sub multis Regibus ac ducibus suis per discursum temporis succedentibus contra plurimos Reges, gentes, & nationes dimicarunt, pluries victores, licet aliquando tamen raro fuissent deuicti. At cum ad hanc partem Europæ, quæ Italia, Alemania, & Gallia, & Hispania est, venissent, se iterum subdiuiserunt:

An. dom. & illi qui apud Italiam & circumadiacentes terras remanserunt, Ostrogothi vocati sunt, illi vero qui ad Hispanos accefferunt, Vesogothi sunt vocati, Ostrogothos, id est Orientales Gothos, Vesogothos, id est Occidentales, vocantes ex vulgari suo idiomate, ut arbitror, interpretatione recepta. Et quia Gothi qui in Italia remanserunt, Ostrogothi appellabantur, ideo Theodoricus de quo mentio fiet, Ostrogothorum Rex appellatus est. Gothi vero qui Pyrenæos montes trans-euntes, Vesogothi dicti sunt, procedente tempore Gothicum titulum exuentes, Hispanorum nomen induerunt, ut in dicendis exprimeretur. At licet differentia nominum esset, large tamen assumpto vocabulo omnes dicebantur Gothi, cum ab eadem origine descendissent. Origo autem, ut proxime dixi, ab Aquilonari parte fuit. Et si accurate attendere volumus, terram illam quam hodie Reges Daciæ tenent cum aliquibus adiacentibus, fuisse illam vnde Gothi principaliter exierunt, existimandum est. Sunt enim quatuor regna, Daciæ, Sueciæ, Noruegiæ, ac Gothiæ, siue Gothorum. A quibus terris, nec non aliquibus aliis quæ ultra illas intra illum sinum Aquilonis in magna latitudine sitæ a Barbaris hodie incoluntur, putandum est illam multitudinem armatæ militiæ copioso numero exiuisse. Nam Gothiam solam quæ parua terra est, incredibile esset, tot populos genuisse. Nec huic rei obstat, quod omnes nomen Gothicum assumpserunt, quia tam antiquis, quam modernis temporibus hoc fieri consuevit, a parua terrarum gleba gentes multas interdum nomen accipere, cum generaliter nominantur, licet in particulari suas nominum subdiuisiones accipiant, sicuti omnes quotquot sub amplitudine horum regnorum morantur, Castellanos vocamus, licet Castellæ vna prouincia sit, & multæ aliæ propria nomina & designationes habentes sub hac monarchia spaciosis finibus sitæ consistant. Sic itaque fieri potuit, ut a terra Gothiæ licet non magna, omnes finitimæ gentes quæ ad occupandas terras aliorum animositate vigenti exierunt, nomen acceperunt. At quia inter regna Regis Daciæ, Gothia computatur, illa arma regia Regibus qui in arbore sequenti depicti sunt, quandiu titulum Gothorum habuerunt, apponi feci, quæ Reges Daciæ pro omnibus quatuor regnis adducunt. Titulo vero mutato, & Castellæ, & Legionis separatim, vel coniunctim assumpto, arma quæ procedente tempore assumpserunt, prope illos ponuntur. Nec tamen volo, ut quisquam putet eos qui in illis regionibus frigidissimis remanserunt, Hispanis præstare, quia ab illis descendunt, cum hoc in vetustis, & in recentibus sæculis crebro vñsitatum sit, quod cum ex aliquibus terris insigniores & animosiores viri exeuntes, alias regiones virili animo expugnant, easque perpetua habitatione incolunt, licet a terris vnde exierunt, denominationem & arma retineant, longe tamen eminentiores sunt illis qui in originis suæ terra quieti manserunt. Nam Alexander Magnus a Macedonia prouincia Græciæ exiens, nomen Macedonis retinuit. Sed quis non dicat illum totius esse dominum factum, ac illos qui post eum in regnis expugnatis regnarunt, illustriores fuisse illis qui intra Macedonia latebras refederunt? Sic & Pharamundus a Pannonia Vngariæ prouincia exiuit, sed eo in Francia manente, Reges Francorum qui ab eo descenderunt, quis dubitat clariores Vngarorum Principibus esse? licet illi clari & excellentes existant. Sic & Hispaniæ Reges, licet ab illis Getarum Principibus in suis protoparentibus descenderunt, tamen sceptræ altiora & clariora acquirentes, manentibus intra illarum terrarum confinia eorumque successoribus nimium præstare, non incongruum est. Sic & apud nos in aliisque regionibus sit, ut nobiles & Barones ex montaneis domibus exeuntes, ac in aliis partibus terrarum dominia acquirentes, Duces, Comites, & Barones effecti, longe præstantiores habeantur illis qui in domibus quas solaria vocant, morantur: licet etiam ipsi cognomentum illarum domorum retineant. Quæ similia memor sum respondisse cuidam Prælato oratori Regis Daciæ, qui audiens aliqua quæ in disputatione sedium cum Anglicis, de antiqua claritate & clara antiquitate Gothorum ad Regis nostri eminentiam demonstrandam in medium adducebantur, se interferere voluit, & Regi Daciæ qui Gothorum Rex nuncupatur, sedem eminentem quærere. Nam etsi magnum & insignem illum Regem faterer, tamen maiores

10

20

30

40

50

maiores & insigniores illos fuisse qui a Gothia & circumuicinis regionibus ex-
euntes Italiam, & Galliam, ac etiam Hispaniam occuparunt, quis negare valeret? *An. dom.*
Et ex illis profuit is qui hodie Hispaniæ sceptrum gubernat: licet a Gothia quasi quo-
dam solario cognomentum magnis temporibus seruauerunt, & etiam hodie rea-
liter tenent, licet titulorum nomina ex præliis & aliis insignibus gestis quæ postea
venerunt, sunt mutata. Hæc ad intelligentiam dicendorum præmissis sufficiat,
& iam quod mente concepimus, exequamur, & ex deuotis præcordiis omni-
potentis Dei iterata deprecatione suffragio implorato, Reges ipsos, prout tempo-
rum suorum ordo deposcit, huic arbori inferamus.

10 *Caput VIII.*

ATHANARICVS iuxta propositum huius arboris ponitur primus, qui gentis
Gothorum regium solium suscepit anno a natiuitate Domini trecentesimo 343
quadagesimo tertio, & regnauit annis tredecim. Nam licet dubitandum non est,
quin Gothi ante istum plurimos alios Reges & Principes habuissent, tamen post-
quam fines terrarum suarum exeuntes, terras & regna aliorum tam per Italiam,
quam per Græciam & Hispaniam occupare decreuerunt, hic Athanaricus pri-
mus Rex habetur. Ideo merito vt radix arboris proponitur, ab hoc enim tempo-
20 re cum Gothis Hispani quandam communionem habemus, vt intra Hispaniæ
historiam illos includere debeamus. Primo namque intra fines suos morantes,
vel partes Orientales infestantes, ad annalia nostra non pertinent, sed tanquam
exteri, vt cæteræ nationes sunt reputandi. Huius Athanarici tempore Gothi sub
gentilitatis erroribus tenebantur, licet aliqui eorum catholicam fidem suscepe-
runt. Ideo Athanaricus gentili errori fauens, persecutione crudelissima aduersus
fidem mota, contra Gothos qui in gente sua censebantur, cædes incepit exercere,
ex quibus plurimos qui nolebant idolis immolare, martyres fecit. Tunc Gudilla
Episcopus legem eos docuit Christianam, & in linguam eorum scripturas noui &
30 veteris Testamenti transtulit. Gothi itaque qui hætenus idololatriæ superstitioni
dediti, gentilibus sacrificiis se vouebant, iam fide suscepta ecclesias construxe-
runt, & sacerdotes Euangelicos, speciales literas quas eis vna cum lege Gudilla eo-
rum Episcopus tradiderat, habuerunt, quæ in antiquis Hispaniarum & Galliarum
libris adhuc hodie apparent, quam literam aliqui Toletanam vocant, sed com-
muniter Gothicam dicimus. Legitur cum difficultate propter dissuetudinem, quia
ille modus scribendi desit, & alia forma literæ vtimur. In Italia tamen a paucis ci-
tra temporibus, verustissimum modum scribendi cum diphthongis qui iam ab
vsu omnium recesserant, oratores in eloquentiæ libris, & etiam in epistolis fami-
liaribus sequi cœperunt, & quasi a sepulchro vetustæ antiquitatis sepultam lite-
ram, vt alium Lazarum, suscitare voluerunt. Hic autem Athanaricus a Theo-
40 dosio Imperatore inuitatus ad Constantinopolim accessit, vrbisque illius situm,
stationemque nauium, populosque diuersarum gentium quas in vno fonte ex di-
uersis mundi partibus scaturire videns, Nunc denique, inquit, cerno quod incre-
dulus audiebam: paucisque mensibus interiectis obiit. Quem Imperator sicut vi-
uentem honorauerat, sic mortuum honorans dignæ tradidit sepulturæ. De-
pingitur Athanaricus sub cultu armorum, quia fuit bellicosus, strenuus, & in ar-
mis exercitatus. Habet autem in scuto suo arma regia Gothorum, quæ continu-
antur vsque ad Pelagii tempora. Depingitur etiam hic Gudilla Episcopus, quia
Gothos legem Christianam docuit. Concurrentia. Concurrerunt cum Atha-
natico & prope tempora eius, in sede Apostolica Liberius primus natione Roma-
50 nus annis quinque, & Felix secundus natione Romanus anno vno, & Damasus
primus natione Hispanus annis decem & octo: in solio vero Imperii Romani Va-
lentinianus, qui imperauit cum fratre suo Valenti annis vndecim, &
Valens cum Gratiano imperauit annis quatuor. Hoc tem-
pore Sanctus Ambrosius Mediolanensis Archi-
episcopus claruit.

*An. dom.**Caput IX.*

ALARICVS huius nominis primus post Athanaricum regni Gothorum culmē ascendit, non tamē confestim, nec pacifice, sed tempore intermedio, & etiam
 356 diffensione ciuili interuenientibus. defuncto nanque Athanarico anno Domini
 trecentesimo quinquagesimo sexto, attendentes Gothi Theodosii Imperatoris
 Romani benignitatem Romano Imperio se dederunt, & fuerunt sine Rege vigin-
 ti octo annis, quibus expletis cœpit regnare Alaricus anno Domini trecentesimo
 384 octogesimo quarto, regni Hispaniæ anno quadragesimo primo, & regnavit annis
 viginti & septem. Hic Romam expugnauit, sed ad ecclesias confugientibus nul-
 lam offensam intulit. Huius expugnationis causa Augustinus librum de ciuitate
 Dei composuit, vt in prologo eius patet. Obiit autem Alaricus apud Consentiam
 quam ipse destruxerat, morte subita, quem sui nimia dilectione lugentes, flumine
 quodam a suo alueo in aliam partem deriuato, in medio aluei collecto captiuorū
 agmine locum effodiunt sepulturæ. In cuius fontis gremio Alaricus cum multis
 copiis sepelitur, & loco confestim oblecto rursus flumen proprio cursui reddide-
 runt, & vt nesciretur locus sepulturæ eius ab aliquo, omnes fossores captiuos qui
 interfuerant, extinxerunt. Tanta superbia elati, vt quod Deus immortalis in se-
 pultura Moyse serui sui propter causas suæ infinitæ sapientiæ notas obseruare de-
 creuit, secretam illam sine alicuius periculo esse volens, isti timidi & inflati in sui
 temporalis Regis tumulo cum cæde innocētum seruorum imitari quomodo vo-
 luerunt. Depingitur autem Alaricus cum vexillo alto, enseque nudo in manu
 eleuata contra cuiusdam imaginem vrbs, propter euersionem quam fecit in vr-
 bem Romanam, quæ præcipua inter omnes vrbes mundifuit & est. Concur-
 rentia. Concurrerunt tempore illo quo Gothi sine Rege erant, quod durauit vi-
 ginti octo annis, & post cum Alarico, & prope tempora eius, in sede Apostolica
 Quiricus primus natione Romanus annis vndecim, Anastasius natione Roma-
 nus annis tribus, & Innocentius primus natione Albanensis annis quindecim: in
 folio vero Imperii Romani Gratianus cum fratre suo Valentiniano, & Theodo-
 sio patre annis sex. Per idem tempus Christianorum templa iubente Theodosio
 destructa reficiuntur. Et hic Theodosius postquā cum Gratio imperauerat an-
 nis sex, imperauit cum Valentiniano aliis vndecim. Hic destruxit templa Deorū.
 Et Arcadius in Oriente, & Honorius in Occidente imperauerūt annis tredecim.

Caput X.

ATHAULPHVS consanguineus Alarici, & ei forma, menteque consimilis post
 411 Alaricum in regni fastigio sublimatur anno Domini quadringentesimo vn-
 decimo, regni vero Hispaniæ anno sexagesimo octauo, & regnavit annis sex, &
 apud Barcinonam fuit inter familiares fabulas iugulatus, & depingitur sub arma-
 to cultu, quia armis se dederat, in terram tamē prostratus & mortuus, quia fuit oc-
 cibus. Concurrentia. Concurrerunt cum Athaulpho, & prope tempora eius, in
 sede Apostolica Sozimus natione Græcus annis duobus, & Bonifacius natione
 Romanus annis tribus: in folio vero Imperii Romani Honorius cum Theodosio
 iuniore Arcadii fratris sui filio imperauit annis quindecim.

Caput XI.

SIGERICVS Athaulpho defuncto Rex a Gothis præficitur, anno Domini qua-
 417 dringentesimo decimo septimo, regni vero Hispaniæ anno septuagesimo quar-
 to, & regnavit anno vno. Depingitur in veste pacifica absque cultu armorum,
 quia bella non gessit. Fuit autem tanta breuitas temporis regni eius,
 vt concurrentiam Pontificum Romanorum &
 Imperatorum non capiat.

Caput

Caput XII.

VALIA successit in regno post Sigericum anno Domini quadringentesimo decimo octavo, regni Hispaniæ anno septuagesimo quinto, & regnavit tribus annis. Hic ad Hispanias per Constantiū Patritiū euocatus Romani nominis causa Barbaris intulit magnas cædes, Vandalos Silinguos in Bætica bello prostravit, devictisq; Vandalis Vndericus Rex Vandalorum, qui in Gallecia refederat, in Africam transfretavit. Post hæc apud Tolosam Valia longa valetudine reprimente rebus excessit humanis. Depingitur sub cultu armorum, quia bella plurima gessit. Concurrentia. Concurrerunt cum Valia, & prope tempora eius, in sede Apostolica Celestinus primus natione Romanus annis octo: in solio vero Imperii Romani imperabat præfatus Honorius. Anno vero secundo huius Valiæ primus omnium ex Francis Rex assumptus est in Regem gentis Francorum, coronamq; regni sibi imposuit Pharamundus Marcomiri Ducis filius, cœpitq; regnare Imperii Honorii anno nono, a natiuitate vero Domini quadringentesimo decimo nono, vel vicefimo. Regnavit autem in Germania super Francos annis vndecim.

Caput XIII.

THEVDOREDVS post Valiæ obitum successit in regno anno Domini quadringentesimo vicefimo primo, regni Hispanorum sexagesimo octavo, & regnavit annis tribus. Hic cum Athila Rege Hugnorum in campis Cathalanicis magnum prælium habuit, in quo Theudoredus est interfectus, & Athila Rex victus. Hoc autem prælium fuit de famosioribus præliis mundi. Depingitur Theudoredus sub cultu armorum in campo mortuus, quia in prælio fuit occisus. Concurrentia. Concurrerunt cum Theudoredo Rege, & prope tempora eius, in sede Apostolica Sixtus tertius natione Romanus annis octo, & Leo primus natione Tuscus annis viginti quatuor: in solio vero Imperii Romani Theodosius iunior cum Valentiniano consobrino suo, imperavit annis viginti septem. Anno autem decimo regni Theudoredi obiit Pharamundus primus Rex Francorum, & successit ei Clodius filius eius, & regnavit annis viginti. iste fuit secundus Rex Francorum, sed tricesimo anno regni Theudoredi obiit hic Clodius Rex Francorum, & successit ei Meroueus filius eius, qui regnavit annis duodecim. iste fuit tertius Rex Francorum.

Caput XIII.

THVRISMUNDVS filius Theudoredi patre mortuo in campis Cathalanicis, ubi pugnaverat, & victor extiterat, ad maiestatem regiam subleuatur, anno Domini quadringentesimo quinquagesimo secundo, regni Hispaniæ nonagesimo primo, regnavit anno vno, & a suo cliente fratrum consilio interfectus est. Sed ante mortem vna manu paruo ganipulo quem tenebat, sui sanguinis vltor fuit, & de insidiantibus aliquos interfecit. Depingitur Thurismundus in veste pacifica vulneratus, quia licet bellicosus extiterat, in domo tamen pacifice sedens a proditore fuit occisus, cuius regni temporis breuitas concurrentiam Pontificum Romanorum & Imperatorum non capit.

Caput XV.

THEODORICVS huius nominis primus, Thurismundi germanus, post mortem fratrum regni solium ascendit, anno Domini quadringentesimo quinquagesimo quarto, Hispaniæ vero regni nonagesimo secundo, & regnavit annis tredecim. Hic in principio sui regni iniuit prælium contra Rheciarium Regem Sueuorum qui in Gallecia regnabat, in quo Rhecarius Rex interfectus est. Paululum vero postea cum ad Gallias redisset, a fratre suo Enrico occisus est. Ideo depingi-

An. dom. tur Theodoricus occisus, quia fraterno occubuit gladio. Concurrentia. Concurrerunt cum Theodorico, & prope tempora eius, in sede Apostolica Hilarius natione Sardus annis sex: in solio vero Imperii Romani Martianus & Valentinianus imperauerunt annis septem. Sub istis martyrizantur vndecim millia virginum. Anno octauo præfati Theodorici obiit Meroueus Rex Francorum, & successit ei Childericus filius eius, & regnavit annis viginti duobus, & iste fuit quartus Rex Francorum.

Caput XVI.

467 **ENRICVS** post necem fratris successit in regno anno Domini quadringentesimo sexagesimo septimo, regni Hispaniæ anno centesimo quinto, & regnavit annis decem & septem. Hic Enricus apud Arelatum conuocatis magnatibus & proceribus, attento quod Gothi leges in scripto non habebant, sed moribus absque scriptura quasi per quoddam arbitrium regebantur, sicut apud Græcos Lacedæmonii legibus sine scripto regebantur: ideo leges ad scripturam reduxit, vnde & hic inter cæteros legislatores merito computari potest. Et vbi Isidorus in quinto Etymologiarum narrat Phoroneum primo Græcis leges tradidisse, Mercurium Trimegistum Ægyptiis, Solonem Atheniensibus, Lycurgum Lacedæmoniis, Numam Pompilium Romanis, congrue hic Enricus potest computari, qui primus leges tradidit Gothis, vt inter illos, qui leges humanas primi in scriptis tradiderunt, hic noster interferatur: vt de lege diuina taceamus, quæ excellentior absque aliqua proportione superior omnibus est. Obiit autem Enricus Arelati, & morte naturali vitâ finiuit. Depingitur in veste pacifica, quia in pace & quiete mortuus est. Concurrentia. Concurrerunt cum Enrico, & prope tempora eius, in sede apostolica Simplicius natione Tiburtinus annis quindecim: in solio vero Imperii Romani Leo primus imperavit annis decem & septem.

Caput XVII.

485 **ALARICVS** huius nominis secundus, Enrici filius, patre defuncto ad Gothorum regimen apud Tolosam sublimatur, anno Domini quadringentesimo octogesimo quinto, regni Hispaniæ centesimo vicesimo secundo, & regnavit annis viginti tribus, aduersus quem Fludiguinus Francorum Princeps Galliæ Gothicæ regnum affectans Burgundionibus sibi auxiliantibus bellum mouit, fusiq; Gothorum copiis ipsum postremo Regem apud Pictauium prælio interfecit. Ideo depingitur armatus, & occisus, quia in prælio vulneratus occubuit. Concurrentia. Concurrerunt cum Alarico, & prope tempora eius, in sede apostolica Felix tertius natione Romanus annis octo, & Gelasius natione Africanus annis tribus, & Anastasius natione Romanus annis tribus, & Symmachus natione Sardus annis quindecim: in solio vero Imperii Romani Zeno imperavit annis decem & septem. Anno vndecimo huius regni Alarici obiit Childericus Rex Francorum, & successit illi Clodoueus eius filius, qui regnavit annis triginta, sed tamen quindecim annis Paganus fuit, aliis quindecim Christianus. Iste fuit quintus Rex Francorum, & primus ex Regibus Franciæ fidem catholicam suscepit.

Caput XVIII.

508 **GISELARICVS** filius Enrici Regis ex concubina, Alarico fratre defuncto qui filium Amalaricum nomine quem ex Amalafenta vxore sua filia Theodorici Regis Ostrogothorum in Italia regnantis genuerat, & infantem quinque annorum reliquerat, ad regnum Gothorum tyrannide assumptus est, anno Domini quingentesimo octauo, regni Hispaniæ centesimo quadragesimo quinto, & regnavit annis quatuor, & a quodam duce Regis Theodorici Ostrogothorum in prælio campestri apud Barcinonam victus fugit, & Africam transfretauit, & nunquam rediit, & extunc in antea Rex reputatus non est. Depingitur Giselaricus in veste

veste pacifica, ense extra manum erepto, quia armis depositis fugitiuus euasit. *An. dom.*
 Concurrentia. Concurrerunt cum Gesalarico, & prope tempora eius, in sede Apostolica, Hormisda natione Campanus annis nouem: in solio vero Imperii Romani Anastasius imperauit annis viginti & sex.

Caput XIX.

REX Ostrogothorum Theudoricus huius nominis secundus, annis maternis Amalarici Gothorum regnum assumpsit, anno Domini quingentesimo duo- 512
 10 decimo, regni Hispaniæ centesimo quadagesimo nono, & regnauit annis duodecim, mensibus septem. Hic cum audisset Gisalaricum sua timiditate ac cordis pusillanimitate fugatum, & per diuersas orbis prouincias vanum incedere, & regimen Gothorum ad Amalaricum nepotem suum pertinere, maturo consilio habito potentem exercitum congregauit, & in Hispaniam veniens cum esset nobilissimus, magnificus, & virtuosus, libenter ab omnibus in Regem assumptus est, quandiu Alarici nepotis sui pueritia duraret. Ea namque mente regnum assumpsit, ut nepoti cum vir ætatis perfectæ factus esset, confestim regnum dimitteret, quod & fecit. Ei namque adolescenti facto regnum dimisit, & ab Hispania in Italiam se reduxit, ubi obiit morte subita. Depingitur senex in veste longa, quia in
 20 pace obiit grandæuus ætate, & magnæ auctoritatis quo ad alia, licet in fide erroneus fuit, sequens hæresin Arianam, & catholicos persequens. Et quia nedum in Hispania, sed etiam in Italia regnabat, habet in quarta parte scuti aquilam, ad denotandum quod regni Italiæ aliquam partem habuit. Concurrentia. Concurrerunt cum Theodorico, & prope tempora eius, in sede Apostolica Ioannes primus natione Tuscus annis duobus: in solio vero Imperii Romani Iustinus primus imperauit annis septem. Anno tertio huius regni Theodorici obiit Clodoueus Rex Francorum, & successit ei Clotarius filius eius, qui regnauit annis quinquaginta. Iste fuit sextus Rex Francorum.

Caput XX.

AMALARICVS Alarici filius, & nepos Theodorici ex filia, post Theodoricum in regni solio collocatur, anno Domini quingentesimo vicesimo quarto, regni 524
 Hispaniæ ceteresimo sexagesimo primo, & regnauit annis quinque, mensibus octo, & a Chiliberto Rege Francorum in quodam prælio occisus est. Depingitur autem armatus occisus, quia in prælio interfectus. Concurrentia. Concurrerunt cum Amalarico, & prope tempora eius, in sede Apostolica Felix quartus natione Sabinus annis quatuor, & Bonifacius secundus natione Romanus annis quatuor, Agapitus natione Romanus annis vndecim: in solio vero Imperii Romani Iustianus primus imperauit annis triginta & octo.
 40

Caput XXI.

POST mortem Amalarici Theudius in regno assumitur anno Domini quingentesimo tricesimo secundo, regni Hispaniæ anno centesimo sexagesimo septimo, & regnauit annis decem & septem, mensibus quinque. Assumptio autem eius sic fuisse dicitur. Amalafenta mater Amalarici timens sexus fragilitatem, cum sperneretur a Gothis, hunc Theudium consobrinum suum, olim filii sui tutorem ob consanguinitatis gratiam a Tuscia accersuit, ubi priuate degebat, & tunc in
 50 Regem cum fauore Principum eleuauit. Qui licet esset hæreticus, pacem tamen concessit, ut licentiam catholicis Episcopis daret, in vnum apud Toletum, quæ tunc vrbs Regia habebatur, conuenire, & quæcunque ad disciplinam ecclesiæ pertinent, libere ordinare. Hic Theudius immemor beneficii ab Amalafenta Regina recepti, post aliquos dies eam fecit in balneo strangulari: & quia ipsa se & filium Iustiniano catholico Orientis Principi commendarat, qui cum audisset faci-

An. dom. nus, condoluit interfectæ, & misit Belisarium ducem & patritium, vt in Theudiu vindicaret. Sed ipso intercepto negotiis Romanorum, ante aduētum eius fuit Theudius interfectus in hunc modum. Cum quadam die in palatio cum suis proceribus loqueretur, quidam histrio quem vulgari nomine Aluardanum vocamus, fingens se insanum, vulnerauit eum, ex quo vulnere Rex prostratus vi gladii indignantem animam exhalauit. Fertur autem in emissionem sanguinis coniurasse, ne quisquam interficeret percussorem, dicens se congruam meriti vicissitudinem recepisse, quia ipse priuatus occiderat Amalasantam Reginam dominam suam. Depingitur Theudius occisus, & quasi percussus claua, quia ab histrione seu Albardano percussus interiit. Concurrentia. Concurrerunt cum Theudio, & prope tempora eius, in sede Apostolica Ioannes secundus annis duobus, & Siluerius natione Campanus ex patre Ormizeda Episcopo Romano anno vno, & Vigilus natione Romanus annis decem & octo: in solio vero Imperii Romani imperabat prædictus Iustinianus primus. Huius Iustiniani tempore Respublica Romana multum est prosperata tam in Oriente, quam in Occidente. His temporibus apud montem Casinum post solitariam, & arctam vitam in cœnobio monastico sanctus Benedictus degebat.

Caput XXII.

§40 **T**HEVDISELVS dux exercitus, interempto Theudio, a Gothis in Regem præficitur, anno Domini quingentesimo quadragesimo, regni Hispaniæ anno centesimo sexagesimo octauo, & regnauit anno vno, mensibus tribus. qui dum plurimorum potentium connubia prostitutione publica macularet, & necem pluribus procuraret, magnates Gothorum attendentes grandem maculam, ac plurima opprobria ex hoc posse venire Gothicæ nobilitati, necnon ingentia pericula (nam si sub tam scelerato & turpi principe prælia intrassent, vinci & perire timebant, quia nonnunquam propter peccata ducum exercitus militares sunt cum magna strage prostrati) deliberauerunt eum capere & occidere, quod opere compleuerunt. Nam cum quadam die apud Hispalim in prandio esset, ingressi sunt omnes qui illius coniurationis & tractatus fuerant participes, & ceperunt eum: aliqui vero ex illis quorum vxores adulterio maculauerat, & consanguineos occiderat, tam lethaliter vulnerauerunt eum, quod mortuus est. Depingitur cum in mensa prandet, occisus. Cuius breuitas temporis tanta fuit, quod concurrentiam Pontificum & Imperatorum non capit.

Caput XXIII.

§41 **A**GILA, extincto Theudifelo, in regno subleuatur, anno Domino quingentesimo quadragesimo primo, regni Hispaniæ anno centesimo sexagesimo nono, & regnauit annis quinque. Iste aduersus Cordubam mouit bellum, & in contemptum religionis catholicæ sepulturam beatissimi Aciscii & Victoriam martyrum hostium & iumentorum præsentia profanauit, & inito certamine contra ciues, pœnas dignas sanctis inferentibus, prout meruit, est expertus. Nam & in illo conflictu filius eius interfectus est, & thesaurum suum & partem exercitus amisit, & post aliquod tempus apud Emeritam a suis occisus est. Depingitur autem Agila pugione in corpore fixo, quia sic occisus est. Concurrentia. Concurrerunt cum Agila, & prope tempora eius, in sede Apostolica Pelagius primus natione Romanus annis quatuor: in solio vero Imperii Romani imperabat idem Iustinianus primus. Hoc tempore Armeni fidem Christianam receperunt.

Caput XXIII.

§55 **A**THANAGILDVS post mortem Agilæ per tyrannidem efficitur successor in regno, anno Domini quingentesimo quinquagesimo quinto, regni Hispaniæ centesimo

centesimo septuagesimo quarto, & regnauit annis quatuordecim. Hic cum iam- *An. dom.*
 dudum Agilam regno priuare conaretur, auxilia militum ab Imperatore Iusti-
 niano poposcit, sed submouere Agilam a regno non potuit, donec a suis fuit apud
 Emeritam interfectus. Decessit autem Athanagildus Toleti morte propria, & va-
 cavit regnum mensibus quinque. His diebus Theodomirus Rex Sueuorum,
 & Sueui qui in Gallecia morabantur, ab hæresi Ariana qua infecti erant, ad fidem
 catholicam sunt conuersi, prædicante quodam sanctæ vitæ Episcopo, nomine
 Martino, per cuius saluberrimam doctrinam & honestam vitam ecclesiæ Galle-
 ciæ magnum decorem & honorem receperunt. Sanctus quoque Æmilianus Ab-
 10 bas hoc tempore in Hispania claruit. Depingitur Athanagildus in veste paci-
 fica, quia bella non dicitur gessisse, & ex propria ægritudine obiit. Depinguntur
 etiam in latere capita illius Martini Episcopi qui in Gallecia prædicabat, & san-
 cti Æmiliani. Concurrentia. Concurrerunt cum Athanagildo, & prope tem-
 pora eius, in sede Apostolica Ioannes tertius natione Romanus annis septem:
 in solio vero Imperii Romani Iustinus secundus imperauit annis vndecim.
 Anno decimo huius Athanagildi, obiit Clotarius Rex Francorum, & suc-
 cessit Chilpericus filius eius, qui regnauit annis viginti tribus. Iste fuit septi-
 mus Rex Francorum.

20 *Caput XXV.*

LVIBA primus, Gothus, in regno præficitur anno Domini quingentesimo se- 569
 xagesimo nono, regni Hispaniæ centesimo octogesimo octauo, regnauit an-
 nis tribus, qui secundo anno postquam adeptus est principatum, Leouigildum
 fratrem suum non solum successorem, sed & participem regni fecit, & Hispaniæ
 prouisorum, ipse vero Galliæ regno fuit contentus. obiit autem Luiba Narbonæ
 morte communi. Depingitur in veste pacifica, quia non fuit bellicosus. Con-
 currentia. Concurrerunt cum Luiba, & prope tempora eius, in sede Apostolica
 Benedictus quintus natione Romanus annis quatuor: in solio vero Imperii Ro-
 30 mani Tiberius secundus imperauit annis septem.

Caput XXVI.

LEOVIGILDVS, defuncto Luiba fratre eius, Hispaniæ & Galliæ adeptus est
 principatum, anno Domini quingentesimo septuagesimo secundo, regni Hi- 572
 spaniæ centesimo octogesimo nono, quia vnus annus solum Luibæ computatur,
 & regnauit annis decem & octo. Hic Leouigildus habuit vxorem Theodosiam
 filiam Seueriani, qui erat Dux prouinciæ Carthaginensis, filius Regis Theodorici,
 qui Seuerianus ex vxore nomine Theodora quæ ex genere Regum descendebat,
 40 genuit inclytos filios & filias: inter hos quidem Leandrum, Isidorum, qui fuerunt
 Archiepiscopi Hispalenses, vnus post alium, & Fulgentium Astygitanum Episco-
 pum, & duas filias Florentiam virginem Abbatissam, & Theodosiam Reginam,
 quam diximus vxorē Leouigildi, ex qua Leouigildus genuit duos filios, Heme-
 gildum qui fuit martyr, & Recaredum qui fuit Rex, vt statim dicitur. Hic Leoui-
 gildus bellis regnum desiderans ampliare, opes instituit congregare, & studio eius
 exercitum concordante fauore victoriarum, & animositate præclarus multos po-
 pulos subiugauit. Cantabriam namq; iste obtinuit, & destruxit Baregiam, iste ce-
 pit Sabandriam, & cesserunt ei plurimi rebelles Hispaniæ ciuitates, fudit quoque
 50 diuerso prælio militem aduersantem, & quædam castra quæ occupauerant, eis abs-
 tulit dimicatio. Hemergildum deinde filium obsessum Hispali dolo cepit, & quia
 nefandis ritibus Arianae perfidiæ noluit cōsentire, tormentis variis cruciavit. De-
 mum securi percussus parricida ipsius dignum Deo martyrem consecrauit. Po-
 stremo bellum Sueuis intulit, regnumq; eorū in ius Gothorum bello celeri com-
 mutauit, & magna ex parte Hispaniam ampliavit. Nam antea gens Gothorum an-
 gustis finibus arctabatur, non tantum totam Hispaniam, sed aliquas partes eius

An. dom. tenebat. Hoc tempore regnum Sueuorum destructum est. Nam Leouigildus in Gallecia pugnans contra Andecam Regem Sueuorum, illum deuicit, & extunc in antea regnum Sueuorum quod centum & septuaginta & septem annis durauerat, extinctum est, & Gothorum regno applicatum, ut deinceps sub Gothico nomine censeretur, & Sueuicum nomen cessaret. Hic Romanos milites apud Legionem bello extinxit, urbemque cepit, & ex suo nomine Legionem vocauit. Obiit autem Leouigildus morte propria Toleti, & depingitur in veste pacifica ac longa, quia leges condidit, quarum promulgatio auctoritatem & maturitatem desiderat, sed habet enssem nudum sub manu, quia bellicosus fuerat. Depingitur etiam in margine prope eum Seuerianus Dux Carthaginensis, & Theodora uxor eius, & Leander & Isidorus Hispalenses Archiepiscopi, ac Fulgentius Episcopus Tingitanus, illius siquidem ciuitatis quam hodie Tanger uocant. Hi fuerunt probissimi pontifices, filii Seueriani & Theodoræ. Nec non depingitur Florentia Abbatisa, & Theodosia Regina uxor Leouigildi, filia prefatorum Seueriani & Theodoræ, ac post eos Recaredus filius Leouigildi, qui postea fuit Rex, & ibi integre est depictus, & Hemergildus habens securim in capite fixam, quia a patre Leouigildo securi percussus martyrium consummauit. Concurrentia. Concurrenterunt cum Leouigildo prope tempora eius, in sede Apostolica Pelagius secundus annis decem, & Gregorius primus natione Romanus, insignis sanctus & doctor ecclesiæ, annis quatuordecim: in folio uero Imperii Romani Mauricius imperauit annis viginti. Anno quintodecimo regni Leouigildi obiit Chilpericus Rex Francorum, & successit ei Clotarius filius eius, qui regnauit annis quadraginta tribus. iste fuit octauus Rex Francorum.

Capitulum XXVII.

390 **R**ECAREDVVS post mortem Leouigildi patris eius successit in regno, anno Domini quingentesimo nonagesimo, regni Hispaniæ ducentesimo sexto, & regnauit annis quindecim. Hic fuit cultu præditus religionis, & paternis moribus longe dissimilis. Nam ille religiosus & bello promptus: hic fide pius & pace præclarus. Ille armorum exercitio gentis imperium dilatauit: hic gloriosus eandem gentem trophæo fidei sublimauit. In ipsis regni enim sui exordiis per Leandrum & Fulgentium auunculos suos (erant enim fratres Theodosiæ Regine suæ matris) in fide catholica institutus, totius Gothicæ gentis populos, Ariani erroris labe deterfa, ad cultum rectæ fidei reuocauit. Synodum deinde Episcoporum sexaginta quatuor ad condemnationem Ariani hæresis de diuersis Hispaniæ & Galliæ prouinciis, in urbe regia Toletis congregauit, & eidem concilio religiosissimus princeps deuotus aduenit, gesta que concilio subscriptione firmauit, Pontificibus & palatii primoribus, clero & militia approbantibus, abdicans cum populo uniuerso perfidiam quam hucusque Gothorum populus didicerat ex dogmate Ariano, & prædicans trium personarum unitatem, unum Deum, Filium a Patre consubstantialiter genitum, Spiritum sanctum inseparabiliter a Patre & Filio procedentem, & esse amborum unum Spiritum, unde & unum sunt. Egit etiam gloriose bellum aduersus infestantes fidei auxilio subleuatus. Francos enim cum quadraginta fere millibus armatorum in Galliam Gothicam irruentes, misso aduersus eos Claudio duce, glorioso triumpho repulit & prostrauit. Nulla unquam in Hispaniis Gothorum victoria maior, vel similis inuenitur. prostratis enim & captis plurimis millibus hostium, residua pars exercitus Gothi sequentibus usque ad limina regni sui cæsa fuit. Sæpe etiam contra insolentiam Romanorum, & irruptiones Vasconum, plurima bella gessit. Toleti sine pacifica migravit ad Christum. Depingitur Recaredus sedens in veste pacifica, magnæ auctoritatis propter excellentiam suam, quia fuit unus de melioribus Regibus Hispaniæ, & habet crucem in manu propter expulsionem hæresis Ariani, quam fecit. ab eius tempore usque in præsens nulla alia apud Hispanos publice hæresis reperta est. Habet etiam enssem nudum in alia manu, quia bella feliciter tam per se, quam per suos duces & exercitus egit. sic enim

sic enim decet Principes catholicos, fidem nedum monitis, sed etiam ense tueri. *An. dom.*
 Concurrentia. Concurrerunt enim cum Recaredo, & prope tempora eius, in sede Apostolica Sauinianus natione Tuscus anno vno, & Bonifacius tertius natione Romanus mensibus septem, & Bonifacius quartus de ciuitate Valentiaë annis sex: in solio vero Imperii Romani Phocas imperauit annis octo. Hic cōcessit beato Bonifacio quarto Pontifici Romano templum quod Pantheon dicebatur, vt consecraretur in honorem beatæ Mariæ & omnium sanctorum, vt latius continetur in legenda illius festi, quod celebratur Calendis Nouembris.

10 *Caput XXVIII.*

LVIBA huius nominis secundus, Recaredi filius, nomen assumpsit, anno Domini sexcentesimo quinto, regni Hispaniæ ducentesimo vicesimo primo, & 605 regnauit annis duobus, mensibus quinque, de ignobili quidem matre progenitus, sed virtute indolis insignitus, quem in primo flore adolescentiæ Vitericus sumpta tyrannide innocuum deiecit, præcisq; dextera occidit anno ætatis suæ sexto decimo. Depingitur Luiba in ætate adolescentiæ gladio in pectore fixo, quia adolescens interfectus est, cuius breuitas temporis tanta fuit, quod cōcurrentiam Romanorum Pontificum & Imperatorum non capit. Hoc tempore prælia grandissima aduersus Regem Persarum exorta sunt, quibus Romani fortiter debellarunt plurimas prouincias, & Hierosolymam dimiserunt.

20 *Caput XXIX.*

VITERICVS extincto Luiba per tyrannidem regnum assumpsit anno Domini 607 sexcentesimo septimo, regni Hispaniæ ducentesimo vicesimo tertio, & regnauit annis septem, strenuus quippe in armis, & tamen victoriæ expers. Nam cum aduersus Romanos bellū tentasset, semper in glorius est inuentus, nisi quod quosdam milites captos duxit Saguntiam. Hic in vita sua multa illicita fecit, in morte gladio periit, quia gladio innocentem Luibam occiderat, vt illius innocentis sanguis nō maneret in ultus, & vt iuxta veritatis verbum, gladio occidens gladio periret. inter epulas enim prandii, coniurationē quorundam qui Luibæ consanguinei esse dicuntur excita, interfectus est. Corpus autem viliter exportatum, vilius est humatum. Depingitur Vitericus cum ense in capite percussus, & occisus, quia gladio interiit. Concurrentia. Concurrerunt cum Viterico, & prope tempora eius, in sede Apostolica Deusdedit natione Romanus annis tribus: in solio vero Imperii Romani Heraclius cum Constantio filio suo imperauit annis triginta vno. Hoc tempore Machometus nefandus pseudopropheta Agarenorum nequitiam sectæ suæ stultis populis prædicauit. Tertio anno Imperii huius Heraclii Chosroes Persarum Rex multam partem Reipublicæ Romanæ cepit, deuastauitque Hierosolymam, & venerabilia loca incendit, populorum captiuans copias vna cum Patriarcha Zacharia, & preciosum lignum sanctæ Crucis in Persidem duxit. His temporibus floruit sanctus Galius in Alemania sancti Columbani discipulus.

40 *Caput XXX.*

GVNDAMIRVS post interitum Viterici cœpit regnare anno Domini sexcentesimo quartodecimo, regni Hispaniæ ducentesimo tricesimo, & regnauit annis duobus. Hic Vascones vna expeditione vastauit, alia militem Romanum obfedit. Hic statuit, vt nullus ad ecclesiā confugiens inde inuitus extraheretur. quod non quasi quid nouum accipiendum est, sed corroboratum priuilegiorum quæ Romani Pontifices & Imperatores alii Principes ecclesiæ Dei cōcesserūt. Propria morte Toleti decessit. Depingitur in veste pacifica cū ense in manu propter bella quæ gessit. Concurrentia. Concurrerunt cum Gundamiro, & prope tempora

An. dom. eius, in sede Apostolica Honorius primus natione Campanus annis duodecim: in solio vero Imperii Romani imperabat idem Heraclius. Hoc tempore Chosroes Persarum Rex interemptus est per Heraclium, & tunc populus a captiuitate liberatus, & cum sancta Cruce reuocatus. Hic Heraclius deuicta Perfide cum gloria rediens, Patriarcham Zachariam & omnem populum Christianum captiuum Hierosolymam reduxit, & sanctam Crucem quam a Chosroce receperat, portans, ornatus regio schemate dum per portam per quam Christus baiulans Crucem ad passionem exiuit, vellet intrare, porta diuinitus clauditur, & humiliato illo ad intrandum aperitur, & Cruce reportata celebritatem exaltationis ipsius instituit fieri annuatim: & fit hoc festum quartadecima die Septembris.

Caput XXXI.

616 **S**ISEBVTVS post Gundamirum ad regale fastigium reuocatur, anno Domini sexcentesimo decimo sexto, regni Hispaniæ ducentesimo tricesimo secundo, & regnavit annis nouem, mensibus sex. Hic Christianissimus per historiatores vocatur. Zelo autem fidei accensus in initio regni sui Iudæos ad fidem Christianam permouens, æmulationem quidem habuit, sed non secundum scientiam. potestate enim cōpulit, quos prouocari oportuit fidei ratione. Attendens tamen, quod sicut Paulus dicit, siue per occasionem, siue per veritatem Christus annuncietur, in hoc gaudeo, & gaudebo, fecit baptizari omnes Iudæos in regno suo. Hic Sisebutus per Hispaniam vrbes Romanas sibi subiecit. Hoc tempore venerabilem Helладium Toletanum sedis metropolitanæ, sanctitatis præconio præfulgentem, ecclesia veneratur. Isidorum quoque Hispalensem metropolitanum tunc temporis Hispania celebrabat, vt sanctissimum doctorem, egregium, & præclarum, qui anno septimo præfati principis Sisebuti contra Acephalorum hæresin apud Hispalim in sacrario sanctæ Hierusalem concilium celebrauit. Hic Sisebutus de Romanis personaliter bis feliciter triumphauit, & quasdam eorū vrbes pugnando subiecit, & classe nauigans aliquas gentes iuxta fretum morâtes bello constrauit, quas gens Gothorum post in suam redegit facile ditionem. Tantæ clementiæ extitit erga victos quos hostilis potentia mancipauerat seruituti, vt dato precio restitueret libertati, eiusq; thesaurus redemptio existeret captiuorū. Hunc alii proprio morbo, alii immoderato medicaminis haustu, alii veneno asserunt decessisse, cuius exitus non solum religiosus, sed etiam optimis laicis extitit luctuosus. Depingitur Sisebutus armatus, & cū ense nudo, & brachio eleuato propter bella quæ gessit, scuto vero rubeo, & cruce alba propter zelum fidei quem habuit. sic enim depinguntur Reges ac milites Hispanorum, qui inuocantes sanctum Iacobum infideles expugnant. Concurrentia. Concurrerunt cum Sisebuto, & prope tempora eius, in sede Apostolica Seuerinus natione Romanus anno vno, & Ioannes tertius natione Dalmatius anno vno: in solio vero Imperii Romani imperabat idem Heraclius. Hoc tempore Machometus Princeps Sarracenorum moritur, post quem Obier principatur.

Caput XXXII.

625 **R**ECAREDVS huius nominis secundus, Sisebuti filius, post patris obitum Rex effectus anno domini sexcentesimo vigesimo quinto, regni Hispaniæ ducentesimo trigesimo tertio, septem mensibus duntaxat regnavit, cuius vitæ breuitas nihil habuit memoria dignum. Depingitur autem puer, & in veste puerili, quia puer obiit.

Caput XXXIII.

626 **S**VINTILA huius nominis primus, filius Recaredi primi Regis gloriosissimi, Rex efficitur anno Domini sexcentesimo vigesimo sexto, regni Hispaniæ ducentesimo trigesimo quarto, & regnavit annis decem. iste sub Rege Sisebuto ducis nactus officium, castra domuit Romanorum, Rucones etiam superauit. Postquam

quam vero regni apicem est adeptus, vrbes residuas quas in Hispaniis manus occupauerat Romanorum, confecto prælio obtinuit, & subiecit, tantaq; triumphigloria præ cæteris Regibus claruit, vt fœlicitatem mirabiliter reportare videretur. Totius autem Hispaniæ monarchiam intra fretum Oceani, quod nulli retro principum est collatum exclusis Romanis, primus obtinuit inter Gothos. Auxit eo prælio virtutis suæ titulum duorum patriciorum obtentus, quorum alterum prudentia suum fecit, alterum virtute prælii subiugauit. Toleti propria morte decessit. Huius filius Rachimirus in consortio regni assumptus paricum patre solio corregnauit, in cuius infantia ita sacræ indolis splendor enituit, vt in eo & vultus & mentis paternarum virtutum effigies appareret. Isto fere cum patre mortuo superstites remanserunt alii duo filii, Suintila & Sisenandus, quos susceperat ex Theodora filia Principis Sisebuti. Hoc tempore beatus Isidorus Gothorum historiæ descriptor, egregiusq; doctor, Hispalensis Archiepiscopus migravit ad Christum anno quarto prædicti Principis, secundo nonas Aprilis. Depingitur Suintila armatus, quia bella plurima fœliciter gessit, & habet prope se adolescentem filium Rachimirum, quia illum se viuente corregnare fecit. Concurrentia. Concurrerunt cum Suintila, & prope tempora eius, in sede Apostolica Theodorus primus natione Græcus annis sex: in solio vero imperii Romani Constantinus tertius cū Adriano fratre suo imperauit annis viginti sex. Anno octauo regni Suintilæ obiit
 10
 20 Clotarius Rex Francorum, & successit ei Dagibertus filius eius, qui regnauit annis decem & sex. iste fuit nonus Rex Francorum.

Caput XXXIII.

SISENANDVS Suintilæ filius cœpit regnare anno Domini sexcentesimo trigesimo quinto, regni Hispaniæ ducentesimo quadragesimo secundo, & regnauit annis quinq; , mensibus vndecim. Iste per tyrannidem in regni Gothorum solio collocatur, cum Suintilæ fratri suo primogenito deberetur. Propria morte Toleti obiit. Depingitur Sisenandus in veste pacifica, quia non legitur bella gessisse, sed leges condidit, quæ in foro illo, quem librum Iudicum vocant, continentur.
 30 Concurrentia. Concurrerunt cum Sisenando, & prope tempora eius, in sede Apostolica Martinus primus natus de ciuitate Tiburtina annis sex: in solio vero Imperii Romani imperabat idem Constantinus tertius. Sub hoc magna pars Romanæ reipublicæ a Sarracenis destructa est.

Caput XXXV.

SUINTILA huius nominis secundus Gothis præficitur anno Domini sexcentesimo quadragesimo, regni Hispaniæ ducentesimo quadragesimo nono, & regnauit annis quatuor. Hoc tempore duo concilia apud Toletum fuerunt celebrata sub Beato Eugenio vrbis regiæ metropolitanæ primate, subscribentibus Salua Narbonensi, & Honorato Hispalensi, & Protasio Tarraconensi, & eorum suffraganeis, & vicariis absentium Episcoporum. Depingitur autem Suintila in veste pacifica, quia pacem habuit, & in margine caput sancti Eugenii Archiepiscopi Toletani, quia famosus Pontifex fuit, & sub eo concilia aliqua celebrata fuerunt. Concurrentia. Concurrerunt cum Suintila, & prope tempora eius, in sede Apostolica Eugenius primus natione Romanus annis duobus: in solio vero Imperii Romani imperabat idem Constantinus tertius.

Caput XXXVI.

TVLGAS bonæ indolis ex radice regia Gothorū, regnū assumpsit anno Domini sexcentesimo quadragesimo quinto, regni Hispaniæ ducentesimo quinquagesimo tertio, & regnauit annis duob. Iste blandus & catholicus est inuētus, regna sibi subdita pacifice dilatauit, in iudicio reētus iudex, claruit largitate, præfuit le-

An. dom. nitate, synodos a suis prædecessoribus confirmatas autoritate simili confirmauit. doluit autem gens Gothorum tam cito tam bonæ indolis iuuenem amisisse, cunctis flentibus, quia flos tantæ indolis in fructum non adoleuit. Toleti propria morte decessit. Etenim nonnunquam accidit, ut optimi Reges tollantur de medio propter demerita subditorum. Depingitur iuuenis, & in veste pacifica, quia iuuenis obiit, & bella non gessit. Concurrentia. Concurrerunt cum Tulga, & prope tempora eius, in sede Apostolica Vitilianus natione Campanus annis quatuordecim: in folio vero Imperii Romani imperabat idem Constantinus tertius,

Caput XXXVII.

10

647 **C**INDASVINDVS post Tulgam regno Gothorum per tyrannidem inuasit cepit regnare anno Domini sexcentesimo quadragesimo septimo, regni Hispaniæ ducentesimo quinquagesimo quinto, & regnauit annis decem. Huius tempore in Toletana vrbe duo concilia sunt celebrata. Obit propria morte Toleti. Depingitur in veste pacifica, quia bella gessisse non legitur. Concurrentia. Concurrerunt cum Cindasuindo, & prope tempora eius, in sede Apostolica Deodatus natione Romanus annis quatuor: in folio vero Imperii Romani Constantinus quartus imperauit annis decem & octo. Huius tempore Sarraceni Siciliam inuadunt, & cum spoliis multis recedunt. Istius tempore sexta synodus celebratur Constantinopoli contra Græcorum Patriarcham, cui interfuerunt ducenti & octo Episcopi. Anno secundo huius regni Cindasuindi obiit Dagibertus Rex Francorum, & successit ei Clodoueus secundus filius eius, qui regnauit annis decem & septem. iste fuit decimus Rex Francorum. 20

Caput XXXVIII.

657 **R**ECENSVINDVS filius Cindasuindi post mortem patris successit in regno anno Domini sexcentesimo quinquagesimo septimo, regni Hispaniæ ducentesimo sexagesimo quinto, & regnauit annis decem & octo, mensibus undecim. Hic tria concilia clarente Eugenio vrbis regiæ metropolitano Toleti instituit celebrari. Huius Recensuindi Principis anno nono suscepit sanctus Illelfonsus Pontificatum ecclesiæ Toletanæ. Fuit autem beatus Illelfonsus de genere nobili, discipulus Sancti Isidori, monachus professione, vir per omnia laudabilis, & præcipuus sanctitate, demum Pontifex Toletanus. Et cum hoc tempore Heluidius & Pelagius a Gallis venientes plærâque partes Hispaniæ errore infecissent, virginitatem beatæ virginis infamantes: beatus Illelfonsus illis occurrens sacrarum literarum testimoniis, & lingua melliflua, & gratia in labiis suis diffusa eorum dogmata confutauit, & ab Hispaniis confusos abegit. vnde etiam in festo gloriosæ virginis quod in Hispaniis quintodecimo Kalendas Ianuarii celebratur, cum ipse ad matutinale officium comitatus clero, & populo, & multis luminaribus ad ecclesiam conuenisset, apparuit ei beata virgo choris Apostolorum, martyrum, ac virginum comitata, & sic ait: Quia fide certa & conscientia pura lumbos tuos virginitatis cingulo accinxisti, & gratia in labiis tuis diffusa virginitatis meæ gloriam in cordibus fidelium depinxisti, accipe vestem de thesauris filii mei, ut iam in hac vita vestimento gloriæ adornetur, & ea in meis & filii mei solennitatibus vestiaris. Et his dictis cum glorioso cœtu quo apparuerat, ad gloriam filii remeauit. Beatus autem Illelfonsus de promissis securus suscepto munere lætus remansit. Hac autem veste nullus post eum uti præsumpsit, nisi Desibertus Archiepiscopus, qui culpa sua ab illa sede propulsus fuit exilio relegatus. Sedit autem nouem annis & duobus mensibus in cathedra Toletana, & expleto decimo octauo anno Recensuindi principis, decimo Kalendas Februarii vitam finiuit Toleti, & in ecclesia beatæ Leocadiæ ad pedes beati Eugenii prædecessoris ac auunculi sui cum magna reuerentia est sepultus. Obit autem Recensuindus morte propria Toleti relicto filio Theudofredo, quem Vitiza postea excæcauit. Et depingi. 30 40 50

depingitur in veste pacifica quia pacem habuit. Depinguntur etiam in margine sanctus Illefonfus, quia illo tempore claruit, & Theudofredus filius Recensuindi, qui exæcatus fuit, & duo filii Theudofredi, Costa & Rodericus nepotes Recensuindi, vt genealogia clarius cognoscatur, de quibus suis locis congruentibus dicitur. Concurrentia. Concurrerunt cum Recensuindo, & prope tempora eius, in sede Apostolica Donus natione Romanus annis tribus: in solio vero Imperii Romani imperabat idem Constantinus quartus. Anno nono regni Recensuindi obiit Clodoueus Rex Francorum, & successit ei Theodoricus filius eius, qui regnavit annis decem & nouem. Ilte fuit vndecimus Rex Francorum.

10 *Caput XXXIX.*

VIR nobilis Bamba de Gothorum genere procreatus, strenuus, pacificus, mansuetus, qui ante regni fastigium multorum celebrationibus celebris habebatur, defuncto Recensuindo ad regni solium vnanimiter subleuatur anno Domini sexcentesimo septuagesimo sexto, regni Hispaniæ ducentesimo octogesimo quarto, & regnavit annis nouem, mense vno. In principio regni eius Paulus Græcus vnus de magnatibus eius contra eum rebellauit, quem Bamba cum magno exercitu apud Nemausum obsedit, & per vim obtinuit ciuitatem, atq; muros eius destruxit, & captum Paulum vinculis ad Toletū reduxit, vbi triumphaliter Bamba est receptus præcedentibus Paulo & complicibus suis decaluatis capitibus, & barbibus rasis, pedibusq; nudatis. Ibant autem induti faccis, & camelis impositi, Paulus vero corona picea coronatus, vbi carceribus mancipati manserunt. Rex vero ciuitatem miris operibus insigniuit. Quarto autem regni sui anno concilium Toletense celebrauit sub Quirico primate, cuius tempore ducentæ & septuaginta naues Arabum ad littus Hispaniæ peruenerunt, sed misso per Regem exercitu concremantur. Ac cum humana prosperitas aduersantibus carere non soleat, & extrema gaudii luctus occupet, Rex Bamba qui cum insigni triumpho coronatus exiterat, postremo per Frigidium consobrinum Cindasuindi Regis veneno potui mixto inficitur, qua potione memoria Regis turbatur. Quod Quiricus pontifex Toletanus & optimates palatii cernentes, & causam penitus ignorantes, ne Rex catholicus sacramentis fidei fraudaretur, statim confessionis & pœnitentiæ antidotum obtulerunt: quod religiosus Rex deuote suscipiens, religionis habitum postulauit, & ad monasterium conuolans quod in villa quæ Pampliga dicitur, in districtu Burgenfi, in quadam ecclesia extra muros subdita monasterio Sancti Petri de Arlanca tunc situm erat, finiuit vitam. Vixit autem in regno annis nouem, & in monasterio annis septem. Depingitur Bamba armatus, sed coopertus cucullo monachali, quia gloriose bellum contra Paulum & fautores regnans gessit, sed in fine monachus effectus ab hac luce substractus est. Concurrentia. Concurrerunt cum Bamba, & prope tempora eius, in sede Apostolica Agatho natione Siculus annis duobus, & Leo secundus natione Syrus mensibus decem: in solio vero Imperii Romani imperabat idem Constantinus quartus.

30 *Caput XL.*

HERMIGIVS eo quod esset Recensuindi sobrinus, successit in regno tyrannice, & non de iure. reliquerat enim Recensuindus filium paruulum Theodofredum, cui successio regni debebatur. Coepit autem regnare Hermigius anno Domini sexcentesimo octogesimo quinto, regni Hispaniæ ducentesimo nonagesimo tertio, & regnavit annis septem. Hic Cifilonem filiam suam magno viro Egicæ, Bambæ Principis consobriuo dedit vxorē, propter Recensuindi filium Theodofredū, ne regni eius primordia impediret. Huius tempore fames valida Hispaniā pro parte depopulauit. Hoc tempore tria concilia in Toletana vrbe sunt celebrata sub Iuliano primate. Hic Iulianus Archiepiscopus dictus Pomerius, ex genere Iudæorū, vt flores rosarū inter vepres spinarū productus, omnib. mundi partibus in

An. dom. doctrina Christi manet præclarus. Non enim perfidia maiorum suorum qui fidem catholicam pertinaciter recipere noluerunt, sed fidelis Abraham qui credit Deo, & reputatum est illi ad iustitiam, vestigia secutus, rebellium & incredulorum Iudæorum pertinaciam abhorrens, ut verus Israelita in quo dolus non est, Christianæ veritatis cultor & prædicator fuit, & inter multos claros pontifices qui Toleti fuerunt, vnus hic de clarioribus fulsit. Depingitur Hermigius in veste pacifica, quia bella non legitur gessisse, sed plura concilia celebrari fecisse. Depingitur quoque in margine Iulianus Pomerius Archipontifex, quia famosus vita & scientia fuit: non tamen ponitur ei Aureola, quia non legimus eum in catalogo sanctorum collocatum, licet sanctus communiter reputatur. Concurrentia. Concurrent cum Hermigio, & prope tempora eius, in sede Apostolica Benedictus secundus natione Romanus mensibus decem: in solio vero Imperii Romani Iustinianus secundus imperauit annis decem. 10

Caput XLI.

692 **E** G I C A gener & successor Hermigii post mortem eius ad regni Gothorum assumitur principatum anno domini sexcentesimo nonagesimo secundo, regni Hispaniæ trecentesimo, regnavit annis decem, & cum filio annis tribus: sed isti tres anni patri, non filio computantur, & ita in vniuerso regnavit annis tredecim, & confestim ut habuit regnum, filiam Hermigii quam in vxorem acceperat, ob crimen Hermigii patris sui, quod in venenatione Bambæ Regis commiserat, a se abiecit. communi morte dicitur obiisse. Depingitur Egica in pacifica veste, quia bella non gessit. Concurrentia. Concurrerunt cum Egica, & prope tempora eius, in sede Apostolica Sergius primus natione Syrus annis tredecim, & Leo tertius annis duobus: in solio vero Imperii Romani Leo secundus annis tribus, & Tiberius tertius annis septem. Anno sexto Egicæ obiit Theodoricus Rex Francorum, & successit Childebertus secundus, filius eius, qui regnavit annis duodecim. iste fuit duodecimus Rex Francorum. 20

Caput XLII.

702 **V** I T I Z A filius Egicæ post patris mortem successit in regno anno Domini septingentesimo secundo, regni Hispaniæ trecentesimo decimo, & regnavit annis nouem. Ille luxuriose vixit, & aliis luxuriandi causam dedit. In initio regni sui Theodofredum filium Recinsuindi Regis apud Cordubam exilio relegauit, & oculos eius effodit. Qui Theodofredus Rex ex vxore sua nomine Retilene de Regum genere procreata genuit Costam & Rodericum. Hic Vitiza voluit occidere Pelagium, cuius patrem apud Tudam fuste peremerat, sed ad Cantabriam fugiens euasit furiam persequentis, quia volebat dominus liberationis asyllum in Hispaniis conseruare. Vitiza autem sacrorum canonum inimicus, Oppæ fratri suo Archiepiscopo Hispalensi tradidit ecclesiam Toletanam, eiusdem vrbs viuentis pontifice Sinderedo, ut sicut ipse carnali, ita & frater spiritali adulterio fœdaretur, & ut iniquitatē iniquitati adiiceret, violatis priuilegiis ecclesiarum reuocauit Iudæos, & maioris immunitatis priuilegiis, quam ecclesias, honorauit. Sed quia iusto iudicio Dei agitur, ut actores scelerum pœnas subeant vltionis, de manu Domini duplicia suscepit qui pro simplicibus satisfacere noluit. Igitur Rodericus filius Theodofredi, quem Vitiza, ut patrem, priuare oculis nisus fuit, fauore Romani senatus qui eum ob Recinsuindi gratiam diligebat, contra Vitizam decreuit publice rebellare, qui viribus præminens cepit eum, & quod patri suo fecerat, fecit ei, & regno expulso sibi regnum electione Gothorum & senatus auxilio vindicauit. Vitiza itaque plenus abominationibus, vacuus regno, orbis oculis, propria morte Cordubæ quo Theodofredum relegauerat, exul & Rex vitam finiuit. Cumque duos filios reliquisset Sifibertum & Ebam, nullus successit in regno, eo quod 40 50

eo quod essent propter patris insolentias omnibus odiosi. Depingitur Vitiza absq; *An. dom.* oculis, & cum compedibus ferreis, quia cæcus & incarceratus vitā exiit. Concurrentia. Concurrerunt cum Vitiza, & prope tempora eius, in sede Apostolica Ioannes sextus natione Græcus anno vno, & Ioannes septimus similiter natione Græcus annis tribus: in solio vero Imperii Romani Iustinus secundus qui primo imperauerat, & expulsus fuerat, recuperauit imperium annis sex.

Caput XLIII.

10 **C**OSTA Theodofredi filius regnum Gothorum assumpsit anno Domini septingentesimo vndecimo, regni Hispaniæ trecentesimo decimo nono, & dicitur regnasse quinque annis, & septem mensibus, quod tamen temporum computatio non recepit: quia secundum tempora quibus alii Reges regnarunt, tot anni ei attribui non possunt. Sed licet quanto tempore regnauit, certitudinaliter nesciatur, hoc tamen testantur historiæ vulgari sermone conscriptæ, quod Vitiza ex abundantia malitiæ suæ voluit eum excæcare, sicut Theodofredum patrem suum excæcauerat. Sed Costa viriliter existens, fretus auxilio Senatus & populi Romani, qui intuitu amicitia quam cum Recinsuindo Rege auo suo habuerant, fauorem ei præstiterunt & auxilium, rebellauit patenter contra Vitizam, & indixit ei bellum, & venerunt ad prælium campestre, in quo Vitiza fuit victus & captus, cui Costa præcepit effodi oculos, sicut ipse fecerat Theodofredo patri suo, & sic vita & regno priuatum ac cæcum misit Cordubam in exilium, vbi infeliciter vitam finiuit. Sæpe namque iustitiæ diuinæ ineffabilis statera in hoc sæculo male meritos digne punit, vt prauitatis suæ exuberantia petente exuberantes pœnas recipiant, & in hac vita temporalibus suppliciis afflicti ad æterna supplicia in futuro sæculo transeant puniendi. Merebantur enim Vitizæ execranda flagitia, vt hic & ibi acriter puniretur. Hic Costa relictis duobus filiis paruulis morte propria obiit. De regno huius historicus Rodericus mentionem non facit, sed post Vitizam immediate inseruit Rodericum, posui tamen illum, vt vtriusq; historiæ satisfacerem. Depingitur Costa in veste pacifica, quia in pace obiisse dicitur.

Caput XLIIII.

RODERICVS vltimus Rex Gothorum, qui etiam viuente Vitiza correignare cœperat, hortante & adiuuante Senatu Rex Gothorum efficitur. Cœpit autem regnare anno secundo regni Vitizæ, qui fuit annus Domini septingentesimus nonus, & regnauit annis duobus cum Vitiza, & vno per se. Ideo dicendus est cœpisse regnare anno Domini septingentesimo vndecimo, regni Hispaniæ tricentesimo decimo nono, & regnasse per vnum annum, vt alii duo anni Vitizæ computentur, quod vtriusq; intelligendum est secundum illos qui nullam mentionem faciunt de Costa Rege. Nam iuxta opinionem illorum qui dicunt Costam regnasse immediate post Vitizam, hoc non obtineret, quia quinque anni addi deberent. Sed nos licet interseruimus Costam, vt satisfaceremus vni opinioni, prosequamur tamen secundum aliam quam historiator pontifex Rodericus sequitur, vt iuxta Rodericum historiorem Roderici Regis gesta narrentur. Erat autem Rodericus durus in bellis, & ad negotia expeditus, sed in moribus dissimilis Vitizæ. Nam & circa initium regni sui Vitizæ filios Sifibertum & Ebam opprobriis & iniuriis laceffitos a patria propulsauit, qui relictâ patria ad Riciliam Comitem Tingitanæ ob patris amicitiam transfretarunt. Hic Rodericus filiam Iuliani Comitis quæ in regali curia morabatur, violenter oppressit, Iuliano per eum legationis causa in Aphricam misso. Quo redeunte, stuprum filia intensissime doluit, & nauigio Septam veniens ibi vxorem cum rebus domesticis collocauit, & habita coniuratione secreta cum Arabibus in Hispaniam est reuersus, & ægrotantis matris dissidium simulans a Rege filiâ impetrauit iussione matris solatio destinandam, quam

An. dom. receptam restituit matri suæ, & ex tunc in antea cœpit ad destructionem Hispaniæ totis viribus properare, & se Arabibus qui Machometistæ erant, copulare. Et quia Arabes timebant in Hispaniã transire, voluerunt primo paulatim experiri. Et quidam Princeps nomine Muza præses Aphricæ constitutus ab Vlic Miramabolino, misit cum Comite Iuliano quendam Principem nomine Tarif cum aliquibus militibus & peditibus Aphricanis, qui transcuntes strictũ maris venerunt Tarifam, & post hæc fecerunt insultum suum in Algeziram & alia loca maritima, & multis hominibus occisis, magnaq; præda habita redierunt in Aphricam, & cum eis Iulianus Comes. Qui referentes hoc Muzæ magnam confidentiam tribuerunt iterum in Hispaniam audacius transcundi. Muza vero vocatus ab Vlic Miramabolino iuit in Aphricã relicto in patriæ principatu Tarif, cui iniunxit, vt Iuliano Comiti auxilia largiretur, qui ei dedit duodecim millia bellatorum, quos Iulianus separatim in Hispaniam duxit in nauibus mercatorum, ne causa transitus perciperetur, qui omnes conuenerunt in monte qui Atarif Gebel dicitur (Gebel enim Arabice, idem est quod mons) hodie autẽ corrupto vocabulo dicitur Gibraltar. Quod cum ad Roderici Regis notitiam peruenisset, misit contra eos nepotem suum nomine Sanciu, qui cum eis sæpius dimicans, sæpius fuit victus, & vltimo interfectus. Vnde & Arabes sumptis animis audaciã sumpserunt, Iuliano Comite eos per Bæticam quæ hodie dicitur Andaluzia, & Lusitaniam quam vocamus Strematuram, deducente, cœperunt diruptiones & excidia exercere. Rex autem Rodericus ad dita strage suorum, & prouinciæ vastatione, Gothis omnibus congregatis ad aduentum Arabum se obiecit, & ad occursum strenue properauit. Cumq; venissent ad flumen quod Guadales vocatur, prope Assidonam quæ nunc Xericium dicitur, ex alia parte sedit exercitus Aphricanus. Rex autẽ Rodericus cum corona aurea, & vestibis deauratis, a duobus mulis in lecto eburneo ferebatur, vt Gothorũ Regum dignitas exigebat, & per octo dies continuos a Dominica in Dominicam dimicarunt, ita quod de Tarif exercitu fere decem & sex millia ceciderunt. Sed Iuliano Comite & Gothis qui secum aderant, dure instantibus, franguntur acies Christianorum, qui longa pace & abundantia desides, imbelles, & ignaui certaminis sunt inuenti, & obicibus terga dantes die Dominica anno Domini septingentesimo quarto decimo, a Machometi vero errore principis anno nonagesimo secundo, Rex Rodericus & Christianus exercitus deuincitur, & fuga indocili perierunt. Duo autem filii Vitizæ qui cum Iuliano Comite conspirauerunt, Regi Roderico in hoc prælio astiterunt, & alter a dextris, & alter a sinistris, collaterales acies gubernabant, & dicuntur in præcedenti nocte cum Tarif consilium habuisse, vt ipsis a bello cessantibus Gothorum exercitus de facili vinceretur, & Rex Rodericus cum esset magnanimus, antequam fugeret, permetteret se occidi, vt eo mortuo posset eis regnum peruenire (non enim credebant, quod possent, vel velent Arabes patriam retinere) vnde in conflictu armis depositis quantocius effugerunt: & hoc ipsum Tarif promiserat, quod restitueret eis omnia quæ fuerant patris sui, quod postea non impleuit. Alii tamen putant hos fuisse filios Costæ fratris Roderici, qui prætendebant ad se regnum pertinere. Sed siue Vitizæ, siue Costæ fuissent, constat eos infideliter se habuisse. Prælio itaq; infœliciter acto, quid Regi Roderico aduenerit, ex certo nescitur, nisi quod corona, vestes, & insignia, & calciamenta auro & lapidibus adornata, & equus qui Orelia dicebatur, in loco tremulo iuxta flumen sine corpore sunt inuenta: quid autem de corpore fuerit factum, penitus ignoratur, nisi quod post multa tempora apud Viseum ciuitatem Portugalliæ inscriptus tumulus fuit inuentus: **HIC IACET RODERICVS VLTIMVS REX GOTHORVM.** Depingitur autem Rodericus sub luctuosa veste, vt qui superbe cum pomposis insignibus ad prælium processit, infœliciter victus sub nigra veste miserabiliter depingitur. Habuit enim magnam lamentandi causam: & cum eius tempore Hispani regni monarchia humiliata est, Gothorum nomen apud Hispanos prorsus cessauit. Nam licet Hispaniæ Reges a Rege illo descenderant, titulum tamen Gothicum dimiserunt, aliis regiis titulis sunt insigniti. Depinguntur etiam in margine iuxta eum sceleratissimi

tissimi proditores, Iulianus Comes, & Oppa Archiepiscopus. decet enim, vt *An. dom.*
 sicut proborum virorum depinguntur imagines, vt ad memoriam nostram
 veniant laudandi, sic & sceleratorum, vt veniant execrandi, sicut & Iudas in
 cœna Domini solet depingi. Tarif quoque infidelis Machometista depingi-
 tur, qui cum eis venit in exercitum Hispanorum, vt a memoria nostra non ca-
 dat ab istis Machometistis terras nostras occupatas fuisse, vt cum eos debella-
 mus, non existimemus, quod a terris suis illos expellimus, sed quod nostras quas
 violenter occuparunt, recuperamus. Concurrentia. Concurrerunt cum Ro-
 derico, & prope tempora eius, in sede Apostolica Sofimus natione Romanus
 10 diebus viginti, & Constantinus natione Syrus annis septem, cum isto Constan-
 tino fuerunt in sede Apostolica nonaginta & duo Pontifices. In solio vero impe-
 rii Romani Philippus secundus imperauit anno vno, mensibus sex.

Caput XLV.

PELAGIVS post cladem cœpit rebellare Agarenis, & principatum Hispaniæ in-
 ter Christianos obtinere. Sed quia hoc paulatim effectum est, clare non appa-
 ret in Chronicis, quo tempore regni titulum assumpsit, licet aliqui post biennium
 a clade in regem assumptū dicant. Ne tamē interruptionem ponamus, congruē-
 20 ter dici potest, quod ex eo die quo Rodericus infœliciter regnum amisit, Pelagium
 nutu diuino in regno fœliciter subrogatum putemus, & illi illud biennium, licet in
 illo forsan regnum vacasset, attribuamus. Sic ergo regni eius tempora computan-
 do regnare illum cœpisse existimandum est, anno Domini septingentesimo duo- 712
 decimo, regni Hispaniæ trecentesimo vicesimo, & regnavit annis viginti. Hic de
 regio Gothorum genere descendens plurimas Agarenorum ciuitates cepit, &
 multa prælia contra Agarenos deuicit. De cætero autem alii Reges nuncupati nō
 fuerunt Reges Gothorum, sed Reges Legionis, vel Asturiarum. Hic Pelagius ge-
 nuit duos filios, scilicet Faslam, qui post mortem eius regnavit, & Ormiseldam
 Reginam vxorem Alfonsi Regis Catholici. Et quia in isto cœpit regnum Hispaniæ
 30 reparari, ideo ab eo incipit tertia computatio annorum, videlicet a reparatione
 regni. Obiit autem Pelagius morte communi, & depingitur armatus, in manu
 ensẽ nudum habens, quia multa prælia & vrbium obsidiones gloriose peregit.
 Habet in scuto leonẽ depictum rubeum in campo albo, quæ sunt arma Regũ Le-
 gionis, quia ab eius tẽpore cessauit in Hispania intitulatio Gothorum & arma eo-
 rum, & successit intitulatio a regno Legionis, quod forte fuit, quia prima ciuitas
 quam ab Arabibus occupauit, fuit Legio, & ex tunc in antea regia ciuitas reputata
 est. Continuantur autem hæc arma in Regibus Legionis qui separatim in Legio-
 ne regnauerunt: coniunguntur vero per catella scuti cum armis Castellæ, quando
 regna mutata fuerunt. Depingitur etiam in margine Regina vxor eius. Concur-
 40 rentia. Concurrerunt cum Pelagio, & prope tempora eius, in sede Apostolica Gre-
 gorius secundus natione Syrus annis decem & sex: in solio vero Imperii Romani
 Anastasius secundus imperauit annis tribus. Hic Philippum Imperatorem captũ o-
 culis priuauit. Iste in omnibus malus fuit. Huius exercitus Theodosium elegit Im-
 peratorem, qui Anastasio deuicto ordinauit ipsum in presbyterum. Post quem
 Theodosius imperauit anno vno. Secundo vero anno huius regni Pelagii obiit
 Childebertus Rex Francorum, & successit ei Dagibertus secundus filius eius, qui
 regnavit annis quinque. Iste fuit tertius decimus Rex Francorum. Post quem
 successit Theodoricus filius eius, qui regnavit annis quindecim, & iste fuit quar-
 tus decimus Rex Francorum.

Caput XLVI.

FASILA Pelagii filius cœpit regnare anno Domini septingentesimo tricesimo 732
 secundo, regni Hispaniæ trecentesimo tricesimo primo, & ab eius reparatione
 vicesimo, & regnavit annis duobus. Hic a quodam viro cum venationi insisteret,

Hh

An. dom. miserabiliter est interfectus. Ideo depingitur cum vrfo pugnans, quia vrfo dentibus & brachiis depressus obiit. Concurrentia. Concurrerunt cum Fafila, & prope tēpora eius, in sede Apostolica Gregorius tertius natione Romanus annis decem: in folio vero Imperii Romani Leo tertius imperauit annis viginti quinque. Huius tempore Sarraceni Constantinopolim venerunt, & tribus annis ciuitatem obsidentes abcefferunt, & inde multa bona abstulerunt.

Caput XLVII.

734 **A**LPHONSVS huius nominis primus, cognominatus Catholicus, gener Pelagii, post mortem Fafilæ cœpit regnare anno Domini septingentesimo tricesimo quarto, regni Hispaniæ trecentesimo tricesimo tertio, & ab eius reparatione anno vicesimo secundo, & regnavit decem & nouem annis. Hic vir catholicus, & bellator, & magnanimus est inuentus. Ex vxore sua Ormiselda Pelagii genuit hos filios, Froilam & Aurelium, qui regnauerunt post eum gradatim, vt sequitur, & Egimadam quæ fuit vxor Silonis, qui propter eam regnavit, & Ilmarum patrem Veremundi Regis in arbore sua descripti, & Mauracatum ex concubina, qui etiam regnavit: sicque habuit duos filios legitimos, & vnum bastardum, & vnum generum, & duos nepotes Veremundum & Alphonsum Castum, vnum post alium in gradibus suis. Depingitur autem Alphonfus armatus, ensem nudum manu tenens, quia multa bella foeliciter peregit. Obiit autē Alphonfus morte communi. Depingitur autem in margine Ormiselda vxor eius, & Aurelius qui regnavit post Froilam primogenitum, & Ilmarus qui non fuit Rex, sed fuit pater Veremundi Regis, & Egimada vxor Silonis, qui propter eam regnum habuit, & Veremundus, & Mauracatus, qui regnauerunt, & infra in rectitudine arboris integre sunt depicti. Concurrentia. Concurrerunt cum Alphonso, & prope tempora eius, in sede Apostolica Zacharias natione Græcus annis decem: in folio vero Imperii Romani Constantinus quintus imperauit annis quindecim. Anno octauo regni Alphonfi obiit Theodoricus Rex Francorum, & successit ei Childericus frater eius, qui regnavit annis nouem.

Caput XLVIII.

753 **F**ROILA huius nominis primus post mortem patris cœpit regnare anno Domini septingentesimo quinquagesimo tertio, regni Hispaniæ trecentesimo quinquagesimo secundo, & ab eius reparatione anno quadragesimo primo, & regnavit annis tredecim. Iste populauit Ouetum, & construxit ecclesiam cathedralem. Hoc tempore Homa Dux Cordubæ fines Galleciæ infestabat, & occurrens ei Rex Froila prælium contra Agarenos habuit, & deuicit. In quo prælio quinquaginta quatuor millia Arabum ceciderunt. Postea vero apud Tangas oppidum Asturiarum a fratre suo Aurelio fuit interfectus, relinquens filium paruulum Alphonsum, qui fuit cognominatus Castus. Depingitur Froila cum ense in manu, quia Agarenos deuicit, & pugione in pectore, quia ab Aurelio fratre suo occisus est. Depingitur & in margine Regina vxor eius, & Alphonfus Castus filius eius, qui postea loco suo integre depictus est. Concurrentia. Concurrerunt cum Froila, & prope tempora eius, in sede Apostolica Stephanus secundus natione Romanus annis sex: in folio vero Imperii Romani Constantinus sextus cum filio suo Leone imperauit annis quindecim. Anno secundo huius regni Froilæ Childericus Rex Francorum depulsus est a regno Franciæ per Pipinum filium Caroli Martelli, qui in Regem Francorum est assumptus autoritate Zachariæ Papæ, vt habetur libro Decretorum, & regnavit annis quindecim.

Caput XLIX.

766 **A**VRELIUS Alphonfi Catholici filius post interitum fratris cœpit regnare anno Domini septingentesimo sexagesimo sexto, regni Hispaniæ trecentesimo sexage-

sexagesimo quinto, & ab eius reparatione quinquagesimo quarto, & regnavit *An. dom.* annis sex, & morte propria vitam finiuit. Depingitur Aurelius versa facie, quia fratrem suum iniuste occidit, & quasi ex verecundia de tãto flagitio faciem nõ monstrans, vt alter Cain verecundans ob Abel occisum. Concurrentia. Concurrerunt cum Aurelio, & prope tempora eius, in sede Apostolica Paulus natione Romanus annis decem: in folio vero Imperii Romani Leo quartus imperavit annis sex.

Caput L.

- 10 **S**ILO gener Catholici Regis Alphonfi, post mortem Aurelii ex iure Egimadæ vxoris suæ Regis Alphõfi filia, cœpit regnare anno Domini septingentesimo septuagesimo secundo, regni Hispaniæ trecentesimo septuagesimo primo, & ab eius reparatione sexagesimo, & regnavit annis octo. Cum Arabibus pacem firmavit, & Galleciam rebellantem in monte Ciperio superavit, & suo imperio subiugavit. Obiit autem Silo morte communi, & depingitur in veste pacifica, & ense in manu prope montes, quia suos rebellantes in montibus subiecit, licet cum hostibus bellum non habuerit. Depingitur etiam in margine Regina vxor eius, quia propter eam habuit regnum. Concurrentia. Concurrerunt cum Silone, & prope tempora eius, in sede Apostolica Constantinus secūdus natione Romanus anno vno, & Stephanus tertius natione Syrus annis quatuor: in folio vero Imperii Romani Constantinus imperavit annis decem.

Caput LI.

- 30 **M**AURACATUS commemorati Alphonfi Catholici ex concubina filius, Silone defuncto, per tyrannidem Rex efficitur anno Domini septingentesimo octogesimo, regni Hispaniæ trecentesimo septuagesimo nono, & ab eius reparatione sexagesimo octauo, & regnavit annis tribus. Hic Mauracatus vt fauorem Arabum acquireret, contra Dei legem multa commisit. Puellas namque virginestam nobiles, quam plebeias, sub certo numero quolibet anno Arabibus dabat. Iniquus & malus in omnibus est inuentus. Obiit morte communi. Depingitur Mauracatus in veste longa, & coopertus chlamyde iuxta morem Arabum, quia cum Arabibus turpem amicitiam fecit. Concurrentia. Concurrerunt cum Mauracato, & prope tēpora eius, in sede Apostolica Adrianus primus annis quatuordecim: in folio vero Imperii Romani Nicephorus imperavit annis nouem.

Caput LII.

- 40 **V**EREMUNDVS huius nominis primus, filius Bilmarai, filii Alphonfi cognomēto Catholici, Mauracato mortuo in Regem eligitur anno Domini septingentesimo octogesimo tertio, regni Hispaniæ trecentesimo octogesimo primo, & ab eius reparatione septuagesimo primo, & regnavit annis duobus. Hic fuit magnanimus, & regnum sponte dimisit, recolens se olim ordinem diaconi suscepisse, & consobrinum suum Alphonsum qui ad Nauarros confugerat, reuocauit, & in regno substituit successorem, & cum eo aliis quatuor annis & sex mensibus dulcissimam duxit vitam, & communi morte vitam finiuit cum vxore sua Imelone quam a se propter conscientiam ordinis separauit, relictis ex ea duobus filiis parvulis, Ranimiro qui fuit Rex, & Garsia. Depingitur Veremundus in veste lõga & pacifica, quia bella non gessit. Depingitur etiam in margine Regina vxor eius, & duo filii eorum, Ranimirus qui fuit Rex, & Garsias qui cum Ranimiro fratre coregnauit. Concurrentia. Concurrerunt cum Veremundo, & prope tempora eius, in sede Apostolica Leo tertius natione Romanus annis viginti tribus: in folio vero Imperii Romani Michael imperavit annis duobus.

*An. dom.**Caput LIII.*

785 **A**LPHONSVS secundus cognominatus Castus, filius Regis Froilæ, cœpit regnare anno Domini septingentesimo octogesimo quinto, regni Hispaniæ octogesimo tertio, & ab eius reparatione septuagesimo tertio, & regnavit annis quadraginta vno. Hic fuit optimus Rex, & ædificator ecclesiarum, & reædificavit Ecclesiam Ouetensem. Et quia desiderabat in ea ponere aliquam preciosissimam crucem, Deus voluit, vt miraculose per Angelum crux insignis fieret, quæ hodie ibi inter reliquias in magna veneratione habetur. Hic dicitur deuicisse Carolum Magnum Regem Francorum, & Rolandum, & alios famosissimos milites vocatos Pares, in Nauarra apud Ronces valles, vbi Carolo ad Hispaniam venienti obuiam occurrebat. Hic Castus vocatus sine liberis decessit. Depingitur hic Alphonsus senex in veste longa & honesta, angelis sibi dantibus crucem quam fabricauerant. Concurrentia. Concurrerunt cum Alphonso, & prope tempora eius, in sede Apostolica Stephanus quartus natione Romanus sedit mensibus septem, & Paschasius natione Romanus annis septem, & Eugenius secundus natione Romanus annis tribus: in folio vero Imperii Romani Carolus Magnus Rex Francorum electus fuit in Imperatorem Romanorum anno vno, regni huius Alfonsi vicesimo tertio. Et ex tunc cœperunt esse simul Reges Francorum & Imperatores, quod durauit aliquo tempore.

Caput LIIII.

823 **R**ANIMIRVS huius nominis primus, filius Regis Veremundi, cœpit regnare anno Domini octingentesimo vicesimo tertio, regni Hispaniæ quadringentesimo vicesimo quarto, & ab eius reparatione centesimo decimo quarto, & regnavit annis sex, mensibus nouem. Hic cum Arabibus decertauit in illo celeberrimo prælio campestri quod apud Calagurram habitum est, in quo sanctus Iacobus apparuit, & deuicta immensa copia Arabum, vota emissa fuerunt de dando perpetuis temporibus ex quolibet iugere bouum, seu iumentorum ferentium, certam mensuram grani ecclesiæ sancti Iacobi, quæ hodie in multis huius regni prouinciis exoluitur. Ex illo autem prælio in antea consueuerunt Hispani, cum præliis campestribus pugnant, eleuatis dextris clamando inuocare sanctum Iacobum. Obiit morte communi relicto Ordonio filio. Depingitur hic Ranimirus dormiēs in castris armatus, eo quod sic dormienti apparuit ei S. Iacobus. Depingitur etiā in margine vxor eius, & Garfias frater, qui licet non fuit Rex, correignauit tamen cū eo, & Ordonius filius eius, qui post eum regnavit, qui infra depingitur integre in rectitudine arboris. Concurrentia. Concurrerūt cum Ranimiro, & prope tempora eius, in sede Apostolica Valentinus natione Romanus diebus quadraginta, & Gregorius quartus natione Romanus annis decem & sex: in folio vero Imperii Romani Ludouicus Rex Francorum imperauit annis decem & octo.

Caput LV.

827 **O**RDONIVS huius nominis primus, filius Ranimiri, cœpit regnare anno Domini octingentesimo vicesimo septimo, regni Hispaniæ quadringentesimo vicesimo, & ab eius reparatione ceteresimo vicesimo, & regnavit annis decem. Hic deuicit in prælio Muzam Regem Cordubæ, in quo prælio dicuntur occisi duodecim millia militum Arabum, & alii plurimi pedites. Obiit autem Rex ægritudine podagrica, relicto filio Alfonso qui fuit Rex, & aliis filiis, videlicet Veremundo, & Nunnio, & Ordonio, & Froila. Depingitur armatus sub cappa longa. Depinguntur etiam in margine Regina vxor eius, & præfati filii Veremudus & Nunnus, Ordonius & Froila. Concurrentia. Concurrerunt cum Ordonio, & prope tempora eius, in sede Apostolica Sergius natione Romanus annis tribus: in folio vero Imperii Romani Lotarius imperauit annis decem. Huius tempore Saraceni

raceni funditus ecclesias beatorum Apostolorum Petri & Pauli cum omnibus *An. dom.*
Romanorum finibus dilapidarunt.

Caput LVI.

ALPHONSVS huius nominis tertius, cognominatus Magnus, filius Regis Ordonii, cœpit regnare anno Domini octingentesimo tricesimo tertio, regni Hispaniæ quadringentesimo, & ab eius reparatione centesimo tricesimo, & regnavit annis quadraginta. Hic genuit duos filios, videlicet Garciam, Ordonium, & Froilam, qui omnes fuerunt Reges, vnus post alium: & vnum alium vocatum Gundisaluum, qui fuit Archidiaconus Ouetensis. Iste erigi fecit ecclesiam Compostellanam in cathedralem, & postea fuit erecta in metropolitanam. Huic rebellavit Bernardus de Carpio famosus Baro. Obiit autē Alphonso apud Zamorā morte communi. Depingitur sub cultu armorum, quia bella gloriose gessit. Depingitur etiam in margine Ximena Regina vxor eius, & quatuor filii, tres Reges, & vnus Archidiaconus. Concurrentia. Concurrerunt cum Alphonso, & prope tempora eius, in sede Apostolica Leo quartus natione Romanus annis octo. post obitum Leonis Ioānes Anglicus natione Maguntinus sedit annis duobus, & mortuus est. fertur per aliquos, quod erat fœmina. Et Benedictus tertius annis duobus. In solio vero Imperii Romani Ludouicus secundus imperauit annis viginti.

20

Caput LVII.

GARSIAS primogenitus Alphonso cœpit regnare anno Domini octingentesimo octogesimo tertio, regni Hispaniæ quadringentesimo octogesimo sexto, & ab eius reparatione centesimo septuagesimo sexto, & regnavit annis tribus. Obiit apud Zamoram iuuenis absque liberis morte communi. Ideo depingitur iuuenis, & in veste pacifica, quia non legitur bella gessisse. Concurrentia. Concurrerunt cum Garzia, & prope tempora eius, in sede Apostolica Adrianus secundus natione Romanus annis quinque: in solio vero Imperii Romani Carolus secundus cognominatus Caluus Rex Francorum, regnavit in Francia annis vndecim, & in Imperio anno vno, mensibus nouem.

30

Caput LVIII.

ORDONIVS secundus, frater Garciæ, cœpit regnare anno Domini octingentesimo octogesimo septimo, regni Hispaniæ quadringentesimo nono, & ab eius reparatione centesimo septuagesimo nono, & regnavit annis octo, mensibus sex. Hic multa prælia contra Arabes vicit, semel tamen ab eis fuit deuictus, in prælio apud vallem Iunquerem, quo plurimi ex catholicis ceciderunt, & aliqui captiui fuere. Inter quos duo Episcopi, Legionensis & Asturiensis capti sunt, & pro Episcopo Legionensi Pelagius nepos eius obses datus, apud Cordubam pro fide catholica martyrimum suscepit. Hic Ordonius Comites Castellæ qui Regi Legionis tunc obediabant, ad palatium regium venientes sub securitate eius occidi fecit. Quam ob rem Castellani Regibus Legionis ex tunc in antea rebellauerunt, & sibi duos iudices constituerunt ex nobilibus & prudentioribus regni, videlicet Nunium Rasuram, auum celeberrimi & bellicosissimi Principis Fernandi Gundisalui Comitis, & Lainum Caluum, proauum proauis insignis bellatoris Roderici de Buar, qui Cidus cognominatus est, quod in lingua Arabica Dominum sonat. Ex vtroque autem horum iudicum Reges Castellæ descendunt per aliqua latera, vt infra suo loco in duobus ramis arboris demonstrabitur, quorum vnus ramus, in quo Fernandus Comes ad dexteram: alius, in quo Cidus ad sinistrā per respectum ad arborem depinguntur. Obiit autē Ordonius apud Zamoram absque liberis morte communi. Depingitur armatus, quia plurima bella gessit. Depinguntur etiā in latere Regina vxor eius, & Pelagius martyr, qui fuit tempore eius. Concurrentia. Concurrerunt cum Ordonio, & prope tempora eius, in sede Apostolica Ioānes octauus decem annis: in solio vero

Hh iij

An.dom. Imperii Romani Carolus secundus Rex Francorum, qui tunc imperabat, obiit anno tertio eiusdem Ordonii, & successit ei in Imperio Carolus tertius filius eius, qui imperavit annis duodecim, & in regno Franciæ Ludouicus secundus, filius eiusdem Imperatoris & Regis Caroli, & regnavit annis duobus. Ille fuit decimus nonus Rex Francorum. Anno quinto eiusdem Regis Ordonii obiit Ludouicus Rex Francorum, & successit ei Carolus tertius, frater eius, qui regnavit annis sex. Ille fuit vicesimus Rex Francorum.

Caput LIX.

894 **F**ROIILA huius nominis secundus, frater Ordonii, & filius Alphonfi tertii, cœpit regnare anno Domini octingentesimo nonagesimo quarto, regni vero Hispaniæ quadringentesimo nonagesimo septimo, & ab eius reparatione centesimo octogesimo septimo, & regnavit anno vno, mensibus duobus. Hic genuit quatuor filios, Alphonsum quartum, & Ranimirum secundum, qui ambo Reges fuerunt, & alios duos, Ordonium & Froilam, qui non fuerunt Reges. Hic occidit absque culpa filios Dimundi magnatis, & fratrem eius Freminum Episcopum relegavit, & ob hæc crimina, ut creditur, lepra percussus vitam finiuit. Depingitur Froila in veste pacifica, quia bella non gessit. Depingitur etiam in margine Regina vxor eius, & duo filii qui non fuerunt Reges, videlicet Ordonius & Froila. Concurrentia. Concurrerunt cum Froila, & prope tempora eius, in sede Apostolica Martinus secundus anno vno: in folio vero Imperii Romani Arnulphus imperavit annis duodecim.

Caput LX.

895 **A**LPHONSVS huius nominis quartus, filius Froilæ Regis, cœpit regnare anno Domini octingentesimo nonagesimo quinto, regni vero Hispaniæ quadringentesimo nonagesimo octavo, & regnavit annis quinque, mensibus septem. Hic ex Ximena vxore genuit Ordonium vocatum Malum, & monachus effectus regnum Ranimiro fratri dimisit. Sed leuitate ductus pœnituit, & cum regnum recuperare vellet, a Ranimiro fratre suo iam Rege factò apud Legionem obsessus, captus & excæcatus in vinculis vitam finiuit. Depingitur Alphonfus cæcus in veste longa, quia bella non gessit, & cæcus mortuus est. Depingitur etiam in margine Regina vxor eius, & Ordonius filius eius cognomento Malus, qui postea regnum assumpsit. Concurrentia. Concurrerunt cum Alphonso, & prope tempora eius, in sede Apostolica Stephanus quintus annis sex, & Formosus anno vno, & Bonifacius tertius quindecim, & Stephanus sextus anno vno: in folio vero Imperii Romani Ludouicus secundus imperavit annis sex. Anno secundo huius regni Alphonfi obiit Carolus Rex Francorum, & successit ei Ludouicus tertius, qui regnavit annis duobus. Ille fuit vicesimus primus Rex Francorum.

Caput LXI.

901 **R**ANIMIRVS huius nominis secundus, frater Alphonfi, & filius Froilæ, cœpit regnare anno Domini nonagesimo primo, regni Hispaniæ quingentesimo tertio, & ab eius reparatione centesimo nonagesimo tertio, & regnavit annis decem & nouem, duobus mensibus. Hic genuit duos filios qui ambo Reges fuerunt, Ordonium & Sancium, & multis bellis prospere actis obiit morte communi. Depingitur ens in manu habens, quia bella gessit. Depingitur etiam in margine vxor eius, & Sancius cognomento Grossus, qui postea fuit Rex. Concurrentia. Concurrerunt cum Ranimiro, & prope tempora eius, in sede Apostolica Romanus diebus quindecim, & Theodorus natione Romanus diebus quindecim, & Ioannes nonus annis duobus, & Benedictus quartus annis tribus, & Leo quintus diebus quadraginta, & Christophorus mensibus sex. Hic de Papatu eiectus est, & factus est monachus. In folio vero Imperii Romani Verengarius primus imperavit annis

uit annis quatuor, & Corradus imperauit annis septem, qui fuit Alemanus. Anno primo huius Regis Ranimiri obiit Ludouicus Rex Francorum, & successit ei Carolus quartus cognominatus Simplex, qui regnauit annis viginti quinque, qui fuit vicesimus secundus Rex Francorum.

Caput LXII.

10 **ORDONIVS** huius nominis tertius, filius Ranimiri, cœpit regnare anno Domini nongentesimo vicesimo, regni Hispaniæ quingentesimo vicesimo secundo, 920 & ab eius reparatione ducentesimo duodecimo, & regnauit annis quinque. Hic genuit Veremūdum, qui fuit Rex. Obiit autem apud Zamoram morte communi. Depingitur in veste pacifica, quia bella non gessit. Depingitur etiam in margine Regina vxor eius, & Veremundus filius, qui postea fuit Rex. Concurrentia. Concurrerunt cum Ordonio, & prope tempora eius, in sede Apostolica Sergius natione Romanus annis septem, & Anastasius natione Romanus annis duobus: in folio vero Imperii Romani Verengarius secundus imperauit in Italia annis septem. Anno secundo huius regis Ordonii obiit Carolus Rex Francorum, & successit ei Ludouicus quartus filius eius, qui regnauit annis decem & septem. iste fuit vicesimus tertius Rex Francorum.

20 Caput LXIII.

ORDONIVS quartus cognominatus Malus, filius Alphonfi Regis excæcati, vrsurpare conatus est regnum. Habuit autem filiam Comitis Fernandi Gundifalui in vxorem: sed propter malitiam eius abstulit eam ab eo Comes. ipse vero fugatus a regno per Sancium Regem, apud Cordubam occisus est. Ideo depingitur cum gladio in pectore fixo. Nec computantur ei anni regnandi, nec cōcurrentia, quia hæc omnia attribuuntur Sancio.

30 Caput LXIIII.

40 **SANCIVS** huius nominis primus, cognominatus Grossus, filius Ranimiri, & frater Ordonii tertii, cœpit regnare anno Domini nongentesimo vicesimo sexto, 926 regni vero Hispaniæ quingentesimo vicesimo sexto, & ab eius reparatione ducentesimo decimo sexto, & regnauit annis duodecim. Contra hunc rebellauit Ordonius malus filius Alphōfi Regis excæcati, & se Regem vocauit: sed fugatus a regno, prope Cordubam, vt præmisimus, occisus est. Huius Sancii tempore Fernandus Gundifalui Comes bellum contra Arabes continue gerens multa prælia gloriose gessit. Cum hoc Rege Sancio (vt fertur) idem Fernandus illum contractum qui vulgariter narratur super equo & accipitre, iniuit, cuius occasione Castella a subiectione Regum Legionis ex toto liberata est. Obiit autem Sancius (vt aiūt) ex veneno in pomo sumpto, relicto Ranimiro filio qui fuit Rex. Depingitur Sancius in veste pacifica, & grossus corpore, quia magna pinguedine occupatus erat. Depingitur etiam in margine Regina vxor eius, & Ranimirus filius qui etiam fuit Rex. Concurrentia. Concurrerūt cum Sancio, & prope tempora eius, in sede Apostolica Anastasius tertius natione Romanus annis duobus, & Laudo natione Romanus mensibus sex, & Ioannes decimus sedit annis tredecim: in folio vero Imperii Romani Enricus primus imperauit annis decem & octo.

50 Caput LXV.

RANIMIRVS huius nominis tertius, filius Sancii, cœpit regnare anno Domini nongentesimo tricesimo septimo, regni Hispaniæ quingentesimo tricesimo nono, 937 & ab eius reparatione ducentesimo vicesimo nono, & regnauit annis viginti quinque, obiit absque liberis apud Legionem morte communi. Huius Ra-

nimirum tempore illi famosi nobiles vocati Infantes de Salas, filii nobilis viri Gudi-
 falui Gustios ab Arabibus occisi sunt dolo & coniuratione Enrici de Lara auun-
 culi sui. Depingitur Ranimirus in veste pacifica, quia bella non gessit. Concur-
 rentia. Concurrerunt cum Ranimiro, & prope tempora eius, in sede Apostolica
 Leo sextus natione Romanus mensibus sex, & Stephanus natione Romanus men-
 se vno, & Ioannes vndecimus natione Italicus mensibus decem, & Stephanus o-
 ctavus mensibus quatuor: in folio vero Imperii Romani Hugo imperavit annis
 sex, & Verégarius tertius imperavit annis septem. His temporibus maximū schi-
 sma fuit in Italia. Anno decimo nono huius regni Ranimiri obiit Ludouicus, &
 successit ei Lotarius primus, qui regnavit annis triginta tribus, iste fuit vicésimus
 quartus Rex Francorum. 10

Caput LXVI.

VEREMUNDVS huius nominis secundus, filius Regis Ordonii tertii, mortuo
 Sancio patruo suo, & Ranimiro consobrino, regnum quod ad eum reuolutū
 962 erat, suscepit anno Domini nongentesimo sexagesimo secundo, regni Hispaniæ
 quingentesimo quadragesimo quarto, & ab eius reparatione ducentesimo trice-
 simo quarto, & regnavit annis decem & septem. Hic duxit duas vxores, ex quarū
 prima genuit Alphonsum, qui post eum regnavit. Huius tempore Almanfor Dux
 Arabum multa mala Christianis intulit, & vsque ad Compostellam fertur acces- 20
 sisse. Sed hic Veremundus Rex & Garfias Fernandi Comes Castellę simul con-
 tra eum procedentes, apud Calatannazor in famosissimo prælio illum deicerūt,
 qui ex huius victorię dolore, cum vincere assuetus esset, intra paucos dies dicitur
 decessisse. Hic Veremundus falsa seductione ductus, Athaulpho Episcopo Com-
 postellano taurum ferocem iniici iussit: Episcopus vero benigne spectās suscepit,
 & taurus mansuete accedens cornua in manibus eius dimisit. Quo miraculo viso
 Rex stupefactus de commisso pœnituit. Iste idem Rex Athaulphum Episcopum
 Ouetensem incarcerationi, quo in carcere existente siccitas magna venit in terra,
 donec Rex pœnituit, illumque liberavit, & illo liberato pluvia de cælo descendit.
 Obit autem Veremundus ex podagræ ægitudine, & depingitur cum malis pe- 30
 dibus, & baculo in manu, quia propter podagram incedere libere nō valebat. De-
 pingitur etiam in margine Archiepiscopus Compostellanus cū tauro, & Episco-
 pus Ouētēsis in turri vbi erat in carceribus, & duę Reginę vxores eius, & Alphon-
 sus filius eius qui fuit Rex, & Eluira filia quę fuit monialis. Concurrentia. Con-
 currerunt cum Veremundo, & prope tempora eius, in sede Apostolica Martinus
 tertius natione Romanus annis tribus, & Agapitus secundus natione Romanus
 annis octo, & Ioannes duodecimus annis septem: in folio vero Imperii Romani
 Ioannes secundus imperavit annis duobus, & Verengarius quartus annis duode-
 cim.

Caput LXVII.

ALPHONSVS huius nominis quintus, filius Veremundi, cœpit regnare anno
 979 Domini nongentesimo septuagesimo nono, regni Hispaniæ quingentesimo
 sexagesimo primo, & ab eius reparatione ducentesimo quinquagesimo primo,
 & regnavit annis viginti septem. Hic genuit Veremundum qui successit in regno,
 & Sanciam quę nupsit Fernando filio Regis Nauarræ, qui fuit Rex Castellæ, &
 postea propter eam fuit Rex Legionis, vt infra dicitur. Hic Alphonſus cum tene-
 ret obsessam Viseum ciuitatem Portugalliæ, quę tunc erat Arabum, & quadam
 die ambularet in circuitu eius inspiciendo muros, sagitta e muro emissa letaliter est
 percussus, ex quo vulnere vitam finiuit. Huius tempore Sancius Comes Castellæ 50
 deicit Arabes in vno magno prælio apud Cordubā. Ierat enim in auxilium cu-
 iusdam Arabis contra alium Arabem Regem. Depingitur Alphonſus armatus sa-
 gitta in corpore fixa; quia sagitta periit. Depingitur etiā in margine Regina vxor
 eius & Sancia filia eius, quę postea fuit Regina Castellæ & Legionis. Concurrentia. Con-
 currerunt cum Alphōso, & prope tempora eius, in sede Apostolica Benedi-
 ctus

dictus quintus mēſibus ſex, & Leo octauus anno vno, & Ioannes tertius decimus *An. dom.*
 annis octo, & Benedictus ſextus anno vno, & Bonus anno vno, & Bonifacius ſe-
 ptimus annis octo: in ſolio vero Imperii Romani Otho primus imperauit annis
 duodecim, & Otho ſecūduſ annis viginti. Anno nono huius Regis Alphōſi obiit
 Lotarius Rex Francorum, & ſucceſſit ei Ludouicus quintus, filius eius, qui regna-
 uit in Francia annis duobus. iſte Ludouicus fuit vltimus Rex Francorum ex rega-
 li proſapia Pipini & Caroli Magni. In ipſo ſiquidem defecit regalis progenies Ca-
 roli Magni, quæ regnauerat annis ducentis & triginta octo, translato regno ad pro-
 geniem Comitū Pariſienſium. Anno vndecimo huius Regis Alphonſi poſt mor-
 tem Ludouici Regis Frācorum regnauit in Francia Robertus Piſſimus, filius Hu-
 gonis Pariſienſis Comitſ, qui regnauit cum patre ſuo annis nouem, & poſt mor-
 tem patris annis triginta tribus. Iſte fuit viceſimus quintus Rex Francorum.

Caput LXVIII.

VEREMUNDVS huius nominis tertius, filius Alphonſi quinti, cœpit regnare
 anno Domini milleſimo ſexto, regni Hiſpaniæ quingentimo octogefimo octo
 ſtauo, & ab eius reparatione ducēteſimo ſeptuageſimo octauo, & regnauit annis
 decem. Hic Veremundus deſponſauit Sancieram ſororem ſuam cum Infante Gar-
 ſia filio Sancii Comitſ & Domini Caſtellæ, qui Garſias fuit proditorie interfectus
 apud Legionem, & poſt mortem eius hæc Sancieram fuit deſponſata Fernando filio
 Sancii vocati Maioris Regis Nauarræ, qui poſtea fuit primus Rex Caſtellæ propter
 vxorem ſuam, quæ erat filia Comitſ Sancii. Et cum inter hos Fernadum & Vere-
 mundum diſſenſio exorta fuiſſet, in prælium venerunt, illiſque apud Carrionem
 ad inuicem pugnantibus Veremundus victus & mortuus eſt, & abſque liberis obi-
 it, & regnum Legionis translatum eſt ad Fernandum Regem Caſtellæ propter
 Sancieram vxorem ſuam, & ſic fuerunt tunc vnita regna Caſtellæ & Legionis. De-
 pingitur Veremundus armatus lancea fixa in corpore, quia in prælio occiſus eſt.
 Concurrentia. Concurrerunt cum Veremundo, & prope tempora eius, in ſede A-
 poſtolica Benedictus ſeptimus annis octo, & Ioannes quartus decimus menſibus
 ſeptem, & Ioannes quintus decimus quatuor, & Ioannes decimus ſextus natione
 Romanus menſibus decem, & Gregorius quintus natione Saxo annis duobus, &
 Ioannes decimus ſeptimus natione Græcus menſibus decem, & Silueſter ſecun-
 dus natione Gallicus annis quatuor: in ſolio vero Imperii Romani Otho tertius
 imperauit annis decem.

Caput LXIX.

HVCVSQVE in hac arbore textura facta eſt Regum Legionis. Nam licet in Ca-
 ſtella Comites gubernarent abſque recognitione ſuperioris, non tamen titu-
 lum regium aſſumpſerunt. Sic ergo prima gubernatio Hiſpaniæ, ab Athanarico
 quem primum in arbore poſuimus, vſque ad Rodericum incluſiue, fuit ſub titulo
 regio Gothorum. Ideo illis depinximus arma Gothica quibus hodie vtuntur Re-
 ges Daciæ, qui etiam intitulantur Reges Gothorum. Demum poſt ingreſſum A-
 rabum magna ex parte Hiſpania occupata, & regno ad anguſtos fines reducto, re-
 gnauit Pelagius, qui de regio genere Gothico erat, ſed nō eſt intitulatus Rex Go-
 thorum. aſſumpſit enim titulum a Legionem, vel Aſturiis, & vocatus eſt interdum
 Rex Legionis, aliquādo Aſturiarum. Ideo depinximus ei & ſucceſſoribus ſuis ar-
 ma Legionis ſola, Leonem videlicet rubeum in campo albo. Durauit autem hæc
 intitulatio abſque eo quod in Caſtella aliquis Rex eſſet, vſque ad Sancium incluſi-
 ue, qui cum Rex Nauarræ eſſet, propter vxorem quæ filia Sancii Comitſ Caſtel-
 læ erat, Caſtellam habuit, & extunc in Caſtella regius titulus fulſit, vt in arboris
 diſcurſu patebit. Et vt clarius radix iſtius arboris ex omni parte clareſcat, non in-
 cōgruum puto ad memoriam reducere, quod nobilis quidam de partibus Bigor-
 ciæ ad Nauarram veniens, Arabibus expulſis regni titulum in ea aſſumpſit. Hic
 autem vocabatur Enecus Ariſta, & fuit primus Rex Nauarrorum, & poſt eum ſi-

An. dom. lius Garfias cognomento Eneci, quia filius Eneci erat (illis enim temporibus etiam Reges a patribus cognomina accipiebant) ac post eum Sancius filius eius, quem ferunt a matre prægnante, & ab Arabibus lancea percussa, per aperturam vulneris extractum fuisse. Hic Sancius Abarca cognominatus est euentu, ex eo quod montes tempore niuium ad bellandum contra Arabes transiens, quia pedibus transire oportebat, abarcis iuxta rusticorum morem vsus est, totusque exercitus suus abarcarum ministerio niues pertransit, propter quam animositatem, animique ad pugnandum feruorem Abarca cognomen assumpsit. Post hunc regnavit Garfias filius eius, huius nominis secundus, qui Tremulentus cognominatus est, quia licet strenuus in armis esset, tamen cum prælium illud ingredi oportebat, membra tremebant. Hic fuit quartus Rex Nauarrorum, & post hunc regnavit Sancius filius eius, qui cognominatus est Maior. Hic Castellæ regnum propter uxorem assumpsit, & ponuntur infra in rectitudine arboris hi quatuor Reges Nauarræ, videlicet Enecus, Garfias, Sancius, & alius Garfias, licet in Castellæ non regnarunt, vt sciatur tamen a qua radice descenderit Sancius qui propter uxorem in Castellæ primus regnavit, eos hic nominauimus. 10

Caput LXX.

NOMINATIS supra proximis Regibus Nauarræ, & in recta linea arboris positus, a quibus per lineam masculinam Sancius Maior, demum Fernandus filius eius, Reges Castellæ descendunt: deinde in margine descriptis Nunio Rasura, vno de iudicibus Castellæ, ac Comite Ferdinando, cæterisque Comitibus, de quorum genere Ferdinandus Rex ex latere materno propagatus est: congruens est, vt non omittamus illos, per quorum texturam Reges Castellæ a Laino Caluo vna cum Nunio Rasura Castellæ iudice per lineam maternam processerunt, licet non in præfatum Fernandum, sed in Alphonsum octauum, vnum ex descendens eius qui prælium Vbetæ deuicit, & monasterium de Huelgas ædificauit. Illa linea deriuata est in modum qui sequitur. Lainus Caluus vna cum Nunio Rasura iudicauit Castellam. Hic genuit Fernandum, a quo genitus est Lainus Fernandi, qui genuit Nunium Laini, a quo genitus Lainus Nunii, qui genuit Didacum Laini, qui ex uxore sua Theresia Nunii, quæ neptis fertur fuisse ex concubina Regis Legionis, genuit illum strenuū bellatorem Rodericū cognomento Cidi, qui fuit pater Eluiræ Regine Nauarræ, a qua natus est Garfias Rex Nauarræ pater Blachæ, quæ fuit Regina Castellæ, vxor Sancii Regis cognomento Desiderati, ex quorum matrimonio præfatus Rex Alphonfus octauus procreatus est. Fuit autem hic Alfonso undecimus a Laino Caluo, & quintus a Cido, & duodecimus a Nunio Rasura, & decimus a Comite Fernando Gundifalui. Depinguntur autem descendentes per lineam Laini Calui in margine omnes per capita exempto Cido, qui propter strenuitatem operum depingitur integre, & supra equum, sicuti Fernandus Comes. hi enim duo inter cæteros strenuos Hispaniæ bellatores famosissimi fuerunt, illorumque celebris fama nostris temporibus durat. 20 30 40

Caput LXXI.

SICVTI Reges Nauarrorum præmisimus, vt clarius sciretur a qua radice Sancius Maior descendebat, sic non incongruum est, vt nominemus Castellæ gubernatores a quorum sanguine Fernandus Rex Sancii Regis filius ex latere materno descendit. Ad mentem ergo reducendū est, quod antiquis temporibus regnum Castellæ aliquantulum Reges Legionis in superiores cognoscebat, sed cū Ordonius huius nominis secundus, qui in Legionibus regnabat, ad se euocasset, illique secure ad præfentiam regiam irent, ille, nescio quo spiritu ductus, illos occidi fecit. Quo sceleratissimo facinore Castellani nimium, & non immerito moti, ab obedientia Regū Legionis perpetuo recesserunt, & ne absque gubernatore vagarentur, ex nobilibus regni duos sibi iudices elegerunt, quorum vnus Nunius Rasura, alius Lainus Caluus vocabatur, & ex utroque eorum Reges moderni descenderunt. Sed quia prius stirps Nunii 50

Nunii Rasuræ stirpi regiæ coniuncta est, illam primo describamus: deinde stirpem *An.dom.*
 Laini Calui, quæ tardius regio generi vnita fuit, enarremus. Fuit namque Nunius
 Rasura iudex Castellæ, & post illum iudicauit Gundifaluis Nunii filius eius, quia,
 vt diximus, mos antiquorum erat filio cognomen patris apponere. Hic fuit pater
 Ferdinandi Gundifalui, qui iam nõ solùm iudicis, sed Comitis nomen assumpsit,
 cuius corpus apud monasterium de Arlanza quiescit. Post hunc gubernauit Ca-
 stellam Garfias Ferdinandi Comes filius eius, qui in monasterio de Cardenia tu-
 mulatus est. Cui successit Sâcius Comes filius eius, qui monasteriũ de Onia ædifi-
 cavit, & in eo sepultus quiescit. Post hunc incepit gubernare Castellã Infans Gar-
 10 fias filius eius, qui adolescens apud Legionem occisus, absque liberis obiit, deuo-
 lutumque est regnum ad Eluiram sororem suam, vxorem Sancii Regis Nauarræ,
 ex quibus ortus est Fernandus Rex, sextus a Nunio Rasura primo iudice Castellæ,
 & quartus a Comite Fernando Gundifaluo. Depinguntur autem hi progenitores
 sui in margine vno per capita, solo Comite Fernando integre, armatoque supra e-
 quum depicto, quia strenuitas & singularitas operũ eius, vt singularius depinge-
 retur, merito poscunt.

Caput LXXII.

20 SANCIVS Rex Nauarræ dictus Maior, filius Garfiæ Tremulæti Regis Nauarræ,
 genuit ex Eluita filia Sancii Comitis Castellæ vxore sua duos filios, Garfiam &
 Fernadum, & ex concubina alium qui dictus est Ramirus. Et quia Infans Garfias,
 filius Sancii Comitis Castellæ, apud Legionem per prodicionem filiorum Comi-
 tis Velæ occisus est, priusquam Sanciam filiam Regis Legionis sponsam suam in
 matrimonium duceret, dominium Castellæ deuolutum est ad Eluiram Reginam
 Nauarræ, & eius causa ad Sancium virum eius, qui potest dici primus Rex Castel-
 læ. Sed quia paruo tempore se intitulauit Regem Castellæ, non computantur illi
 tempora regnandi. Diuisit autem dominia sua, & Nauarram dedit Garfiæ primo-
 genito, Castellam Fernando secundogenito, Aragoniam Ramiro bastardo, qui
 primus in Aragonia Rex vocatus est. Et Fernandus fuit primus, qui segregatim in
 30 Castella regium titulum assumpsit. Ideo in eo computantur tempora regnandi.
 Sed quia Sancius pater eius habuit dominium Castellæ vna cum dominio Nauar-
 ræ & Aragoniæ, depinguntur iuxta eum duo scuta, vnum cum armis Castellæ ad
 dexteram, & aliud cum armis Nauarræ & Aragoniæ ad sinistram, ipse vero depin-
 gitur in veste longa, tanquam vir magnæ autoritatis. Depingitur etiam in margi-
 ne Eluira vxor eius, & tres filii, Fernandus Castellæ, Garfias Nauarræ, Ramirus A-
 ragoniæ Reges. Non additur enim concurrentia, quia infra addetur Fernando.

Caput LXXIII.

40 FERNANDVS huius nominis primus, filius Sâcii dicti Maioris Regis Nauarræ,
 cœpit regnare in Castella anno Domini millesimo decimo septimo, regni Hi- 1017
 spaniæ quingentesimo nonagesimo octauo, & ab eius reparatione ducetesimo o-
 ctogesimo octauo, & regnauit annis quadraginta. Hic duxit vxorem Sanciam filiã
 Alphonfi Regis Legionis, sororem Veremundi Regis. Et cum hic Veremundus
 absque liberis in prælio cecidisset, Fernandus propter Sanciam vxorem suam re-
 gnum Legionis obtinuit. Et sic fuit primus qui Rex Castellæ & Legionis intitula-
 tus est. Hic genuit ex vxore sua Sancium & Alphonsum, qui ei, vnus post alium, in
 regno successerunt, & Garfiam qui Rex Galleciæ vocatus est, sed captus in vincu-
 50 lis ferreis decessit, & Vrracam dominam Zamoræ, & Eluiram dominã Taũri so-
 rorem eius. Ex concubina vero genuit Fernandum qui fuit Cardinalis. Hic Rex
 optimus & bellicosissimus Coimbriam diuturna obsidione expugnatam sancto
 Iacobo visibiliter apparente obtinuit, & magnam partem Portugalliæ cum ea. In
 huius regia camera insignis Rodericus de Biuar, qui strenuitate operũ Cidi cog-
 nomen accepit, quod in lingua Arabica dominum sonat, adolescens nutri-
 tus est, & sub eo arma exercere cœpit. Obiit Fernadus morte communi apud Ca-

An. dom. bezonem prope Vallem oleti. Depingitur in equo armatus sancto Iacobo clauē ciuitatis Colimbriæ tradente, quia cum diuino auxilio ad preces sancti Iacobi ciuitatem habuit. Depingitur etiā in margine Sancia Regina vxor eius, & Sancius & Alphonſus filii eius, qui in Caſtella poſt eū regnarūt, & Garſias qui Rex Galleciæ intitulatus eſt, licet in vinculis deceſſit, & filiæ eius Vrraca domina Zamoræ, & Eluira domina Tauri, necnon Fernādus filius eius ex concubina, qui fuit Cardinalis. Depingitur etiam ſanctus Dominicus de Silloſ, qui eius tempore claruit. Depinguntur in ſuo ſcuto arma Caſtellæ & Legionis quæ hodie durant, quia iſte fuit primus Regum qui in Caſtella & Legionē ſimul regnauit. Concurrentia. Concurrerunt cum Fernando, & prope tempora eius, in ſede Apoſtolica Ioannes decimus oſtauus mēſibus quinque, & Sergius quartus annis duobus, & Ioannes decimus nonus annis quinque natione Romanus, & Benedictus oſtauus natione Tuſculanus annis vndecim. Hic fuit eiectus de papatu, & factus eſt quidam alius Papa, vnde maximum ſchiſma fuit. Et Ioannes viceſimus natione Romanus annis nouem, & Benedictus nonus natione Tuſculanus annis quatuordecim. Iſte fuit eiectus de papatu, & factus eſt Papa Sabinenſis Epiſcopus, qui vocatus eſt Silueſter tertius, qui ſedit diebus quadraginta quinque, & Gregorius ſextus annis duobus, & Clemens ſecundus mēſibus decem & nouem, Hic fuit inuaſor eccleſiæ, & per vim habuit papatum. Et Damafus ſecundus ſedit diebus viginti tribus. Hic fuit inuaſor ſedis Apoſtolicæ & ſubito deſunctus eſt. Et Leo nonus natione Alemanus ſedit annis quinque. In ſolio vero Imperii Romani Enricus ſecundus imperauit annis duodecim, & Conradus ſecūduſ annis viginti, & Enricus tertius annis decem & ſex. Anno tertio decimo huius Regis Fernandi obiit Robertus Rex Francorum, & regnauit Enricus primus filius eius in Frācia viginti quinque annis: & anno triceſimo nono obiit Enricus Rex Francorum, & ſucceſſit Philip-pus primus filius eius, qui regnauit in Francia annis quadraginta nouem.

Caput LXXIIII.

1057 **S**ANCIVS huius nominis ſecundus, primogenitus Fernandi, cœpit regnare anno Domini milleſimo quinquageſimo ſeptimo, regni Hiſpaniæ ſexcenteſimo triceſimo oſtauo, & ab eius reparatione triceſimo oſtauo, & regnauit annis ſex. Hic cum Alphonſo fratre ſuo contendens, regnum Legionis quod ei pater dimiſerat, obtinuit, & cum Vrracam ſororem ſuā apud Zamoram obſeſſam teneret, a Vellido proditore proditionaliter occiſus eſt. Ideo depingitur in terra proſtratus proditore in illo lanceā mittente. ſepultus enim eſt in monaſterio Onienſi. Concurrentia. Concurrerunt cum Sancio, & prope tempora eius, in ſede Apoſtolica Victor ſecundus genere Alemanus annis duobus (hic timore imperiali factus eſt Papa) & Stephanus nonus natione Tuſcus menſibus nouem, & Benedictus decimus menſibus nouem, per violētiam eſt Papa factus, poſtea ceſſit, & Nicolaus ſecundus annis duobus, & Alexander ſecundus natione Mediolanenſis annis duodecim: in ſolio vero Imperii Romani imperabat idem Enricus quartus.

Caput LXXV.

1063 **A**LPHONSVS huius nominis ſextus, filius Fernandi, ac frater Sancii, cœpit regnare anno Domini milleſimo ſexageſimo tertio, regni Hiſpaniæ ſexcenteſimo quadrageſimo quarto, & ab eius reparatione triceſimo quarto, & regnauit annis quadraginta tribus. Hic habuit ſex vxores, ex quarum prima genuit Vrracam, ex aliis alias filias, & ex vna earum quæ fuit Sarracena, filia Regis Seuilliæ, quæ vocabatur Zaida, & ad fidem conuerſa nominata eſt Maria, genuit filium maſculum qui dictus eſt Infans Sancius, qui puer exiſtens occiſus eſt in prælio cum Arabibus oſto prope Alcazarium de Conſuegra. Ex nobili vero quadam concubina genuit Theraſiam filiam, quæ nupſit Enrico Comiti Lotoringiæ conſanguineo Imperatoris, & dedit illis partē Galleciæ quæ nunc Portugallia vocatur. Ex iſtis autem descendunt

descendunt Portugalliæ Reges. ille enim Enricus fuit pater Alphonfi primi Regis Portugalliæ. Hic Alphonfus Castellæ insignissimam urbem Toletum variis & crebris vastationibus fatigatam, & diuina obsidione afflictam obtinuit, & in ea metropolitanam sedem antiquissimam ac honorabilissimam reparauit, multaque oppida in vicinia Toleti ab Arabibus erepta Christiano nomini adiecit. Hic Rex inter alia insignia opera sedem Burgensem instituit, illiq; magnam dotem, & multa priuilegia contulit: & sic ab vno eodemq; Rege, & eodem tempore, & sub eodem Romano Pontifice, videlicet Urbano II. Toletana metropolis reparata, & Burgensis sedes instituta est. Obiit autem Alphonfus morte communi, & apud monasterium S. Facundi vna cū Zaida iam Maria sepultus est. Receperat enim ibi primo habitum monachalem sic ob timorem Sancii fratris sui. Depingitur autem Alphonfus armatus in equo, quia gloria multa bellicosa peregit. Depinguntur in margine ex utroq; latere sex vxores sic nominatæ, Agnes, Cōstantia, Beatrix, Elisabet, Therasia, & Zaida vocata Maria. Depingitur etiam nobilis Ximena cōcubina, quæ ferunt de domo Guzmanica fuisse, ex qua Reges Portugalliæ processerunt. Depinguntur quoq; in linea inferiori præfatus Sancius Infans, & Vrraca Regina, quæ fuit filia Constantiæ Reginæ, & duæ Infantissæ Eluira & Sancia, filiæ Elisabet Reginæ. Depinguntur etiam Enricus Comes & Therasia vxor eius, filia Alphonfi ex Ximena. Depinguntur etiam Reges Portugalliæ qui ab eis processerunt, vt venerunt: Alphonfus qui fuit primus Rex, Sancius, Alphonfus secundus, Sancius secundus cognomento Capello, cuius corpus Toleti tumulatum est, Alphonfus tertius, Dionysius, Alphonfus quartus, Petrus, Fernandus, Ioannes, Eduardus, Alphonfus quintus, qui nunc in Portugallia regnat. Fuerunt autem omnes numero duodecim. Concurrentia. Concurrerunt cum Alphonso, & prope tempora eius, in sede Apostolica Gregorius septimus natione Tuscus annis septem, & Victor tertius anno vno, qui veneno misso in calice dicitur obiisse, & Urbanus II. annis nouem, & Paschalis natione Tuscus annis decem & octo, & Gelasius secundus natione Campanus anno vno, & Calixtus secundus natione Burgundus Comitibus filius sedit annis quinque. Hic ecclesiam Compostellanam in metropolitanam erexit, & illi prouinciam Emeritensem subiecit. Huius tempore Burdinus qui olim Archidiaconus Toletanus fuerat, deinde Bracarensis Archiepiscopus, qui per Enricum Imperatorem in papatum fuerat intrusus, in carcere obiit. Et Honorius secundus natione Bononiensis sedit annis duobus. In folio vero Imperii Romani Enricus quintus imperauit annis quindecim, & Lotarius tertius annis vndecim. At licet hucusq; solum illorum principatum cōcurrentiam adiecimus quorum excellentia omnibus notissima est (summorum enim Pontificum superioritas, ac potestatis plenitudo ab omni catholico humiliter recognoscitur, & merito tempora in sede Romana sedentium in omnibus annalibus ac historiis annotanda sunt. Imperatorum quoq; Romanorum etsi aliquantulum potentia debilitata sit, eminentiam tamen dignitatis ac quandam prioritatem inter ceteros mundi principes nullus illis vnquam negauit, vt quasi primogenitus Regum, & primus eorum in generalibus Christianorum conuentionibus Imperator Romanus sedeat & loquatur. Non ergo ab re de nominibus ac temporibus illorum in Chronicis aliorum regnorum mentio communiter interfieri solet. Regum autem Francorum celebritas non ignota omnibus est, & etiam illorum memoria non immerito haberi debet, præsertim in Hispanorum annalibus, qui cum eis antiquam & modestam communionem habemus. Etenim hæc duæ domus gloriosæ Hispaniæ & Franciæ, vt alibi nonnunquam dixisse & scripisse sum memor, sanguinis coniunctionem, arctamq; & strictam confidentiam tam antiquis, quam modernis temporibus habuerunt) nunc tamen ultra has, & alia quarta concurrentia occurrit. Quæ licet tantæ reputationis non sit, vt his concurrentiis tribus adæquari debeat: scribentis tamen, & loci in quo hæc scribuntur, & personarum quibus præfens dirigitur arbor, qualitas non ab re annectendam proclamat. Hæc autem est Burgensis sedis ortus & continuatio, quæ ab huius Regis diebus vsque ad moderna tempora continuatis pontificibus durat. Non incōgruum ergo cuiquam videri debet, si aliarum concurrētiarum calcibus Burgenses Pontifices annectamus, vt breui cōpendio sciatur qui fuerint Præsules,

An. dom. & quorum Regum temporibus ab institutione ipsa sedis in cathedra Burgenſi ſederunt. Fuit autē eccleſia Burgenſis cathedralis, & Aucenſis ſedes quę dirupta per Arabes ab antiquis temporibus erat, cum ſua dioceſi ad eā translata per hunc Alphonſum vi. dotantem, Urbano Papa ſecundo erectionem hanc confirmante, illamq; Apoſtolicę ſedi immediate ſubiiciente, anno Domini milleſimo nonageſimo ſeptimo, huius regni anno Sedit autē in ea primus Simeon, qui prius Aucenſis Epiſcopus erat, viginti tribus annis. Ac poſt illum ſucceſſit Gometius in ſede Burgenſi, qui decem annis. Et poſt Gometium Garſias huius nominis primus, cognomento Aragonenſis, nepos Simeonis, ſedit in ea decem & octo annis, qui tres Epiſcopi ſucceſſiue ſedem Burgenſem rexerunt huius ſexti Alphonſi temporibus. 10

Caput LXXVI.

POſt obitum huius Alphonſi Vrraca filia eius cœpit regnare. nam, vt præmiſimus, Alphonſus Rex habuit multas filias, & quia filium maſculum non reliquerat, ſuccedere debuerat Vrraca quę primogenita erat earum. Hęc in vita patris nupſit Raimundo Comiti, ex quo genuit Alphonſum, qui intitulatus eſt Imperator Hiſpaniarum. Mortuo vero hoc Raimundo in vita Alphonſi Regis, ſecundo nupſit Alphonſo Regi Aragonum, ex quo nullum genuit filium, neque etiam matrimonialeſ vitam duxerunt. Nam etſi non diuertiffent in forma eccleſiæ, ſemper tamen vix erāt adinuicem ſeparati, illam nimis honeſtam vitam ducente. Poſt mortem vero Alphonſi Regis Caſtellę patris ſui, Alphonſus Rex Aragoniæ voluiſſet regnum habere propter vxorem. illa vero renuebat, multi etiam de magnatibus nobilibus Caſtellę adhæſerunt Alphonſo puerulo, filio Vrracę & Raimundi Comitis. Et huius occasione fuerunt multa diſcordia in Caſtella, aliis pro Alphonſo Rege Aragonum, & aliis pro Vrraca, aliis pro Alphonſo infantulo decertantibus, ſed finaliter regnum manſit Infanti Alphonſo. Vrraca vero obiit apud Legionem morte ſubita: & quia modico tempore durauit, & etiam illo non recte, nec libere cœpit, non computantur tempora regni, ſed ſcribuntur Alphonſo Imperatori filio eius. Hoc tempore claruit ſanctus Ioannes de Vrteca, & ad 30 uitationem præliorum cum aliis prælatis & religioſis nimium laborauit. Depingitur autem Vrraca in rectitudine arboris, quia ad regnum pertinebat, & in margine depinguntur duo viri quos habuit, Raimundus Comes, & Alphonſus Rex Aragonum. Depingitur etiam Alphonſus Imperator filius eius, in recta linea iterum integre depingendus, & ſanctus Ioannes de Vrteca. 30

Caput LXXVII.

ALPHONſVS huius nominis ſeptimus, intitulatus Imperator Hiſpaniæ, cœpit 1108 regnare anno Domini milleſimo centeſimo octauo, regni Hiſpaniæ ſexcenteſimo octogeſimo ſexto, & ab eius reparatione trecenteſimo ſeptuageſimo octauo, & regnauit annis quinquaginta vno. Hic Alphonſus fuit, vt diximus, nepos ex filia Alphonſi ſexti, qui deceſſerat abſq; filio maſculo, relictiſ filiabus, quarum primogenita vocabatur Vrraca, quę primo nupſit in ſigni Comiti Raimundo, ex qua genuit hunc Alphonſum ſeptimum. Hic Alphonſus cōſtruxit Hoſpitale quod Imperatoris vocabatur, in ſuburbio Burgenſis, & obtinuit Almeriam, a qua rediens obiit in via ex ægritudine ſub quadam arbore, in portu qui dicitur del Muradar, diuiſis regnis ſuis. Dedit enim regnum Caſtellę Sancio primogenito, & regnum Legionis Fernando ſecundogenito, quę diuiſio nimiū diſplicuit regnicolis. Depingitur Alphonſus cum diademate imperiali, & ſedens propter eminentiam dignitatis, quia Imperator vocatus eſt. Nullus autem aliorum Regum ſedens depingitur præter iſtum, propter ſingularitatem tituli imperialis. Depingitur in margine Imperatrix vxor eius, & Beatrix filia eorum, quę nupſit Regi Franciæ, & ſanctus Adelelmus qui tempore illo florebat, cuius corpus reconditum eſt in eccleſia ab eius nomine intitulata, quę vocatur ſanctus Adelelmus, prope extra muros 50

ros Burgenfis. Concurrentia. Concurrerunt autem cum Alphonfo Imperatore, *e An. dom.*
 & prope tempora eius, in fede Apostolica Innocentius secundus natione Romanus annis tredecim, & Celestinus secundus natione Tuscus mensibus quinque, &
 Lucius secundus natione Bononiensis mensibus decem, & Eugenius tertius natione Pifanus annis octo, & Anastasius quartus natione Romanus anno vno, &
 Hadrianus tertius natione Anglicus annis quatuor, & Alexander tertius natione Tuscus annis viginti vno. Hic vicit quatuor schismaticos. Fuit autem illud magnū
 schisma. In folio vero Imperii Romani Cōradus secundus imperauit annis quindecim, & Fredericus primus imperauit annis triginta septem. Anno tertio huius
 10 regni Imperatoris obiit Philippus Rex Francorum, & successit ei Ludouicus sextus filius eius cognominatus Grossus, qui regnauit in Francia annis triginta. Ille fuit vicefimus octauus Rex Francorum. Anno trigesimo secūdo huius regni Alphonfi obiit Ludouicus sextus Rex Francorum, & successit ei filius eius Ludouicus septimus, qui regnauit in Francia annis quadraginta tribus, qui fuit Christianissimus Rex Frācorum. Ille Ludouicus duxit in vxorem Beatricem filiam huius Alphonfi Imperatoris. Venit autem ad sanctum Iacobum, & cum magna honorificentia ab Alphonfo Imperatore socero suo receptus & tractatus est. Sederūt autem in sede Burgenfi tempore huius Alphonfi Regis Imperatoris tres Episcopi, videlicet Paschasius annis quatuor, & Simeon huius nominis secundus annis viginti, & Petrus huius nominis primus annis octo.

Caput LXXVIII.

SANCIUS huius nominis tertius, cognominatus Desideratus, primogenitus Alphonfi Imperatoris, cœpit regnare segregatim in Castella, vt pater disposuerat, anno Domini millesimo centesimo quinquagesimo nono, regni Hispaniæ *1159* septingentesimo tricesimo sexto, & ab eius reparatione quadringentesimo vicefimo nono, & regnauit anno vno. Hic duxit vxorem Blancham, filiam Garfiæ Regis Nauarræ, qui fuit nepos ex filia insignis bellatoris Roderici Cidi. Genuit autē
 30 hic Sancius ex ea Alphonsum octauum, qui post eum regnauit in Castella. Obiit Sancius iuuenis morte communi, Alphonfo filio suo infantulo remanēte. Depingitur in veste longa & pacifica, quia propter breuitatem temporis bella non gessit, & in latere depingitur Regina vxor eius, & Alphonfus eorum filius qui post eum regnauit. Concurrentia. Concurrerunt cum Sancio, & prope tempora eius, in sede Apostolica Lucius tertius natione Tuscus annis quatuor: in folio vero Imperii Romani imperabat idem Federicus primus. Tempore huius Sancii Victor Episcopus sedebat in sede Burgenfi decem annis, computatis illis quibus sederat viuente Imperatore.

Caput LXXIX.

40 FERNANDVS secundus, frater Sācii, & filius Imperatoris, cœpit regnare segregatim in Legione anno Domini millesimo centesimo quinquagesimo nono, *1159* regni Hispaniæ septingentesimo tricesimo sexto, & ab eius reparatione quadringentesimo vicefimo nono. Etenim vno eodemque tempore cœperunt regnare, Sancius in Castella, & Fernandus in Legione iuxta dispositionem paternam, sed duratio regnandi fuit diuersa. Nam Sancius regnauit anno vno, vt proxime scriptum est, Fernandus vero regnauit annis triginta vno. Hic deuicit in prælio Alphonsum qui primus fuit Rex Portugalliæ. Obiit autem Fernandus morte communi, relicto Alphonfo filio qui post eū regnauit in Legione. Depingitur hic Fernandus in parte sinistra, depictis etiam prope in latere Regina vxore eius, & Alphonfo filio qui post eum regnauit in Legione. Non assignatur ei, nec Alphonfo filio eius concurrentia, quia attribuitur Regibus
 50 Castellæ, & victorum regnum vnum, & idem est tempus.

1160 **A**LPHONSVS VIII. filius Regis Sancii, cum esset ætatis tantū trium annorum, successit in regno Castellæ anno Domini millesimo centesimo sexagesimo, regni Hispaniæ septingentesimo tricesimo octauo, & ab eius reparatione quadringentesimo tricesimo, & regnavit annis quinquaginta tribus. Hic duxit vxorem Eleonorem filiam Recharedi Regis Angliæ, qua genuit Sanciiū qui decessit in ætate infantili, & Fernandum qui decessit in adolescentia, & Enricum qui post eum regnavit: filias vero, Blancham quæ nupsit Regi Franciæ, ex qua genitus est sanctus Ludouicus Rex Francorum, & Berengariam quæ fuit vxor Alphonsi Regis Legionis, ex qua genitus est Fernadus Rex qui Seuilliam expugnauit, & Alphonsus qui dictus est Infans Molinæ, & Vrracam quæ fuit Regina Portugalliæ, & Leonorem quæ fuit Regina Aragonum, & Constantiam quæ fuit monialis & Abbatissa de Huelgas. Hic Alphonsus fuit deuictus ab Arabibus in prælio de Alarcos, & post illam aduersitatem reuertens ad cor, fundauit insigne monasterium de Huelgas prope Burgis cum solenni Hospitali, quod Hospitale Regis vocatur, & alia monasteria monialium in diuersis locis subdita monasterio de Huelgas, quæ eius filia vocantur, & post multa pia opera profectus iterum ad bellum contra Arabes, deuicit eos in prælio quod dicitur de Nauis Tolosæ. Et quia ibi teruenisse dicitur miraculum Crucis, celebratur festum quod dicitur triumphum sanctæ 20 Crucis, decima sexta die Iulii aliquibus ecclesiis, præsertim Toletana & Burgenfi cathedralibus, & in monasterio de Huelgas quod ipse ædificauerat, & in quo corpus suum tumulatum quiescit. Obiit autem morte communi. Depingitur armatus in equo, propter illud insignissimum & vltimum prælium quod apud Nauas deuicit, & depingitur in latere Eleonor Regina vxor eius, & filii eius, videlicet Sancius qui decessit in ætate infantili, & Fernandus qui decessit in adolescentia, & Blanca quæ fuit vxor Regis Franciæ, ex qua genitus est Sanctus Ludouicus Rex Francorum, qui etiam depingitur hic infra matrem suam, & Vrraca quæ fuit Regina Portugalliæ, & Leonor quæ fuit Regina Aragonum, & infra istas depingitur Constantia Abbatissa de Huelgas. Depingitur etiam hic sanctus Domi- 30 nicus pater prædicatorum, qui claruit tempore illo. Enricus autem filius eius non depingitur hic in latere, quia est depictus integre infra in recta linea arboris. Berengaria quoque filia sua depingitur supra prope Alphonsum Regem Legionis virum suum. Concurrentia. Concurrerunt cum Alphonso, & prope tempora eius, in sede Apostolica Vrbanus tertius natione Lombardus anno vno, mensibus decem (hoc tempore erepta est Hierosolyma a Sarracenis, qui cum a transmarinis partibus rem tam flebilem audisset, præ nimio dolore obiit) & Gregorius octauus natione Romanus mense vno, & Clemens tertius natione Romanus diebus decem & sex, & Celestinus tertius natione Romanus annis septem, & Innocentius tertius natione Campanus annis decem & octo, mensibus qua- 40 tuor, diebus viginti tribus. Huius tempore a Francis & a Venetis capta est Constantinopolis. Tempore huius Innocentii Papæ tertii in ceperunt duo ordines solennes, videlicet ordo Fratrum prædicatorum, & ordo Minorum. ordinis prædicator fuit inuentus sanctus Dominicus natione Hispanus. incepit autem in partibus Tolosanis, vbi contra hæreticos verbo & exemplo prædicabat anno Domini millesimo ducentesimo tertio, Pontificatus domini Papæ Innocentii anno sexto. Ordinis vero Minorum fuit pater sanctus Franciscus. incepit vero prope ciuitatem Afisiam apud sanctam Mariam de Portiuncula anno Domini millesimo ducentesimo sexto. In folio vero Imperii Romani Enricus sextus imperauit annis octo, & Otho quartus imperauit annis duobus. Anno nono regni huius Alphonsi 50 obiit Ludouicus septimus Rex Francorum, & successit Philippus secundus filius eius, qui regnavit in Fracia annis quadraginta tribus. Iste fuit tricesimus Rex Francorum, & successit ei Ludouicus octauus filius eius, qui regnavit in Francia annis tribus, qui fuit tricesimus primus Rex Francorum. Hic Blancham filiam huius Alphonsi Regis Castellæ habuit vxorem, ex qua natus est filius ei nomine Ludouicus no-

cus nonus, qui fuit canonizatus per Bonifacium Papam octauum, & regnauit in Francia annis quadraginta quatuor. Iste fuit tricesimus primus Rex Francorum. Sederunt autem in cathedra Burgenſi tempore huius Alphonſi quatuor Epifcopi, videlicet Petrus ſecundus viginti ſex annis, & Martinus decem & octo, & Mathæus annis tribus, & Fernandus primus duobus annis. Hic dicitur fuiſſe nepos Regis. Huic fuit data Villaſur de Ferreros.

Caput LXXXI.

10 **ALPHONSVS** huius nominis nonus, filius Fernandi Regis Legionis, cœpit regnare anno Domini milleſimo ducentefimo, regni Hiſpaniæ ſeptingenteſimo ſexageſimo octauo, & ab eius reparatione quadringenteſimo ſexageſimo, & regnauit annis viginti octo, qui fuit annus tricesimus regni Alphonſi Regis Caſtellæ. Duxit in vxorem Berengariam, filiam Alphonſi Regis Caſtellæ, ex qua genuit, vt proxime dictum eſt, Fernandum, in quo vnita ſunt regna, & Alphonſum Infantem Molinæ. Obiit autem morte cõmuni. Depingitur in veſte pacifica in latere arboris, & prope eum Berengaria Regina vxor eius, & infra eos duo filii, videlicet Fernandus qui poſtea regnauit in Caſtella & Legionẽ, & Alphonſus Infans Molinæ.

Caput LXXXII.

20 **ENRICVS** huius nominis primus, filius Alphonſi Regis Caſtellæ, cœpit regnare in Caſtella anno Domini milleſimo ducentefimo decimo quarto, regni vero Hiſpaniæ ſeptingenteſimo nonageſimo primo, & ab eius reparatione quadringenteſimo octogefimo tertio, & regnauit annis duobus. Obiit puer in ætate tenera ex vulnere ſibi illato a tegula ex caſu cadente, cum luderet cum pueris nobilibus domicellis ſuis Pallentiæ ad tegulum, vt interdum facere ſolent. Depingitur puer, quia in ætate puerili deceſſit, & manu poſita in capite ad oſtendendum dolorem illati vulneris, & prope eum filia Regis Portugalliæ, quæ in vxorem delata eſt, licet poſtea diuerterunt. Concurrentia. Concurrerunt cum Enrico, & prope tempora eius, in ſede Apoſtolica Innocentius quartus: in ſolio vero Imperii Romani imperabat idem Otho quartus. Sedebat autem tempore huius Regis in Burgenſi ſede Garſias huius nominis ſecundus, cognomento de Contreras, qui ſedit annis ſex, & ſic tetigit tempus duorum Regum.

Caput LXXXIII.

40 **FERNANDVS** huius nominis tertius (nam computamus in nominatione Reges Legionis) fuit filius Regis Legionis Alphonſi ex Regina Berengaria filia Alphonſi Regis Caſtellæ, & mortuo Enrico auunculo ſuo cœpit regnare in Caſtella anno Domini milleſimo ducentefimo decimo ſexto, regni Hiſpaniæ ſeptingenteſimo nonageſimo tertio, & ab eius reparatione quadringenteſimo octogefimo quinto, & regnauit annis triginta quinque. Mortuo enim Enrico deferebatur regnum Caſtellæ ad Berengariam ſororẽ eius. Sed illa, vt nobiliſſima Domina, ceſſit regnum Fernando filio ſuo, qui veniens a Legionẽ vbi cum patre morabatur, in Regem Caſtellæ receptus eſt viuẽte Alphonſo patre ſuo, & regnauit in Caſtella. Poſtea vero decimo ſexto anno regni ſui deceſſit Alphonſus Rex Legionis, & ſucceſſit Fernandus in Legionẽ, & ex tunc fuerunt iterum vnita regna, quæ vnio hodie durat, durabitq; Deo dirigente in perpetuum. Et quia in hac vnione renouata eſt quodam modo monarchia, & arma regia mixta ſunt ex Caſtellis & Leonibus, ideo incipimus ex ea quartam computationẽ annorum, vt legens ſciat, quo tempore incepit hæc vnio, anno Domini milleſimo ducẽteſimo tricesimo ſecundo, qui fuit annus regni Fernandi in Caſtella decimus ſextus. Hic Fernandus duxit duas vxores, quarum prima vocata Beatrix, fuit filia Philippi Ducis Bauariæ, qui electus in Imperatorem Romanorum obiit antea quam coronam aſſumeret, & poſt obitum eius fuit Imperator Federicus frater eius, apud quẽ erat hæc Bea-

An. dom. trix Domicella, ex qua Rex Fernandus genuit Alphonsum qui post regnavit, & Federicum, & Manuelem, & Philippum, & Sancium, & Enricum. Et post obitum huius Beatricis Regina duxit secundam uxorem, Ioannam filiam Comitis de Pontis, ex qua genuit Ludouicum, & Eleonorem. Hic gloriosus Rex obtinuit Seuilliam, Cordubam, Gienum, & totam fere Vandaluziam, & etiam regnum Murciae per Alphosum primogenitum suum. Et post insignissima opera obiit deuotissime apud Seuilliam quam de manibus infidelium eripuerat, morte communi, praesentibus filiis & magna copia Praelatorum. Depingitur Fernandus armatus in ecclesia prope ciuitatem Seuilliam, quodam Arabe dante illi clauis, quia ciuitas illa per longam & obstrictam obsidionem ab eo afflictam in deditioem eius deuenit. Depinguntur in latere duae Reginae uxores, & infra eas quinque filii masculi quos genuit ex prima Regina, videlicet Federicus, Emmanuel, Enricus, Philippus, & Sancius. Alphosus autem primogenitus infra in recta linea, ut Rex depingitur. Depinguntur etiam duo filii ex secunda uxore, videlicet Ludouicus, & Eleonor. Concurrentia. Concurrerunt cum Fernando, & prope tempora eius, in sede Apostolica Honorius tertius natione Romanus annis decem, & Gregorius nonus natione Campanus annis nouem, & Celestinus quartus natione Mediolanensis diebus viginti: in solio vero Imperii Romani Federicus secundus imperauit annis triginta tribus. Sederunt autem in sede Burgenfi huius Regis tempore tres Episcopi, videlicet Ioannes huius nominis primus, qui fuit electus, sed munus consecrationis non recepit, vixit anno vno, & Mauricius Famosus Episcopus, quem ferunt Anglicum fuisse, vixit viginti sex annis. Hic insignis Pontifex aedificauit ecclesiam Burgensem quae hodie est. Primo enim (ut aiunt) sedes erat in ecclesia sancti Laurentii, apud quam palatium Pontificale constructum hodie durat. Fuit autem primus lapis positus in Ecclesia Burgenfi vicesima die mensis Iulii anno Domini millesimo ducentesimo vigesimo secundo. Et, ut creditur, fuit totum corpus ecclesiae aedificatum temporibus huius Mauricii, claustrum tamen & insignis capella sanctae Catharinae fuerunt post eum aliis temporibus aedificata, necnon turres duae principales quae sunt in porta quam vocant Regiam, non fuerunt tunc ex toto finitae, sed post anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo secundo, ducentesimo vigesimo postquam incepta fuerat aedificari ecclesia. In eadem fere die coepit continuare aedificium illarum turrium Alphonso Episcopus huius nominis secundus, qui hodie per diuinam misericordiam sedet, & cum diuino auxilio opus hoc facit continuari. Illo vero tempore quo Mauricius coepit aedificare ecclesiam Burgensem, Rodericus pontifex Toletanus coepit aedificium ecclesiae Toletanae. Post Mauricium sedit in ecclesia Burgenfi Ioannes huius nominis secundus duodecim annis.

Caput LXXXIII.

1252 **A**LPHONSUS decimus, filius Fernandi, coepit regnare anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo secundo, regni Hispaniae octingentesimo vicesimo octauo, & ab eius reparatione quingentesimo vicesimo, & regnavit annis triginta duobus. Hic duxit uxorem Violantam filiam Iacobi Regis Aragonum, ex qua genuit Fernandum primogenitum, qui ex Blancha uxore sua, filia sancti Ludouici Regis Francorum, genuit Alphonsum & Fernandum, qui vocati sunt de la Cerda. Obiit autem Fernandus primogenitus viuentem Alphonso patre suo apud Villam regiam. Genuit autem idem Alphonso Rex alios filios, videlicet Sancium qui post eum regnavit, & Ioannem, & Iacobum, ac Petrum, & Berengariam, & Eleonorem: & ex concubina genuit Beatricem quae fuit uxor Alphonso Regis Portugalliae, ex qua genitus est Dionysius qui fuit Rex Portugalliae. Hic Alphosus fuit electus in Imperatorem Romanorum in discordia Electorum. Ex eo enim quod erat de domo Bauariae, voluissent aliqui, ut imperaret in Alemania. Habuit autem hic Alphonso vigentem discordiam cum Philippo fratre suo, & cum multis magnatibus, demum cum Sancio filio suo, & plurimis laboribus fatigatus se retraxit ad Seuilliam, ubi obiit morte communi. Hic fecit componi Partitas, quarum legibus regnum

regnum regitur. Huic attribuuntur illæ tabulæ Astrologiæ quæ vocatur Alphon-
 siang, & etiã illa copiosissima historia quæ Generalis dicitur. Depingitur Alphon-
 sus sedens indutus veste longa, vt mos est peritorum, habens librum in manu, quia
 scientificus fuit, & communiter vocatus Astrologus. Et in latere depingitur Regi-
 na vxor eius, & infra eam duo filii, videlicet Sancius secundo genitus cum corona,
 quia fuit Rex, & Fernandus primogenitus sine corona, quia decedens in vita pa-
 terna regnum non habuit. Et infra hos duos depinguntur alii quinque, tres filii, &
 duæ filiæ, videlicet Ioannes, Iacobus, Petrus, & Berengaria & Eleonor. Hic obti-
 nuit Regnum Murcia, necnon Xericium, & alia oppida illius contractæ. Con-
 10 currentia. Concurrerunt cum Alphonso, & prope tempora eius, in sede Aposto-
 lica Alexander quartus natione Campanus annis septem, & Urbanus Gallicus
 quartus annis tribus, & Clemens quartus natione Prouincialis annis tribus, & Gre-
 gorius decimus natione Lombardus annis quatuor, & Innocentius quintus nati-
 one Burgundus mensibus quinque, & Adrianus quintus natione Gebenensis men-
 se vno, & Ioannes vicesimus primus natione Hispanus mensibus octo, & Nicolaus
 tertius natione Romanus annis duobus, & Martinus quartus natione Italicus an-
 nis quatuor. In solio vero Imperii Romani obiit Federicus secundus Imperator,
 & post mortem eius electores se in duo diidentes, quidam eorum hunc Alphon-
 sum Regem Castellæ, quidam vero Ricardum Comitem Coimbriæ fratrem Re-
 20 gis Angliæ ad Imperium elegerunt, quod schisma multo tempore durauit, neque
 aliquis eorum benedictionem imperialem obtinuit. Anno decimo quarto huius
 regni Alphonfi obiit sanctus Ludouicus Rex Francorum, & successit ei Philippus
 quartus, filius eius, qui regnauit in Francia annis viginti quinque. Iste fuit tricesi-
 mus Rex Francorum. Sederunt autem tempore huius Alphonfi in ecclesia Bur-
 gensi quinque Episcopi, videlicet Aparitius vndecim annis, & Matthæus huius
 nominis secundus duobus annis, & Martinus cognomento de Contreras annis octo,
 & Ioannes cognomēto de Villahaoz duobus annis, & post istum vacauit ec-
 clesia Burgensis septem annis. Quibus expletis Gúdifaluus Conchenfis Episco-
 30 pus fuit translatus ad ecclesiam Burgensem, & rexit eam sex annis. Demum ab
 ea translatus est ad ecclesiam Toletanam.

Caput LXXXV.

SANCIVS quartus, filius Alphonfi decimi, cœpit regnare anno Domini millesi- 1284
 mo ducentesimo octogesimo quarto, regni Hispaniæ octingentesimo sexage-
 simo, & ab eius reparatione quadringentesimo secundo, & ab vltima vnione re-
 gnorum quinquagesimo quinto, & regnauit annis vndecim. Duxit vxorem Ma-
 riam filiam Alphonfi vocati Infantis de Molina, qui fuit frater Regis Fernadi qui
 Seuilliam obtinuit, & genuit ex ea Fernandum qui post eum regnauit, & Petrum,
 40 & Philippum, & Enricum qui fuit mutus, & Elisabeth quæ fuit vxor Regis Britan-
 niæ. Hic Sancius obtinuit Tarifam, quæ fuit vnum de primis oppidis quod occu-
 pauerunt Arabes temporibus Roderici Regis. Obit autem Sancius morte com-
 muni. Depingitur in veste longa, & ense nudo in manu, quia licet multa bella nõ
 gessit, obtinuit tamen Tarifam. Depinguntur etiam in margine Maria vxor eius,
 & quatuor filii, videlicet Fernadus qui fuit Rex, & Petrus, & Enricus qui fuit mu-
 tus, & Philippus, & Elisabeth quæ fuit vxor Ducis Britaniæ. Cõcurrentia. Con-
 currerunt cum Sancio, & prope tempora eius, in sede Apostolica Honorius quar-
 tus natione Romanus annis duobus, & Nicolaus quartus natione Lombardus an-
 nis quatuor: in solio vero Imperii Romani Radulphus primus imperauit annis
 50 decem & octo. Anno secundo huius Regis Sancii obiit Philippus quartus Rex
 Francorum, & decessit apud Gironam Catalonia quam tunc obsessam tenebat,
 & successit ei Philippus quintus, filius eius, qui regnauit in Francia viginti nouem
 annis. Iste fuit tricesimus quartus Rex Francorum. Sedit in sede Burgen-
 si tempore huius Regis Sancii frater Fernandus de
 Cueuasruuias vndecim annis.

1295 **S**ANCTI filius Fernandus quartus cœpit regnare anno Domini millesimo ducētesimo nonagesimo quinto, regni Hispaniæ octingentesimo septuagesimo primo, & ab eius reparatione quadringentesimo sexagesimo tertio, & ab vltima vnione regnorum sexagesimo secundo, & regnavit annis quindecim. Duxit vxorem Constantiam filiam Dionysii Regis Portugalliæ, ex qua genuit Alphonsum qui post eum regnavit, & Eleonorem quæ fuit vxor Alphonfi Regis Aragonum. Hic Fernandus obtinuit Gibraltarum, & prima oppida ad quæ applicauerūt & occupauerunt Arabes cum Tarifo duce eorum, & Comite proditore, & ab illo nomē receperūt. Nam a Tarifo dicitur Tarifa, & ab eodem nominatum est Gebeltarif, id est mons Tarif (Gebelenim Arabice idem est quod mons) licet post corrupto vocabulo dicatur Gibraltar. Obiit autem Fernandus apud Gienum morte cōmuni. Aliqui dicunt citatum fuisse a duobus militibus quos tanquam homicidas occidi præcepit per formam iustitiæ apud Marthos, vt compareret coram Deo redditurus rationem tricesima die. Ille vero egritudine præcedente obiisse dicitur vltima die termini. Quæ casus singularitas aliquos putasse fecit, propter hanc causam Deum sic illum vocare voluisse. Sed an hoc euenit a casu, an ex illa causa, iudicio diuino relinquendum est. Depingitur in ætate adolescentiæ, quia adolescens decessit. Depinguntur etiam in margine Constantia Regina vxor eius, & duo filii Alphonfus Rex, & Eleonor Regina Aragonum. Concurrentia. Concurrerunt cum Fernando, & prope tēpora eius, in sede Apostolica Celestinus quintus mensibus sex, & Bonifacius octauus natione Campanus annis nouem, & Benedictus vndecimus natione Lombardus mensibus octo, & Clemēs quintus natione Burgundus annis octo, & post mortem eius vacauit sedes annis duobus, mensibus tribus, diebus decem & septem: in solio vero Imperii Romani Radulphus secundus imperauit annis sex. Sedit autem in sede Burgēsi tempore huius Regis Petrus huius nominis tertius, cognomento Quixada. Huius autē Petri Episcopi & sequentium Episcoporum non reperi certum numerum temporis vitę eorum, sed solum nomina, quæ collegi ex temporibus Regum qui eis aliqua priuilegia indulserunt, & in quorum priuilegiis rotatis Episcoporum Burgenfium confirmantium nomina, vt moris est, describuntur. Sufficit ergo scire nomina eorum, & quorum Regū diebus sedebant, licet nesciamus designare vnicuique Regum numerum temporis quo sedit, præter illorum tempora qui in ætate nostra, vel iuxta eam in hac sede sederunt, quæ magis ex memoria, quam per scriptum recognoscimus.

Caput LXXXVII.

1310 **A**LPHONSVS vndecimus, filius Fernandi, cœpit regnare anno Domini millesimo trecentesimo decimo, regni Hispaniæ octingentesimo octogesimo sexto, & ab eius reparatione quadringentesimo septuagesimo octauo, & ab vltima vnione regnorum septuagesimo septimo, & regnavit annis quadraginta. Duxit vxorem Mariam filiam Regis Alphonfi Portugalliæ, ex qua genuit Fernādum qui in pueritia decessit, & Petrum qui fuit Rex. Et ex nobili Eleonore de Guzman genuit Enricum qui post Petrum regnavit, & Federicum qui fuit Magister sancti Iacobi, & Sancium & Tellium Comites, & Petrum & Didacū, quos duos pueros existētes occidit Petrus. Hic vicit Reges Benamarim & Granatæ in magno & famoso prælio apud flumen Salatum, cui interfuit Alphōsus Rex Portugallię focer eius. Hic etiam obtinuit Algeziram diuturna obsidione præcedente. obsederat enim eam viginti & tres menses. Obtinuit etiam Alcalam quam Regalem vocāt. Et cū teneret obsessam Gibraltarum quam pater eius obtinuerat, & tempore huius Alphonfi per culpam vel dolum tenētis quem Alchaidum vocamus, perdita fuerat, & in castris pestis epidemia vigeret, & a suis crebris exhortationibus vigeretur, vt propter pestem ab obsidione discederet, ex animositate cordis nō acquieuit, & ex glandula pestifera infirmatus obiit feria sexta in Parasceue, Romano iubileo corrente.

rente. Erat enim annus Domini millesimus trecentessimus quinquagesimus. Et sepultus est apud Cordubam in ecclesia cathedrali cum Fernando Rege patre suo. Depingitur Alphonfus in equo armatus, quia bellicosissimus fuit. Depinguntur in margine Maria Regina vxor eius, & Eleonor de Guzman concubina, & infra Mariam Reginā duo filii eius, Fernandus qui decessit puer, & Petrus qui fuit Rex, & infra Eleonorem septem filii eius, videlicet Enricus qui post Petrum regnavit, & Federicus qui fuit Magister sancti Iacobi, & Sancius, & Telius Comites, & Petrus, & Didacus, & Fernandus, qui in pueritia decesserunt. Concurrentia. Concurrerunt cum Alphonso, & prope tempora eius, in sede Apostolica Ioannes vice-
 10 cesimus secundus annis decem & nouem, & Benedictus duodecimus annis septem, & Clemēs sextus natione Gallicus annis decem: in solio vero Imperii Romani Albertus primus imperauit annis decem, & Enricus secundus imperauit annis quinque. Anno quarto huius regni Alphonfi obiit Philippus quintus Rex Francorum, & successit ei Ludouicus decimus, qui regnavit in Francia anno vno, & iste fuit tricesimus quintus Rex Francorum. Anno sexto huius regni Alphonfi obiit Ludouicus Rex Francorum, & successit ei Philippus sextus, frater eius, qui regnavit in Francia annis decem & nouem. Iste fuit tricesimus sextus Rex Frācorum. Et anno decimo nono huius regni Alphonfi obiit Philippus Rex Frācorum, & successit ei Philippus septimus, qui regnavit in Frācia annis viginti duobus. Iste
 20 fuit tricesimus septimus Rex Francorum. Sederunt in sede Burgenfi tempore huius Regis tres Episcopi, videlicet Gundisalvus secundus cognomēto de Finoiosa, & Garfias tertius cognomento de Torres, & Ioannes quartus.

Caput LXXXVIII.

PETRVS filius Alphonfi cœpit regnare anno Domini millesimo trecentesimo 1350
 quinquagesimo, regni Hispaniæ nongentesimo vicesimo octauo, & ab eius re-
 paratione sexcentesimo vicesimo, & ab vltima vnione regnorum centesimo vi-
 cesimo, & regnavit annis decem & nouem. Ex nobili Maria de Padilla quam pri-
 30 mo in concubinam habuerat, & post obitum Blanchæ filix Ducis Bauariæ duxit
 in vxorem, genuit Alphonsum, qui obiit in ætate infantili, & Costanzam, quæ nu-
 pfit Ioāni Duci Alancaustriæ, ex qua genuit Catharinam Reginam Castellæ. Hic
 Petrus Rex occidit Federicum Magistrum sancti Iacobi, & Petrum, & Didacum
 fratres suos, & Ioannem Infantem Aragoniæ, & alios non paucos magnates & no-
 biles. Voluisset autem occidere Enricum fratrem suum, sed contrario res euenit.
 Nam Enricus prudens & magnanimus primo aufugit ab eo, deinde collecta potē-
 ti manu Gallicorum regnum ingressus est, & re collectis ad eum multis potētibus
 & nobilibus de Castella, abhorrētibus a Petro, Rex intitulatus est, & Petrum in-
 secutus apud Mōtiel obsedit, cum effugere putasset. auisatus de fuga eius Enricus
 40 ad illum accessit, & cum ambo Reges & fratres, sed capitalissimi adinuicem inimi-
 ci, in duelli colluctatione pugnarent, Petrus ab Enrico occisus est. In cuius obitu
 cessauit intestinum bellum quod propter hanc fraternam discordiam in Castella
 erat, & omnes vnanimiter receperunt. Huius autem disturbii tempore Algezira
 quæ nostra erat, ab Arabibus occupata, destructa fuit. Depingitur Petrus cū En-
 rico pugnans, & in terram cadens ab eo occisus, & in cacumine montis castellum
 positum per quod Montiel figuratur. Depinguntur in margine Blanca Regina,
 & infra eam Maria de Padilla primum concubina, demum Reginā vocata, & in-
 fra eam Costanza filia eius, & Ioannes Dux Alancaustriæ vir suus, & infra eos Ca-
 tharina filia eorum, & Enricus vir eius, qui regnauerunt, & infra in arbore descri-
 50 pti sunt. Concurrentia. Concurrerunt cum Petro, & prope tempora eius, in sede
 Apostolica Innocentius sextus annis decem, & Urbanus quintus natione Lom-
 bardus annis octo. In solio vero Imperii Romani post mortem Enrici Imperatoris
 electores se in duo diuidentes quendam Federicum Ducem Austriæ, & quēdam
 Bauariæ ad Imperium discorditer elegerunt, cuius dissensionis causa magnū sc-
 hisma fuit in imperio. Anno primo huius regni Petri obiit Philippus septimus Rex

An. dom. Francorū, & successit ei Ioānes filius eius, qui regnavit in Francia annis quatuordecim. Hic fuit victus & captus ab Anglicis in prælio de Piteos, & iste fuit tricesimus octauus Rex Francorum. Sederūt in sede Burgenſi tempore huius Petri Regis duo Episcopi, Lupus cognomento de Fontetha, & Fernandus tertius.

Caput LXXXIX.

1369 **ENRICVS** secundus, filius Alphonſi, cœpit regnare anno Domini millesimo trecētesimo sexagesimo nono, regni Hispaniæ nongentesimo quadragesimo septimo, & ab eius reparatione sexcentesimo quadragesimo, & ab vltima vnione regnorum centesimo tricesimo nono, & regnavit annis decem. Nam licet duobus annis regnauerit in discordia cum Petro, honestius tamen videtur, vt illos annos regni ei attribuamus, quibus post obitum Petri regnavit, duos vero præcedentes Petro ascribamus. Hic duxit vxorem Ioannam filiam Ioannis cognomento Emmanuel, & per maternam lineam proneptem Infantis Fernandi primogeniti Regis Alphonſi decimi, qui viuēte patre decesserat, ex qua genuit Ioannem qui post eum regnavit, & Eleonorem quæ fuit Regina Nauarræ. Obiit autem Enricus ex podagræ infirmitate apud sanctum Dominicum de la Calciata. Depingitur Enricus in veste pacifica, quia licet bellicosus fuit, nō tamen cum Arabibus pugnavit. Depinguntur in margine Ioanna Regina vxor eius, & infra eam duo filii, Ioannes, & Eleonor Regina Nauarræ. Concurrentia. Concurrerunt cum Enrico, & prope tempora eius, in sede Apostolica Gregorius vndecimus natione Gallicanus. Post obitum eius Cardinales qui tunc in curia Romana erant, decima die obitus eius elegerunt Bartholomæum Archiepiscopum Barensem, qui sibi Urbani sexti nomen constituit. Sed non longe ab hoc Cardinales Romani exierunt, & apud Anagninam se transferentes elegerunt Robertum Cardinalem Gabenensem in Papam, qui vocatus est Clemens septimus, asserentes primam electionem esse nullā, eo quod violentia fuit facta. Nam Romani tantū incusserunt Cardinalibus timorem, quod ad euadendum periculum mortis Bartholomæum in Papam elegerāt. Maximum schisma fuit hoc, quod durauit per quadraginta annos, quousque in concilio Constantiensi, quod fuit celebratum tempore Ioannis Regis secūdi, extinctum est. Adhæsit autem Clementi Hispania, præter Portugalliam & Galliam. In solio vero Imperii Romani Carolus quartus Ioannis Regis Bohemiæ filius imperauit annis triginta quatuor. Anno quinto huius Regis Enrici obiit Ioānes Rex Francorum, & successit ei Carolus quintus, qui regnavit in Frācia annis decem & sex. Iste fuit tricesimus nonus Rex Francorum. Sedit in sede Burgenſi tempore huius Enrici Dominicus Episcopus. Iste fuit oriundus de Arruielo villagio Oniensis monasterii.

Caput XC.

1379 **IOANNES** huius nominis primus, fili⁹ Enrici, cœpit regnare anno Domini millesimo trecētesimo septuagesimo nono, regni Hispaniæ nongētesimo quinquagesimo septimo, & ab eius reparatione sexcentesimo quadragesimo nono, & ab vltima vnione regnorum centesimo quadragesimo nono, & regnavit annis vndecim. Hic duxit vxorem Eleonorem filiam Petri Regis Aragonum, ex qua genuit Enricum qui post eum regnavit, & Fernādum qui fuit Rex Aragonum. Qui Fernandus genuit Alphonsum qui hodie in Aragonia regnat, & Ioannem qui regnat in Nauarra, & Enricum qui fuit Magister sancti Iacobi, & Sancium qui fuit Magister Alcantaræ, & Petrum qui exitu bombardæ apud Neapolim obiit, & Mariam Reginā Castellæ, ex qua genitus est Enricus quartus Rex, ac dominus noster hodie regnans, & Eleonorem quæ nupsit Eduardo Regi Portugalliæ, ex qua genitus est Alphonſus qui in Portugallia regnat. Ioannes Rex hic post obitum Eleonoris vxoris suæ duxit secundam vxorem Beatricem, filiam Fernandi Regis Portugalliæ, ex qua nullum filium genuit. Sed propter eam graue bellum inter Castellam & Portugalliam exortum est. Nam Fernando Portugalliæ Rege sine liberis decedente, &

dente, & regno ad Beatricem filiam suam Reginam Castellæ delato, Ioannes ius *An. dom.*
 vxoris prosequens, Portugalliam manu potenti ingressus est, ac Vlybonam obse-
 dit, sed peste grauissima vigente abscessit. Et anno reuoluto regrediens apud Al-
 gibam rotam campestre prælium ex animositate excessiua præmature, & non spe-
 ctatis multis de exercitu suo qui veniebant, ac fessis militibus suis qui in die illa fer-
 uente æstu Aleria oppido satis distanti venerunt, sicut minus prudenter tentauit,
 sic & infœliciter res gesta est. Nam multi ex magnatibus & nobilibus nostris, licet
 viriliter decertantes, obierunt. Hic Ioãnes, cum Enricus pater suus schismate or-
 to nulli contententium adhæsisset, congregauit prælatos & proceres regni, & ma-
 gno tractatu & deliberatione habitis, declarauit pro Clemete septimo, cui, & Be-
 nedicto tertio decimo vocato post eum adhæsit Castilla vsque ad conciliū Con-
 stantiense. Hic Ioannes apud Alcalam de Henares cū quadam Dominica die post
 missarum solemniam ante prandium spaciatur forti equo insidens iret, & calcari-
 bus, vt fieri solet causa solatii, eum ad currendum infestasset, equus velociter &
 fortiter currens, in fine cursus in valle quadam offendens cecidit, & Regem sub se
 & sella recipiens, lignis sellæ stomacho letaliter vulnerato, tam grauius oppressit,
 quod illico Rex animam exhalauit. Depingitur itaque sub equo cadens, quia sic
 casualiter vitā finiuit. Depinguntur in margine duæ Reginæ vxores eius, & Eleo-
 nor prima, & Beatrix secunda, & infra Eleonorē duo filii, Enricus Castellæ & Fer-
 nandus Aragoniæ Reges, & infra Fernadum sex filii, videlicet Alphonfus Arago-
 niæ, & Ioannes Nauarræ Reges, & Maria Castellæ & Eleonor Portugalliæ Regi-
 næ, ac Enricus & Petrus Infantes. Filii autem Enrici Regis Castellæ infra depin-
 guntur, & prope eum in loco suo. Concurrentia. Concurrerunt cum Ioanne, &
 prope tempora eius, in sede Apostolica Clemens septimus in Auinione, & apud
 Romam præteritus Urbanus sextus. In folio vero Imperii Romani imperabat idem
 Carolus quartus. Anno secundo huius regni Ioannis obiit Carolus quintus Rex
 Francorum, & successit ei Carolus sextus, qui regnauit in Frãcia annis quadragin-
 ta duobus. Ille fuit quadagesimus Rex Frãcorum. iste Carolus ex portione sibi da-
 ta, vt aliqui putant, vel ex aduersa valetudine amens factus est, cuius amētia ingē-
 tia damna Franciæ attulit. Sederunt in sede Burgensi tempore huius Ioannis Re-
 gis Ioannes quintus cognomento Manrique duobus annis, qui Seguntinensis, de-
 inde ad Burgensem ecclesiam, & post ex Burgensi ad Compostellanam trans-
 latus est, cui successit Gundifalvus tertius cognomento de Vargas, qui similiter
 ex Calagurritana ecclesia ad Burgensem, in qua sedit quinque annis, & Burgen-
 si ad ecclesiam Hispalensem translatus est.

Caput XCI.

40 **ENRICVS** tertius, filius Ioannis, cœpit regnare anno Domini millesimo trecē- 1390
 tesimo nonagesimo, regni Hispaniæ nongentesimo sexagesimo nono, & ab e-
 ius reparatione sexcentesimo sexagesimo primo, & ab vltima vnione regnorum
 cētesimo sexagesimo, & regnauit annis decem & sex. Duxit vxorem Catharinam
 filiam Ioannis Ducis Alancaustriæ, & Costanzæ filiæ Petri Regis, ex qua genuit
 Ioannem qui post eum regnauit, & Mariam Reginam Aragoniæ, quæ hodie cum
 Alphonso Rege Aragonum viro suo in Aragonia regnat, & Catharinam quæ fuit
 vxor Infantis Enrici Magistri sancti Iacobi. Hic Enricus Rex iustitiæ magnus ze-
 lator fuit, & in pace regna sua gubernauit: erat tamen pro maiore temporis parte
 infirmus corpore. Gessit bellum aliquandiu contra Regem Portugalliæ, in quo
 aliquæ obsidiones & particularia prælia nobilium & gentium adinuicem proces-
 50 serunt, non tamē euenit aliquod prælium campestre generale. Tenuit captum in
 vinculis Federicum Ducem Beneuēti patrum suum, filium Enrici Regis aui sui
 ex concubina Leonore Ponce. Nec non obsedit Alphonsum filium eiusdem Re-
 gis ex concubina apud Gionem oppidum Asturiarum. obsessus autē Comes Al-
 phonfus aufugit, & semper in exilio fuit: & occupauit terras eorum, donans aliis
 magnatibus. Illi vero, alter in vinculis, alter in exilio, post obitū huius Enrici obie-

An. dom. runt. Hic Enricus cum bellum contra Arabes indixisset, & Andaluziam pro-
cederet, quatenus, licet propter infirmitatem corpoream bellicos labores subire
non posset, saltem in conuicinia regni Granatæ moraretur, vt exercitibus suis A-
rabum regnum intrantibus aptius & velocius fauorem & auxilium daret: apud
Toletum ægritudine quæ eum cōtinue premebat, vehementius inualecente, in
die natalis Domini albescente cœlo diem vitæ suæ clausit extremum. Depingitur
Enricus in apparatu honestissimo regali sedēs in cathedra, & ensē habens in ma-
nu propter grauitatem morum, & iustitiæ zelum quem habuit, sicuti alter Recha-
redus, & iuuenis facie, quia in iuuentute decessit incipiente vicesimo octauo an-
no regni ætatis suæ. Et depingūtur in margine Catharina Regina vxor eius, & infra 16
eam filii eius, Ioannes qui post eum regnauit, & Maria quæ in Aragonia regnat, &
Catharina Infantissa. Concurrentia. Concurrerunt cum Enrico, & prope tem-
pora eius, in sede Apostolica idem Clemens septimus, & Benedictus tertius deci-
mus natione Hispanus, sed in schismate: apud Romam vero sederūt prætensi Bo-
nifacius nonus, & Innocentius sextus. In solio vero Imperii Romani sederūt idem
Carolus quartus, & post eum Vladislaus Rex Boemiæ filius eius. Sed iste non re-
cepit coronam imperialem, nec habuit pacificum imperium, sed in discordia cum
Roberto Duce Bauariæ. In sede Burgensi Ioannes huius nominis sextus cogno-
mento de Villa creces, primo Episcopus Calagurritanus, & sedit vndecim annis,
& post obitum eius vacauit ecclesia tribus annis. 20

Caput XCII.

1507 IOANNES secundus, filius Enrici tertii, cœpit regnare anno Domini millesimo
quingentesimo septimo (in die enim natalis Domini, in quo pater obierat, ipse
Ioannes Rex acclamatus est) regni vero Hispaniæ anno nongentesimo octo-
gesimo quinto, & ab eius reparatione anno sexcentesimo septuagesimo septi-
mo, & ab vltima vnione regnorum ceterisimo septuagesimo sexto, & regnauit an-
nis XLVII. Erat ætatis xx. mensium cū regnare cœpisset, & habuit tutores Catha-
rinam Reginam genitricem suam, & Infantem Fernandū fratrem patris sui, quos
pater in testamento suo nominauerat. Demum Infante Fernando Rege iam Ara-
gonum factō abeunte, cum adhuc Ioannes impubes existeret, ad Reginam matrē 30
suā tutela integre deuoluta est. Et paulo post Regina decedente, Ioannes in quar-
to decimo anno ætatis constitutus absq; tutoribus māsit, & in principio quinti de-
cimi anni congregatis prælatis, ac proceribus, & procuratoribus ciuitatum, apud
Maioritum cum consensu omnium gubernationem accepit. Duxit autem vxorē
Mariam filiam Fernandi Regis Aragonum patris sui, ex qua genuit Enricum qui
post eum regnauit, & regnat, regnabitq; diuturnis temporibus, vt in clementia di-
uina speramus, & Catharinam, & Eleonorem, quæ in Francia obierūt. Et post ob-
itum Mariæ Reginæ duxit secundam vxorem Elisabet, filiam Ioānis Infantis Por-
tugalliæ, qui fuit filius Ioannis Portugalliæ Regis, ex qua genuit Alphonsum, & E- 40
lisabet, quos infantulos & in tenerima ætate reliquit, quorum vitam & statū De-
us prosperare dignetur. Huius Regis tempore, cum adhuc in infantia esset, exerci-
tus sui sub Infante Fernādo tutore suo bellū quod Enricus pater suus Arabibus in-
dixerat, continuantes, Antequerā magna obsidione afflictam occuparunt, & Za-
harā, & aliqua alia castella de Granatæ regno. Deinde illo iā in virili ætate existen-
te, aliqui ex capitaneis suis obtinuerunt Ximenā, Huescam, Huelmam, & Bena-
marueldū, & multa alia Arabum fortalitia, ex quibus nōnulla per Arabes recupe-
rata fuerunt. Ipse vero personaliter ad ciuitatē tendens, præliū campestre cū Ara-
bibus iniuit, in quo Arabes deuicti multis eorum cæsis intra vrbem se reduxerūt.
Huius tempore Federicus Dux Beneuenti in vinculis, & Alphonsum frater suus 50
in exilio obierunt. Hic alium Federicum Ducem Arionæ, nec non & alium Fede-
ricum Comitem de Luna, filium Regis Siciliae ex cōcubina, in vinculis poni præ-
cepit, qui in custodia decesserunt. Nec non alios Comites & magnates regni Ca-
stellæ, videlicet Fernandum Aluari de Toledo Comitem de Alba, & Alphonsum
Pigmentel Comitem de Beneuento, ac nobiles viros dominum Enricum filium
Almiranti,

Almiranti, & Petrum Sueri, ac Suerum de Quinones fratrem suum capi fecit, & in custodia retineri. Qui omnes diuersis modis & temporibus liberati sunt. Hic etiam captum tenuit Infantem Enricum Magistrum sancti Iacobi, consanguineum suum, per triennium, & postea liberauit. Deinde crescente discordia tam eum, quam Ioannem Regem Nauarræ fratrem suum, qui in Castella multa oppida & castra tenebant, a regno expulit, cuius occasione bellum inter Castellam, & Aragoniam pariter, & Nauarram aliquandiu duraret. Et cum hi duo fratres, nonnullisq; ex magnatibus Castellæ concomitantibus, regnum manu armata intrarent, & prope Olmetum prælium campestre iniuissent, Rex noster Ioannes, & Enricus primogenitus eius victoriæ gloriam habuerunt: illi vero victi abscedentes in Aragoniam se reducerunt. Hic Rex a pueritia sua nobilem virum Aluarum de Luna acceptissimum habuit, cuius consilio præ omnibus adhærebat, illumq; nimium exaltauit, primo Comitem, deinde Comestabilem, demum Magistrum sancti Iacobi faciendo, quas dignitates in vnus persona concurrisse, nunquam auditum est: tantaq; affectione ad eum inclinabatur, vt omnia ad voluntatem eius facere crederetur. Et cū huius amoris exuberantia triginta quinque annis fere durasset, prope finem tamen iuxta fortunæ morem res aliter successerunt. Nam voluntate ex incredibili amore ad incredibile odium mutata, apud Burgos capi illum fecit, & ad castrum de Portillo ductum in arcta custodia detineri, & paulo post super criminibus contra eum per procuratorem fiscalem propositis, inquisitione facta decollari mandauit. Decollatus autem est apud Vallem oleti in forma iustitiæ, clamore præconis præcedente, in medio plateæ, super altum & magnum ambonem, ex ligno ad hoc aptum ædificarunt tapetibus ornatum, & caput eius a corpore abscissum fixum est clauo in vno lignorum. Fuit autem sepultus in quadam ecclesia extra muros, & post ex illa ad ecclesiam Minorum translatus. In quo singularissimo spectaculo satis cognoscere potuerunt, qui viderunt, & etiam non videntes, qui audierunt, quanti valoris mundana prosperitas sit, cum ex summa prosperitate ad summam aduersitatem fortunæ rota frequenter ac velociter humanos successus reuoluat. Et vt cognoscamus quam periculosissima sit nimia familiaritas Regum, quam nonnulli, vt summum bonum, desiderant, nullo alio exemplo opus est. multa enim alia exempla quæ nos hoc doceant, ante nostra tempora præcesserunt. Sed hoc inter cætera singularissimum, & ad instruendum nos, & etiam alios qui post nos magnis temporibus subsequuntur, efficacissimum est. Obiit autem Ioannes apud Vallem oleti in quinquagesimo anno ætatis suæ ex febre quarana, quam habuerat aliis exortis accidentibus, & in domo prædicatorum corpus eius repositum fuit, & anno fere reuoluto ad monasterium de Miraflores prope Burgis quod ipse ædificari mandauerat, & pro sepultura sua elegerat, sollemniter translatus est. Etenim Alphonfus Burgenfis Episcopus cum honorabili copia obuiam illi vsq; ad Pallentiam exiens, illumq; associans vna cum nobilibus Baronibus, Roderico Didaci de Mendoza, & Ioanne de Padilla, qui cum eo a Valle oleti veniebant, multitudine clericorum ex circumuicinis castris & oppidis ad viam processionaliter exeuntibus, ac ecclesiasticorum & nobilium ciuium Burgenfis multitudine concomitante, ad insigne monasterium de Huelgas adductus est, ibiq; officio defunctorum quod Vigiliæ vocamus, tam per moniales, quam per capitulum cathedralis ecclesiæ eodem Episcopo celebrante, sollemniter ac deuote expleto, ad monasterium prædicatorum quod sancti Pauli vocatur, humeris nobilium deportatur, ibiq; religiosis vigiliis deuote dicentibus, nocte tota quieuit: ac sequenti die quæ sancti Ioannis Baptistæ erat, similiter humeris nobilium ad Miraflores adductus est, ibiq; sub pannis & pulchro ornatu, quia domus illa adhuc ædificata non erat, quæ tantum populum capere posset, capella constituta, eodem Episcopo missarum sollemnia celebrante ac sermonem faciente officium finitum fuit, illoq; finitum nobilissimum & regium corpus in sepulchro suo reconditum est, cuius anima in domino requiescit. Depingitur Ioannes Rex armatus in equo, quia diuersis bellis fere toto tempore occupatus fuit, tam super ciuilibus dissensionibus, quam etiam aliquando contra Reges Aragonum & Na-

An. dom. uarræ, interdum contra Arabes. quod quidem Arabicum bellum ipse mente gerebat, licet aliis bellicis actibus impeditus continuare nequibat. Depinguntur etiam in margine ex vno latere Maria Regina vxor eius prima, & infra eam Henricus primogenitus qui hodie regnat, cuius vitam, statum, & regnum omnipotentia diuina feliciter dirigere, conseruare, & exaltare dignetur, & duæ filia, Catharina & Eleonor Infantiffæ, quæ in infantia decesserunt, & ex alio latere Elisabeth vxor eius secunda, & infra eam Alphonfus Infans, & Elisabeth Infantiffa, filii eorum in infantia constituti, quos misericors Deus custodire velit. Depingitur etiam magister Vincentius ordinis prædicatorum, qui huius tempore claruit. Cuius vita & doctrina taliter splenduerunt, vt congrue mereatur canonizari, & catalogo sanctorum apponi. Concurrentia. Concurrerunt cum Ioanne, & prope tempora eius, in sede Apostolica idem Benedictus tertius decimus apud nos durante schismate, & apud Romanos sederunt præfensi Innocentius sextus, & Gregorius decimus, & Alexander quintus, & Ioannes vicesimus tertius. Schismate autem per concilium Constantiense sublato sedit Martinus quintus natione Romanus in vnitatem obedientiam annis tredecim, & Eugenius quartus natione Venetus annis decem & sex, & Nicolaus quintus natione Ianuensis de Cerezana annis decem & sex, vsque ad obitum eiusdem Ioannis. In folio vero Imperii Romani imperauit Sifemundus viginti & tribus annis, & coronam Imperii recepit, & post eum Albertus Dux Austriae gener eius quatuor annis, sed diadema imperiale non habuit. Ac illo defuncto imperauit Federicus Dux Austriae, nepos Alberti, qui hodie imperat, & per Nicolaum Papam coronatus est Romæ. Tempore autem huius Regis Ioannis decessit Carolus sextus Rex Francorum, qui compos mentis non erat, & successit ei Carolus septimus, filius eius, qui hodie regnat. Hoc tempore propter peccata Christianorum quæ interdum Deus visibilibus flagellis castigare decreuit, capta est Constantinopolis a Turcis, occiso Imperatore Græcorum & aliis plurimis. Sed Romanus Pontifex & nonnulli Principes ad eius recuperationem cum Dei auxilio operam dare intendunt, speramusque in diuina misericordia quod recuperabitur, sicuti aliis temporibus perdita & recuperata fuit. In ecclesia autem Burgensi tempore huius Regis sederunt quatuor Episcopi, videlicet Ioannes septimus cognomine Cabeza de vaca sex annis. Hic fuit primo Episcopus Conchiensis. Et Alphonfus de Illescas anno vno & dimidio. Hic fuit primo Episcopus Zamorensis, & vacauit ecclesia Burgensis anno vno. Et Paulus annis viginti. hic fuit primo Episcopus Carthaginensis, & ædificauit ecclesiam beati Pauli cum sacristia, & capitulo prope muros Burgensis, composuitque additiones ad Postillam Nicolai de Lyra super Biblia, & librum qui dicitur Scrutinius scripturarum. Et Alphonfus huius nominis secundus cognomento de Carthagena, qui nunc sedet, sedebitque quandiu diuinæ prouidentia placuerit.

Caput XCIII.

ENRICHVS huius nominis quartus, filius Ioannis secundi, cœpit regnare vicesima quarta die mensis Iulii, anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto, regni Hispaniæ millesimo vicesimo septimo, & ab eius reparatione septingentesimo vicesimo quarto, & ab vltima vnione regnorū ducentesimo octauo, ætatis vero suæ anno tricesimo, & regnat hodie, speramusque in Dei misericordia, quod regnabit feliciter diuturnis temporibus. Hic in principio regni sui conuocatis prælatis ac proceribus regnorum suorum, necnon procuratoribus ciuitatum, recepit ab eis homagium fidelitatis iuxta leges peritorum, ac morem ab antiquis temporibus seruatum. Postea vero intra breue tempus pacauit differentiam quæ cum Ioanne auunculo suo Rege Nauarræ erat: quia se prætendebat grauatum in confiscatione honorum suorum quæ in Castella haber, facta per Ioannem patrem suum, & assignata ei certa quantitate in redditibus regis

regiis cessit omni iuri quod prætendebat. Reconciliauitq; & recepit ad gratiam *An. dom.* suam Federicum Almirantum qui extra regnum vagabatur, liberauitq; a custodia Comitem de Alba, qua per sex annos & vltra detentus fuerat, restituens vtrique istorum bona sua quæ eis ablata fuerant per Ioannem Regem. Pacatisque suis, & aliis patentibus differentiis quæ in regno erant, disposuit bellare contra Mauros, & mira celeritate se posuit cum exercitu suo in conspectu ciuitatis Granatæ. Etenim discedens in secunda feria post Dominicam in passione a Segouia ciuitate sibi gratissima, quam præ cæteris ciuitatibus pro habitatione & recreatione sua solet eligere, in quarta feria intra octauas Paschæ apparet cum quinque milibus equitum prope muros Granatæ. Quæ itinerandi velocitas etiam vni equiti expedito, hostium incursum non timenti, sed per tutas vias equitanti, ac tanta distantia viarum satis congrua fuisset. Inspectoq; districtu diligenter per quatuor dies, regressus est ad Eciam, & paucis diebus interpositis, dum segetes crescebāt, ingressus est territorium Malacæ, ibique moram trahens per quindecim dies vastauit districtum eius. Demum venit Cordubam, vbi celebrauit nuptias cum Ioanna Regina vxore sua, filia Eduardi Regis Portugalliæ. diuerterat enim iam ex aliquibus causis autoritate Nicolai Papæ quinti a Blanca filia Ioannis Regis Nauarræ, quam primo habuerat. Expleuit autem benedictionem nuptialem Archiepiscopus Turonensis qui in regia curia tunc erat Orator Caroli septimi Regis Francorum. Celebratis vero nuptiis confestim intrauit iterum districtum Granatæ maiore cohorte magnatum & militum associatus. Ibant enim iam cum eo Ioannes de Guzman Dux Metinæ, Federicus Almirantus, Petrus Giron Magister Calatrauæ, Enecus Lupi de Mendoza Marchio sanctæ Iulianæ, Ioannes Patherco Marchio Villenæ, Aluarus de Astuinniga Comes Placentinus, Alphonfus Pigmentel Comes Beneuentanus, Fernandus Aluari de Toletto Comes de Alua, Ioannes Manrique Comes de Castanneda, Ioannes Ponze de Leon Comes de Arcos, Rodericus Manrique Comes de Paredes, & Ioannes de Luna Comes de sancto Stephano, & Gabriel Manrique Comes de Oforno, & aliqui alii magnates, & multi alii nobiles. Dimiserat autem Alphonsum Carrillo Archiepiscopum Toletanum & Petrum Fernandi de Velasco Comitem de Haro in gubernatione harum regionum quæ citra montes sunt, qui apud Vallem oleti existentes terras sibi commissas solerter ac prudenter in absentia Regis rexerunt. Rex vero cum exercitu suo prope Granatam moram trahens per viginti dies vastauit Vegam, & circumuicinam regionem. Quibus vastatis rediit ad Eciam, & licentiauit Marchionem sanctæ Iulianæ, & Comites Placentinum, & Beneuentanum, & de Alua, aliosque magnates, qui versi sunt ad domos suas. Ipse vero Rex manens apud Andaluziam cum gentibus terræ, & aliis magnatibus, & nobilibus citra montaneis qui cum eo remanserant, aliquos alios ingressus fecit in terris Maurorum. Adueniente vero hyeme rediit citra montes ad Abulam & Segouiam.

40 Nunc vero incipiente anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto profectus est ad Andaluziam ea intentione, vt bellum contra Mauros toto conatu continuet. Deus omnipotens qui est dux omnipotens, qui est dux exercituum catholicorum, prospere dignetur dirigere gressus eius, & sub manu sua fidei Catholicæ terminos ampliare, proteruiamque hostium sanctæ Crucis potenter humiliare. Depingitur Enricus in equo armatus, quia suscepto sceptro regio confestim bellum Mauris indixit, & ad modum Ginetari qui hac specie equitandi libentius & frequentius vtitur. Obiit tempore huius Enrici Nicolaus Papa quintus, & successit in Apostolica sede Calixtus tertius natione Hispanus de regno Valentia. In solio vero imperii Romani idem Federicus quartus, & in regno Francia

50 idem Carolus regnavit, in sede Burgenfi idem Alphonfus secundus.

Caput XCIII.

HÆc fraternitati vestræ fratres charissimi, vt audistis, descripsi, breuitati nimum deferens, vt compendiosæ arboris descriptionem decebat, produxi que

vsque ad vltimum Februarii diem anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto: quę autem in futurũ euenient, futuri scriptores depromant. Nos vero Reges hos quos descripsimus, præsertim illos qui fide ac virtutibus lucidius claruerunt, in orationibus nostris ad memoriam reducamus, nunquam obliuioni tradi sinentes Alphonsum sextum qui hanc honorabilem sedem ab Urbano secundo erigi, ac sedi Apostolicę immediate subiici precibus deuotis obtinuit, illamque tam in capite, quam in membris plurimis dotauit: necnon & alios insignes Reges ab eius femore descendentes, a quibus diuersa beneficia prædecessores nostri, ac nos temporibus diuersis recepimus. Romanosque Pontifices quorum Burgenſes præfules speciales suffraganei sunt, Pontifici futurorum bonorum Christo Iesu Domino nostro specialiter commendemus. Illos etiam dignum est, vt orationum nostrarum memoria recipiat, qui hanc ecclesiam regentes in cathedra Burgenſi sederunt, quos suis locis in concurrentiæ sine nominatos videtis, omnipotentis Dei clementiam implorantes, vt eorum ex illis qui iam in patria cęlesti recepti sunt, deprecationes nos foueant: illos vero qui adhuc in purgatorio forsan manent, nosque cum illis, quando ab hac vita euocati a carcere huius corporis disceſſerimus, intra illam cęlestem Ierusalem quę a miseris huius vitę temporalis exuta diuina gaudet fruitione, misericorditer dignetur admittere qui in trinitate perfecta uiuit, & regnat Deus in sæcula sæculorum. Amen.

REGVM HISPANIÆ ANACEPHALÆOSEOS FINIS.

MICHAELIS RITII NEAPOLITANI DE REGIBVS HISPANIÆ LIBRI TRES.

LIBER PRIMVS.

HISPANIÆ veterem formã mutari sepe contigit. Initio reges eam habuerunt ex gente Curetum, Gargoris, eiusq; nepos ex filia stupro conceptus Abbas. Nam Geryonem licet historia Diodori memoret, equidem fabulosum putarem, nisi grauis autor Trogius accederet. Hispalum vero de cuius appellatione suspicantur Hispaniæ nomen inditũ, longa ætas obruit. Post multa demum secula, Carthaginenses occuparunt eius imperium, quibus bello Punico secundo pulsus, Romani duas in prouincias vniuersam diuiserunt, in Beticam & Tarraconensem, Iuridicosq; conuentus vndecim: mansitq; is rerum status ad Attilam vsq;, qui per legatos vltiorem subegit Hispaniam. Quam falso quidam prodiderunt esse dictam ab Hunnorum ducibus quos illi sua lingua memorant Hispanos, quum certa temporum ratio refragetur. Iterum denique sub regibus aliquando in regna quinque distributa est: primum Legionis & Castellę, secundum Aragonum, tertium Nauarrę, quartum Portugallię, quintum Baticę quam Granatam perhibent. Itaq;

bent. Itaque Mauris qui Bæticam tenuerunt omiffis, Legionis & Castellæ regum
 ftemma profequemur, vnde manaffe Christianos reges autumo. Quorum no-
 ftro propofito debita relatio eft. Bæticæ rerum potiebantur Wandali, Sueui-
 que Lufitaniæ, quas Romanis opibus attenuatis in potestatem redegerant, quum
 Goti sub auspiciis Athanarici qui primus eius gentis rex fuiffe proditur, Hispaniæ
 fines ingreffi, fedes posuerunt anno dominicæ salutis trecentefimo quadragefi-
 mo tertio: quumqueregnasset annis tredecim, diem claufit, Hispanique recepti
 sunt Theodofii Cæſaris virtute, qui Gotos annis duodeuiginti imperata facere
 coegit, & in officio continuit. Exinde Goti quum deſciuiſſent ab imperio, Re-
 gem ſibi creant Alaricum Pannonem de gente Balthorum, qui præterquam
 10 quod Hispaniæ partem ſibi vendicauit, & Traces & Germanos variis affecit cla-
 dibus, in Italiam ductis copiis, Romam, Campaniamque, & Apuliam redegit
 in potestatem. Sed vigefimotertio ſui principatus anno, repente fato functus eſt
 in Brutiis, deriuatoque captiuorum labore Baſento Coſentia præterfluente, in
 eius alueo conditus eſt. Athaulfus, incertum nepos Alarici, an neceſſarius, in
 deſuncti locum ſubſtitutus eſt, & apud Gotos regnauit, qui licet Hispanis & a-
 liis Europæ gentibus imperarent, Gotorum tamen Reges aduſque Pelagium,
 de quo poſt, omnes appellati ſunt. Athaulfus itaque Gallam Placidiam Hono-
 rii Romani principis ſororem matrimonio ſibi iunxit. Nec amplius annis quin-
 20 que rerum potitus, apud Barcinonam a militibus ſuis obruncatur. Succedit
 ei Sigericus a ſtirpe propior (vt aiunt) iſque anno poſt obiit. Exinde guberna-
 cula ſuſcepit Walia, cuius aduſque tempora Wandali, quos ab initio, fines Hi-
 ſpaniæ tenebant, donec eorum Rex Genſericus in Aphricam traiecit, occaſio-
 nemque naſtus Walia, pulſis ex Hispania qui domi remaſerant Wandalis,
 quicquid in eorum iura conceſſerat, in ſuam ditionem redegit, ſubiraque vi mor-
 bi correptus, anno tertio regni ſui fato functus eſt. Itaque res ad Theodori-
 cum deſertur. iſ tertio poſt anno, ſociis Etio patricio, & Meroueo Francorum
 Rege, dum pro Romanis aduerſus Attilam pugnaret Hunnorum Regem, in
 campis Catalaunicis occubuit. Patris honori ſuccedit Toriſmundus, qui prin-
 30 cipatus ſui anno decimo germanorum fratrum (vt rumor eſt) inſidiis de medio
 ſublatus eſt. Regnum, Theodoricus huius nominis ſecundus, Toriſmundi
 frater occupauit, exactoque Rethiario Sueuorum Rege, Lufitaniam regni ſui
 finibus adiecit. aiunt huic eandem necis ſortem obtigiffe, quam Toriſmundo
 fratres intulerant. quo tempore Theodoricus alter Oſtrogotorum Rex in Ita-
 lia rerum potiebatur. Elato Theodorico, principatum ſuſcipit Henricus e-
 ius frater, qui Gotis autor fuit, vt ſcriptis legibus vterentur: annoque ſepti-
 mo ſui principatus exceſſit ab humanis. Alaricus alter a ſuperiore, poſt Hen-
 ricum Gotis imperauit annis duodecim. In acie cæſus a Fludiguino Comite a-
 pud Piſtadium, ſuperſtite Almarico quem ſuſcepit ex filia Theodorici Regis
 40 Italiæ. Genſalaricus Alarici frater ex pellice genitus, excluſo Almarico ne-
 pote, regnum ſibi vendicat, annis que quatuor tenuit, donec opibus Theo-
 dorici quem maternum auum Almarici demonſtrauimus, in Aphricam com-
 pulſus eſt. Itaque receptis Gotis Theodoricus Almarici nepotis inſirmam rexit
 ætatem luſtris duobus, & ſeptem menſibus. Mox Almaricus vbi a pueris ex-
 ceſſit, annis quinque rem per ſe adminiſtrauit, donec commiſſo cum Gallis
 prælio obruncatus eſt. Amiſſo filio ſuccedit Amalaſintha Theodorici Re-
 gis Italiæ filia, mater Almarici, Tendiumque ſobrinum ſuum in ſpem ſucceſ-
 ſionis adoptauit. is non expectata fatali die, Amalaſintham in balneo ſuffocan-
 dam curauit. Tendius igitur Amalaſintha ſublata ſeptemdecim regnauit an-
 50 nis. is in cædem ſuam Gotos accendit habitus hiſtrionici deformitate, quem
 palam paſſimque geſtabat. Goti nouum Regem ſibi creant Tendefilium, qui
 forte per id tempus exercitui præerat, impoſitus a Tendio, cuius affinis eſſe di-
 cebatur. is apud Hiſpalim orta ſeditione obruncatus eſt, ob illatam vim ma-
 tronis illuſtribus. Agila ſubrogatur in eius locum. Nec equidem ſcio, ſupe-
 riores ne Reges aliqua neceſſitudine contigerit. illud vnum conſtat, anno quin-

to ex quo creatus est Rex, a suis esse interemptum. Exinde Gotorum Dux Atanagildus occupat dominatum, quem postquam bis septenis tenuit annis, apud Toletum morbo consumptus est. Lymba, quem Luybam nonnulli vocant, ad rerum fastigium suorum studio suffragioque euehitur, triennioque regnavit, viuensque Leonogildo fratri cessit Hispaniæ principatu. Leonogildus ex Hispania Sueuorum reliquias eiecit, Andeca Rege superato. ii regnum semel in Hispania constitutum, per annos centum septuaginta tenuerant in Hispania. Securi percussit Hermelgundum suorum liberum natu maximum in conuentu Hispalis in acie captum, quod is Arianorum sectam non probaret. Regno præterea, Legionis adiecit urbem. Gotis imperauit annis duodeuiginti. Leonogildo patri successit Recharedus ab Hermelgondo proximus. is Arianum dogma in conuentu Toletano damnatum, ab Hispaniæ finibus eiiciendum curauit. Luyba alter a priore, quem vocatum præterea Lymbam demonstrauius, Recharedi filius, excepit imperium, quod annis duobus & mensibus quinque tenuit, insidiis Visterici de medio sublatus, illustris inter Gotos viri. Luyba cæso regnum Vistericus occupauit eius percussor, adeptoque per fraudem dominatu septem potitus annis, eodem leti genere periit quo Luyba. Resad Gondamirim delata, quam quum biennio administrasset, ex aduersa valetudine mature diem clausit. Goti nouum Regem sibi creant Sissebutam, qui verum Dei cultum nostramque religionem mirifica pietate prosequutus est, in Aphricam trans Herculeum fretum ducto exercitu plures in eam agentes in ditionem redegit, annis nouem regnavit & septem mensibus, morbo consumptus est. Recharedus eius nominis secundus, Sissebuti F. paternum decus accepit, idque sesquianno tenuit. In eius locum subiit Suintilla Recharedi primi filius, isque quum decem regnasset annis, suum F. Rachimirum in regni consortium accepit, eumque viuens administrare regnum permisit. Quoniam vero Rachimirus mature patrem sequutus est, breuique post eum regnavit, non venit in ordinem per se regum, sed cum patre confunditur. Itaque Sifecundus & ipse Suintilla patre natus, in demortui locum successit, excluso qui præstabat ætate germano, qui paterno nomine Suintilla vocabatur. is anno post septimo, defuncto apud Toletum Sifecundo, debitum sibi regnum vindicauit. Suintilla Rex eo nomine secundus, quadriennio rerum potitus, ex ægritudine in quam incidit, factus est. Tum Goti Regem sibi creant regia stirpe genitum Tulgam, qui regnavit annis duobus.

PRIMI LIBRI FINIS.

MICHAELIS RITII

NEAPOLITANI DE REGIBVS

HISPANIÆ LIBER SE-

CVNDVS.

ACVAM Gotorum regiam Cindasuindus occupat, illustris inter eos loco, quam annis decem tenuit, moriensque filio per manus tradidit. Recisuindus is fuit, qui Gotis imperauit annis duodeuiginti, ac mensibus vndecim. Quo mortuo, Bamba Rex creatur, is qui Mauros Hispaniæ littora cum classe ducentarum septuaginta nauium ingressos, ingenti prælio fudit, & classem igni succendit. ex haustu demum veneni quod ab Eringio Recisuindi datum rumor est, incidit in grauissimum morbum.

morbum. Ex quo quum ægre conualuisset, anno post initum regnum nono, men-
 seque vno, religionis habitum sumpsit, in eoque permanfit annis septenis ad vlti-
 mum vitæ diem. Sunt qui fabulentur hunc ex aratro ad principatum euectum
 Leonis Romani Pontificis beneficio. Eringius de quo supra diximus, ad reli-
 gionem transgresso Bamba, Theofredum Recisuindi F. pellit, occupatoque do-
 minatu, septimo post anno fato functus est. Eypza Bambæ sobrinus, idem-
 que gener Eringii, mortuo socero successit, quumque regnasset annis septem,
 Toleti naturæ concessit. In eius locum Vitiza F. subiit, eoque potitus est annis
 10 nouem, donec a Roderico Theofredi F. eius quem prius Eringius regno exege-
 rat, & Vitiza confossis oculis relegarat, imperio vitæque spoliatus est, impar opi-
 bus Romanorum qui Roderico fauebant. Hic (vt aiunt) Vitiza lege permisit, vt
 sacerdotes, quot quisque posset, alerent concubinas, & ipse nullum libidinis ge-
 nus intentatum reliquit. Excepit imperium Costa Roderici frater ætate maior,
 isque regnauit annis quinque, mensibus septem. Eo vita functo, Rodericus fra-
 ter rem Gotorum suscepit inauspicato. Nam cum Iuliani Comitis in Africa pro
 selegati filia stuprum intulisset, a Mauris a Iuliano sollicitatis, bello petitus, in acie
 cecidit, ex quo regnare cœpit anno tertio. Post interitum Roderici, Mauro-
 rum Duces Tariph & Muza, Bellazin Muzæ filium partis in Hispania finibus im-
 20 ponunt Regem, continuoque in Africam redierunt. Annis non amplius vigin-
 ti Maurorum Reges in Hispania quindecim fuerunt. Nam quum Rex omnium
 votis respondere non posset, populari tumultu, vel occidebatur, vel imperium
 deponebat, subinde in exacti locum altero subrogato. Denique quum delata res
 esset ad quendam Acabath, nouarum rerum cupidus ad trecentos vsque de me-
 dio sublatis diu regnauit. Dum Mauri rerum potiuntur in Hispania, Christia-
 norum reliquæ Pelagium quendam Regem sibi creant, apud Asturas vbi latita-
 bant. De quo sermo varius est, aliis tradentibus eum Theofredi filium fratrem-
 que Roderici, nonnullis ex Phasilla natum Duce Cantabriæ quæ Biscaia nunc ap-
 pellatur. is etsi nullas, aut perexiguas opes habebat, auxilio cælesti fretus audere
 cœpit, adhortatusque quosdam finitimos, ad veram religionem compulit, ap-
 30 pellarique voluit Asturum Legionisque Rex, etsi maiores sui Gotorum dicti
 sunt: quamuis alii hanc tituli mutationem Phasillæ eius filio ascribant, & his qui
 deinceps regnauerunt. Imperauit autem Pelagius annis viginti. Relicto super-
 stite filio Phasilla, post quem deinceps ad vnum Reges Legionis & Asturum
 sunt inscripti, siue Pelagius, siue Phasilla fuerit autor eius tituli, quum bien-
 nio regnasset, ab vrsolaniatus est in venatione. Regnum peruenit ad Alphon-
 sum Petri Cantabriæ ducis maximum natu filium, cui Phasillæ soror Ornosu-
 ba nupta erat. is Arianum dogma quod a Recharedi Regis morte rursus in Hi-
 spania pullularat, eradicauit, vrbesque & oppida complura eiecto Maurorum
 præsidio recepit: ex quo Catholicus est cognominatus: annoque vnde uigesi-
 40 mo sui principatus exiuit hominem. Successit Alphonso patri Phroilla, qui
 tertio decimo post anno de medio sublatus Aurelii fratris sui dolo, regnum Ve-
 remundo filio per manus tradere non potuit. Aurelius enim patrato parrici-
 dio, continuo regiam occupat, annisque sex obtinuit. excessit absque prole,
 nisi quod ad inuidiam periculumque declinandum, Veremundum Phroillæ
 filium in spem successionis adoptarat. Ab Aurelii morte, Gotorum rem sus-
 cepit Sillo, cui nupta erat Egimanda Aurelii soror, pulsoque Veremundo so-
 lus imperauit annis sex ad vltimum vitæ diem. Mauregatus Alphonfi cog-
 nomento Catholici filius ex pellice, mortuo Sillone, Maurorum qui rerum
 potiebantur in Hispania, præsidio dominatum constituit, pactus (vt aiunt)
 50 cum Maurorum Regibus, quotannis quasdam virgines in stipendium mitte-
 re. Sed id triennio post, Mauregati morte sublatus est. Veremundus Al-
 phonfi cognomento Catholici nepos ex filio Bilmarao, Mauregato iam fato
 functo successit: biennioque rerum potitus, quum eius vxor ex qua Raymiri
 Garfiæque pater erat, in Parthenonem se coniecisset, ipse memoria repetens,

quod adhuc priuatus in ordinem diaconum cooptatus erat, Alphonsum Phroilla filium eius consobrinum pro se regnare iussit, continuoque transit in sectam religionis. Alphonso itaque cognomento Castus, Maurorum ad septuaginta millia cecidit in acie, qui fines Asturum ferro ignique populabantur, ex quorum manubiis duas erexit ecclesias, Ouetensem & Asturiensem. Regnavit annis quadraginta vno, adusque Caroli Magni principatum. Raymiris Veremundi filius, Alphonso iam vita functo, paternum decus accepit, exindeque vixit annis sex, mensibus nouem. Principatum reliquit Ordonio suo filio, quem tenuit is ad decennium, decessitque superstitibus liberis Alphonso, Veremundo, Minioque, & Phroilla. Alphonso Ordonii filius, cognomento Magnus, eo nomine tertius, a morte patris imperium suscepit, annisque quadraginta tenuit, quoad hominem exiuit, parum secunda fama. Nam quum fratres suspectos haberet, ac si necem per insidias sibi molirentur, omnes oculis priuauit. Liberos habuit quatuor, Garfiam, Ordonium, & Phroillam, nullis initiatos sacris, quos hodie Græco verbo Laicos appellant: & Gondisaluum archidiaconum Ouetensem. Ex his Garfias rerum gubernacula subiit, eaque moderatus est ad triennium, nec ex se prolem reliquit. Itaque frater eius Ordonius, in defuncti locum susceptus est. is quatuor Castellæ Comites per interpositam fidem circumuentos in carcere necari iussit, ob eamque rem Castellæ prouincia defecit ab eius fide: quosdamque ex sua nobilitate creauerunt qui de publicis priuatisque controuersis inter eos cognoscerent, eosque Iudices appellari placuit. Ex his alteri Nunio Rasurauo nomen fuit, alteri Layno Caluo: vnde Castellæ Reges originem traxisse constat. Ordonius cum genuisset Alphonsum Raymirimque, octauo sui principatus anno, mense sexto diem clausit. Phroilla quum sui fratris Ordonii liberos exegisset, in se principatum transtulit: eo tamen vt fraude quæsito diutius frui non potuit. Nam vno post anno duobusque mensibus morbo lepræ correptus interiit, superstitibus quatuor ex se liberis, Alphonso, Raymiri, Ordonio, & paterno nomine Phroilla. Quorum natu maximus, huius nominis quartus Alphonso, a morte patris imperium suscepit, eoque potitus vno toto lustro, mensibusque septem, iurauit in verba Christianæ religionis, Ordonio filio quem suscepit ex Imena superstite, cui cognomentum Malo fuit: regnumque Raymiri germano dimisit. Sed quum paulo post eum pœnitentia subiisset, abiectis insignibus eius sectæ quam professus erat, iterum regnum quo cesserat, contrectare cœpit. vnde captus a Raymiri fratre, effossis oculis luce priuatus est. Raymiris eo nomine secundus, Alphonso quarto concedente rerum potitus, duos habuit filios, Ordonium & Sanctium, quorum vterque post patrem deinceps imperarunt, quum Raymiris obiisset vndeuigesimo principatus anno, duobusque mensibus. Rerum gubernaculis admotus est Ordonius, eo nomine tertius, Raymiris filius natu maximus. Quem quum Sanctius consanguineus eius frater, opibus Garfiæ Regis Nauarræ matris suæ fratris, eiusque auunculi, Ferrandique Gundisalui Castellæ Comitis Ordonii soceri, tentasset e regno deturbare, consiliaque non successissent, Ordonius Viracam Fernandi filiam eius vxorem dimisit, aliamque superduxit: quumque regnasset annis quinque, naturæ concessit. Gotorum res ad Ordonium eius nominis quartum deuoluta est, Alphonso filium, quem a fratre obcæcatum demonstrauius. Huic inditum cognomentum Malus est, quia non iure regium sibi nomen arrogauit, & quia populos in pace non continuit, quorum plerique Sanctio potius Ordonii tertii tertio filio ac vero Regi parebant: isque non multo post, Ordonium prælio victum apud Cordubam interemit. quamdiu regnauerit hic Ordonius, ob eius temporum perturbationem minime constat. Sanctius eo nomine primus, ab habitu corporis cognomento Crassus, anno regni sui tertio decimo, quum tantam saginæ molem vix ferret, & ad eam leuandam nihil intentatum relinqueret, Cordubam profectus est, Abdemari regiam qui Saracenis imperabat, impetrata prius ab eo pace. vbi inter experimenta medicorū quorū magna turba apud Abdemari erat,

erat, herbæ cuiusdam vi ad maciem deductus, haud ita multo post excessit, non sine suspitione dati veneni. Viuens Castellam quam Ferrandus Gundifalvus a Rege Legionis in feudum tenebat, ex foedere liberam esse iussit. Sanctio patri Raymiris eo nomine tertius in principatu successit, ætatis annum agens quintum, exindeque vixit in eo honore annos viginti quinque, decessitque sine liberis. Eius principatu quæ pars ab eo subditorum defecit, rem deferebat ad Ordonii Mali filium Veremundum, in itoque prælio victoria neutro inclinavit. Raymiri tandem vita defuncto, Veremundus eo nomine secundus, affectato regno potitus est inauspicato. siquidem Maurorum Rex Almansor in eum ducto exercitu primo quidem congressu pulsus, instaurato prælio Veremundum vicit, atque in fugam vertit, urbemque Legionem vi cepit. Aggressus exinde Galleciæ provinciam, Compostellanam diripuit ecclesiam: abstinuit tamen a corpore Diui Iacobi, perterritus obuiis (vt aiunt) fulminibus: ex eoque metu soluta aluo cum incidisset in morbum dysentericæ, ægre conualuit, multique eius milites internecino genere mortis absumpti sunt. Itaque parta victoria Veremundo cessit, illeque paulo ante acie superiorum hostium spolia adeptus est. Cumque regnasset annis septenis, Alphonso filio superstitite quem ex priore susceperat vxore (nam duas habuit) exiuit hominem.

20 SECUNDI LIBRI FINIS.

MICHAELIS RITII

NEAPOLITANI DE REGIBVS

HISPANIÆ LIBER TERTIVS.

30 LPHONSVS eo nomine quintus, in ito statim regno, Therasiam sororem pertinacissime recusantem, compulit ad nuptias Abdalæ qui Toleti Saracenis imperabat, ab eo pactus auxilia contra Cordubæ Regem. Rumor est Therasiam virum monuisse, ne se contingeret olim Christo desponsatam: cumque nihil ea mouissent Abdalam, in grauissimum incidisse morbum, Therasiamque fratri remisisse, quæ Parthenonem Diui Pelagii ingressa vitam cœlibem duxit. Liberi fuerunt Alphonso Veremundus, qui patri successit, & Sanctia, quæ prius nupta Garfiæ Sanctii Comitis Castellæ filio, eo in finibus Legionis interempto, Ferdinandi matrimonium sequuta est, Sanctii cognomento Maioris, Regis Nauarræ filii, qui postea Castellæ Rex appellatus est, ac per vxorem regnum Legionis adeptus. Agebatur annus ex quo regnare cœpit Alphonso vigesimus septimus, quum in oppugnatione Visei, quod oppidum præsidio firmatum Mauri tenebant in Portugallia, Mauri telo vulneratus interit. Continuoque Veremundus huius appellationis tertius, in eius subiit locum, qui non ita multo post, orta inter eum Ferdinandumque sororis suæ virum simultate, in apertum Martem prorupit, collatisque signis apud Carrionem, Veremundus in acie cecidit, anno post initum regnum decimo. Ferdinandus vxoris suæ prætextu (nam Veremundi soror erat) victor regnum Legionis occupauit, eiusque curam Sanctio patri commisit, qui Castellam quoque per Eliuram coniugem consequutus obtinebat. Eliura namque Garfiæ patri successerat Comiti Gondifalvi cui Castella parebat. Et hucusque a Pelagio primo Regum Legionis & Asturum titulus durauit, exinde Castellæ Legionisque dicti sunt, et si quidam sub Sanctio, nonnulli Ferdinandi eius filii principatu nouissimam tituli mutationem factam velint. Sanctius itaque cognomento Maior, Nauarræ Rex, alterius Sanctii filius, eius qui Temulentus appellabatur (vt quidam tra-

dunt) Legionis & Castellæ titulum primus vsurpauit, quamuis alii Ferdinandum malint, vt demonstrauius, ambigiturque quoto quisque eorum tempore regnarit. Et quoniam fors ita tulit, vt Nauarræ Reges Legionem Castellæque potirentur, non ab re putauit eorum originem his inferere, quemadmodum reperi. Nostræ salutis annus noningentesimus sexagesimus primus agebatur, ex quo Christiani regnum Legionis obtinebant, Castellæque per Comites administrabatur, Arabesque partim Cordubæ, partim Toleti, rerum potiebantur, quum quidam cui nomen Enecus, vel (vt alii scribunt) Innicus, ex Comitatu Bigortia, qui montibus Pyrenæis includitur, vt facilius Arabum sustineret incursiones qui Nauarræ fines infestabant, cum pluribus eiusdem sectæ Christianis in æquum ¹⁰ campum descendit: quumque rem feliciter sæpe gessisset, a Nauarris in regium fastigium euectus est, eamque dignitatem moriens Garfiæ filio reliquit, & is deinceps Sanctio, Sanctius Abarca (sic enim cognominatus est) Garfiæ filio quem Temulentum diximus appellatum, post quem Sanctius ex eo natus imperauit, is qui dictus est Maior, vt proposuimus, qui ex iusto Eliuræ connubio Ferdinandum Garfiamque suscepit, ex pellice Raymirim. Ferdinandus Castellam sibi, velut ex hæreditate materna vindicauit, Legionemque per vxorem: Garfiæ paterno Nauarræ regno cessit: Raymiris Aragonia potitus, vt moriens pater testamento cavit, primusque Rex Aragonum voluit appellari. Sed ad Ferdinandum redeo. Qui duobus auctus regnis, ex honesta matre- ²⁰ familias vxoreque liberos habuit, Sanctium, Alphonsum, Garfiamque, & Eliuram, ex pellice Ferdinandum, qui cooptatus est in collegium patrum quos ecclesiæ vocant Cardinales. A Mauris Colymbriam maioremque Portugallia partem recepit. Cumque Garfiam fratrem morbo implicitum salutatum profectus, incidisset in suspicionem non integrum sibi fore reuerti, silentio discessit: eaque erroris opinione, quum Garfias, vt parem gratiam referret, ad ægrotum venisset, aliquandiu custoditum tandem dimisit. Hinc orto bello, Garfias in acie cæsus regnum Nauarræ Sanctio superstiti filio reliquit. Ferdinandus autem viuens liberis suis regnum distribuit, Sanctioque natu maximo Castellam, Alphonso Legionem, Asturiamque, & Transimenam, Garfiæ vero Galleciam ³⁰ & Portugalliam habendam dedit, annoque regni sui quadragesimo vita functus, in ædem Diui Isidori illatus est apud Legionem. Rodericus Viuar, is cui postea cognomentum Cido fuit, alumnus Ferdinandi fuisse dicitur, & in eius aula adoleuisse, qui sæpe victis acie Saracenis, Valentiam recepit, atque sui iuris fecit. Ab hoc originem traxisse Mendozam familiam pleriq; credunt. Sanctius eo nomine secundus, cui liberum Ferdinandi natu maximo Castellæ regnum diximus obtigisse, non contentus eo, Legionem sibi vendicauit, Alphonso fratre eiecto, compulsoque ad Arabum Regem supplicem Toletum confugere. Quumque Galleciam Portugalliamque spe voraret, armisque Garfiam quoque petisset, in prælio captus ope virtuteque Roderici quem Cidum ⁴⁰ cognominatum iam diximus, ab hostium potestate exemptus, atque seruatus est. is enim collectis ex fuga militibus in compositos fiducia victoria Galliaicos adortus vicit, in eoque prælio Garfias occidit. Ipse Sanctius dignum factis vitæ finem sortitus est, a Vellido quodam per insidias interemptus. Tum Sanctii frater Alphonso a Toletis reuocatus, ante dimissus non est, quam iureiurando firmavit amicum se Regis Toleti semper fore. Cumque iam regnum Legionis & Asturum recepisset, a morte fratris obtinuit & Castellam. Sex habuit vxores, ex quibus deterioris sexus liberos quinque genuit. Denique filium quoque patris nomine Sanctium, quem Zaida peperit Sibilæ Regis filia, quæ simul ad verum Dei cultum Christianique religionem transiit, appellata Maria dicitur. is Sanctius in acie cecidit aduersus Saracenos inito prælio. Suscepit Alphonso ex pellice Therasiam, quæ nupsit Henrico Comiti Lothoringia, dotata Galleciæ parte quæ Portugallia nunc appellatur: vnde Portugallia Reges originem trahunt. Alphonso oppidum Toleti longa obsidione redegit in potestatem, defuncto iam Rege filioque quibuscumq; fœdus icerat, ac obstrinxerat fi-

rat fidem suam. Quumque rerum potitus esset annis quadraginta tribus, natura concessit, in cœnobio diui Facundi cum Zaida vxore quæ & Maria sepultus, nullo superstite filio præter Alphonsum, quem genuit ex pellice Ximena, quum socius expeditionis in Antiochiam Tripolimque communi Christianorum principum consilio susceptæ traiecisset in Syriam, ibique a partu puerum lustravit in vnda Iordanis, ex quo Iordanis est cognominatus. Alphonsum itaque Raymundi Berengariæ filium, Barcinonæ Comitis, & Viracæ superioris Alphonfi filiam, post auum maternum regni gubernacula, vergentibus ad eum magna ex parte procerum studiis, accepit: etsi diu cum vitrico Alphonso Aragonum Rege, cui Viraca mater iterum nupserat, armis contendit: appellarique voluit Imperator Hispaniarum. Duos habuit filios Sanctium & Ferdinandum, puellasque totidem, Elisabeth ac Beatricem. Sanctium Castellæ, Ferdinandum Legionis Regem supremis tabulis instituit, exemit ab Arabum manibus & Cordubam, sed eiusdem generis alteri quem sibi fidum putabat, in feudum concessit, annoque quinquagesimo primo post initum regnum, morbo consumptus est, ad Baiezam, sub arbore quadam montis cui nomen est Demuladar. Sanctius tertius cognomento Desyderatus, Alphonfi septimi liberum natu maximus, a patre Castellæ regnum tenuit. Is ex Blanca coniuge filia Garfiæ Nauarræ Regis Alphonsum genuit. Cumque vno tantum regnasset anno, diem clausit Alphonso superstite. Cuius ætatem Ferdinandus eo nomine secundus, Sanctii frater, despectam habens, eo deturbato Castellæ regnum occupat. Is Ferdinandus antequam Sanctius ab humanis excederet, opera principum Legionis, ubi regnabat, in carcerem coniectus, quod in eos sæuaret, certis deinde conditionibus emissus iterum Legionem potitus erat. Interea dum Castellæ rebus incubat Alphonsum adhuc in cunis infans illustrium quorundam virorum pietate seruatur, ipseque Ferdinandus anno trigesimo primo sui principatus obiit diem. Paternum decus ad Alphonsum rediit Sanctii tertii filium, cognomento Bonum, qui ducta filia Regis Angliæ Elionora, Sanctium genuit, quem infantem: Ferdinandumque quem adultum agentemque annum vigesimum quintum, amisit:

30 Henricum qui patri superstes rerum potitus est. Blancam præterea suscepit, Ludouici Francorum Regis matrem, eius qui post mortem consecratus est: & Berengariam quæ nupsit Alphonso Legionis Regi: Viracam quæ Regi Portugallia iuncta est: & Elionoram quæ Regina fuit Aragonum. Gessit hic Alphonsum in Arabas bellum, sed primo parum prospere. Mox auctis opibus ingenti prælio vicit, in quo rumor est ad ducenta millia Arabum cecidisse, duce Milamonelino. Commissumque mox & ad Tolosam nauale prælium, pluraque loca quæ dum rem teneret Alphonsum sextus, Arabes occupant, eorum eiecto præsidio recuperavit: annoque quinquagesimo tertio ex quo regnare cœpit, exiuit hominem.

40 Per hoc ipsum tempus floruit autor sectæ prædicatorum Dominicus, ob vitæ sanctitatem relatus in diuos. Alphonsum huius appellationis nonus, Berengariæ vir, Alphonfi gener octauus, post obitum soceri, Castellæ regnum sibi vindicauit, Henrico vxoris suæ fratre deiecto. Cumque regnasset annis duodeciginta, vita functus est. Henricus eo nomine primus, Alphonfi filius octauus, mortuo iam viro sororis Alphonso, paternum regnum recepit. is biennio post, apud urbem Palantiam cocto latere vulnus accepit in capite, dum luderet cum sodalibus, ex eoque biduo post morte occubuit. Itaque Ferdinandus eo nomine tertius, Alphonfi noni filius, in eius locum subiit, vtroque regno Legionis & Castellæ potitus, vxorem duxit Beatricem Brabantia ducis filiam, quæ liberos ei peperit sex, Alphonsum, Federicum, Emanuelem, Philippum, Sanctiumque, &

50 Henricum. qua mox elata, Ioannam sibi iunxit ex Comite Pontis editam, quam matrem fecit ex Ludouico & Elionora. Multa fortiter & præclare gessit, omnibusque Hispaniæ fere finibus, Mauros exegit, præter Granatam, cuius tamen Regem stipendiarium sibi fecit. Per idem tempus Iacobus Aragonum Rex insulas Baleares ad verum Dei cultum perduxit. Regnauerat Ferdinandus annis triginta quinque, cum decedens summum sui desyderium reliquit omnibus.

Patri successit Alphonfus eo nomine decimus, qui Violantam Iacobi Regis Aragonum duxit, ex qua primo filiam suscepit nomine Beringuelam, mox & alios septem liberos, Ferdinandum quem viuis adhuc pater extulit, Sanctium qui post eum regnavit, Ioannem, Iacobum, Petrum, Berengariumque, & Elionoram. Patria profugus Alphonfi frater, Henricus in urbem venit, allectusque in ordinem senatorum Conradino studuit aduersus Carolum, eius nominis primum Siciliae Regem. Sed Alphonfus Hispanorum leges aliis insuper additis illustratisque sensibus, vt ex vsu videbatur, in volumen redegit quod gentiliter Hispani vocant Partitas. Condendum praeterea curauit & opus quod illi Generalem memorant historiam. Murtiamque recepit ab Arabibus, quam Granatae Rex auxiliis Maurorum qui traiecerant ex Africa fretus, violato foedere, cum multis praeterea locis, & in his Sericia Baeticae vrbe, occupat. Alagarbi Comitatum Regi Portugalliae dedit, in dotem filiae quam ex pellice genitam ei collocarat, exindeque Portugalliae Reges Alagarbi dicti sunt. Immunes praeterea Portugalliae Reges fecit in gratiam Dionysii sui nepotis ex filia natu maximi, ne cogerentur edicto Regum Legionis & Castellae ad conuentus adesse, qui singulis annis peraguntur, Hispanorum lingua curiae vocati, nec equitum trecentorum turmas auxiliares aduersus Arabas mittere, sicut ex conditionibus foederis astringebantur. Variantibus in creando Imperatore sententiis, ei Imperium vltro delatum est. Suadente etiam pontifice, vt capefferet, abnuuit, suoque iuri renunciauit apud Belligradum prope Auinionem vitandae seditionis ecclesiasticae causa, vt videri voluit. Aduersus Ludouicum Francorum Regem quem consecratum demonstrauius, de regni iure contendit, quod is ex Blanca Alphonfi octauae filia natu maxima editus, Alphonso posthaberi iniuriam putabat, ex Berenguella proxima Alphonfi octauae filia trahente originem. nam Berenguella Ferdinandum peperit, huius Alphonfi de quo nunc agimus, patrem. Demum data in vxorem Blanca Ludouici filia Ferdinando Alphonfi liberum natu maximo, cui cognomentum de Lacerda fuit, disceptationi finis impositus. Cumque Ferrandus de Lacerda viuo patre diem clausisset, Alphonso Ferrandoque de Lacerda superstitibus, neuter in regnum successit, Sanctio posthabiti secundo genito, qui mortuo patre rerum potitus est. Idem Alphonfus profitebatur Astronomiam syderalemque scientiam, in qua tanta cum laude versatus est, vt quae extant tabulae, ab eo dictae sint Alphonfinae. Fama tenet, Alphonsum a Sanctio filio, cum deposito Imperio rediret ad regnum, non esse receptum, portasque vndique in eum clausas, excepta Murtia, quae perstitit in eius fide. vnde priuilegio consequuta est, vt septem coronas insignibus suis imponeret, moriensque Alphonfus anno principatus sui trigesimo secundo, Murtiae condi voluit. Sanctius eo nomine quartus, adhuc viuo patre Regem se gessit (vt quidam volunt) & mortuo successit. Ex Mariae Infantis Alphonfi filia cognomento de Molina, fratrisque Ferrandi tertii, quatuor habuit liberos, Ferdinandum, Petrum, Philippumque, & Henricum. Cumque Ferrandi de Lacerda natu maximi filius Alphonfus e carcere quo seruabatur apud Aragonum Regem Iacobum, quibusdam principibus operam sibi nauantibus, esset emissus, arma corripuit in Sanctium patrum principatus incubatorem, Castellamque regio nomine sollicitabat ad defectionem, sed a Iacobo desertus, infecta re discessit. In Sanctium praeterea bellum sumpsit Ioannes eius frater, fretus auxiliis Maurorum Regis Bellamarini, sed eius quoque consilia fortuna destituit. Sanctius itaque cum regnasset annis vndecim, fato functus est. Regnum Ferdinandus excepit, eo nomine quartus, Sanctii filius, quod annum agens aetatis nonum per matrem gerebat. vnde huius pueritia, illius sexu contempto, plures in eum arma sumpserunt, vna ex parte Aragoniae Nauarraeque & Portugalliae Reges, ex altera Alphonfus de Lacerda, Ioannesque patruus, quorum alter se Castellae Regem, alter Legionis asserebat, iunctis opibus in eum mouerunt. Pietas tamen & prudentia matris incolome regnum filio seruauit, exceptis aliquot oppidis ex prouincia Murtiae, quibus Aragonum Regi Iacobo cessit, arbitrato Dionysii Regis Portugalliae, qui disceptator inter eos, litem secundum Iacobum dedit. Cumque regnasset

gnasset annos quindecim, duosq; non obscuro loco natos, perduellionis reos ex altissima turri præcipites dari iussisset, iiq; constanter ab se crimen amolirentur, nec aliquid profecissent, eo confugerunt, vt dicerent se diuinum tribunal appellare, proindeq; meminerit ad dies triginta iudicio sistere. mos enim Gallis & Hispanis est, vt qui sibi iniuriam fieri queritur, aduersarium moneat, vt ad certam diem coram superiore compareat. Itaq; Ferdinandus adueniente trigesimo die, cum dormire crederetur, in fata corruit. Alphonfus eius nominis vndecimus, Ferdinandi quarti filius, in patris locū successit, ductaq; Maria Portugalliæ Regis filia, Petrum genuit. Ex Leonora vero de Guzman pellice, Henricum Comitem Trastamaræ constituit, Federicum D. Iacobi Magistrum fecit: ex eadem præterea Sanctium, 10 Telium, Petrumq; & Didacum, quorum duos vltimos Petrus eorum frater interimendos curauit. Alphonfus vbi fatis in suos crudeliter & iniurie debacchatus est, in Arabas impetum conuertit, ab iisq; sæpius prælio victis plura recepit oppida, rerumq; potitus annis circiter quadraginta, pestis cōtagione correptus, obiit in obfidione castri de Gibraltar, eo die Veneris quo dominicæ passionis memoriam recolimus. Petrus eo nomine primus, Alphonfi filius, habenas imperii suscepit. Huic vxor initio fuit Blanca Borbonii ducis filia, quam paulo post instigante Pallida sua pellice dimisit, per causam quod aureo gemmatoq; donatus ab ea cingulo, comperit inesse vim magicam Hebræi cuiusdam arte insertam, adeo vt aliquādo serpente succinctus sibi videretur. Fama tenet eum sæuisse in necessarios, atq; 20 per interpositum fœdus in socios, ipsumq; Federicum D. Iacobi Magistrum ab eo obtruncatum. Cumq; Machometus & Rubeus inter se de regno Granatæ cōtenderent, aduersq; factionis opibus impar Rubeus ad Petrum confugisset, humano diuinoq; iure violato, hospes supplexq; & olim socius ab eo iugulatus est, inhiatu thesaurorū quos aduexisse secū putabatur. Eius exinde fratres, Telius, Sanctiusq; & Henricus, ad Aragonum Regem se recipiunt, impetratoq; auxilio Castellæ fines adoriuntur, confluentibusq; ad Henricum Gallis qui vulgo societates appellantur, Regis nomen obtinuit. Vnde Petrus in Vasconiam proficisci compulsus, Anglos qui Vasconiam tenebant, ostentata præmiorum prædæq; spe pellexit, vt 30 suppetias sibi ferrent, Principemq; de Gales Angliæ natu maximum secum mitterent: in itoq; prælio aduersus Henricum, victoria potitus, eum regni finibus exegit. Henricus in Galliam venit, instauratoq; bello Francorum Regis auxilio, Petrum superauit apud oppidum de Monuel, intraq; arcem compulsus obsedit, rebusq; suis diffidentem coegit ab eo colloqui facultatem petere. Qua non impetrata noctu penetrauit in tabernaculum Beltrandi de Clare quin Franciæ Conestabilis & auxilii Gallici præfecti. quo seu forte, seu de industria cum venisset Henricus, dubium imprudente ne an conscio Beltrando, Petrum stricto gladio confodit vnde uigesimo sui principatus anno. Henricus eo nomine secundus, frater Petri notus, interempto Petro, regno potitus est, etsi non omnes eius imperata fecerunt. 40 Vxore ducta Ioanna Ioannis Emanuel Infantis filia, Ioannem genuit eum qui post patrem regnauit, & Elionoram quæ nupsit Regi Nauarræ. Cumq; regnasset annis octo patrato paricidio, nihil præter naturam præterq; fatum passus e vita migravit. Ioannes eo nomine primus Hérico patri successit, Elionoraq; Petri Regis Aragonum filia matrimonio sibi iuncta, suscepit Henricum quem superstitem Regemq; Legionis & Castellæ reliquit, & Ferdinandum qui post Aragonum Rex euasit. Amissaq; Elionora, Beatricem Ferdinandi Portugalliæ Regis vnicam filiam superduxit, ex qua numerosam prolē sustulit: defunctoq; Ferdinando socero persequēs vxoris ius quorundam principum studiis, cum magna manu Portugalliæ fines ingreditur. cui Ioannes Ferdinandi filius ex pellice quorundam suffragiis euectus in 50 regium fastigium, quanquā professus religionē quæ militaris appellatur, egressus obuiam repulit, infectaq; re exercitum reducere coegit. Aduersus hunc Ioannē Rex Angliæ bellum gessit, quod regnum Legionis & Castellæ spectaret ad Alencastriæ Cloestriæq; ducem suorum liberū natu maximum, quem sibi Constantia pepererat filia Petri Legionis & Castellæ Regis, eius quem Ioannis pater Henricus interemerat. Verum Ioannes exclusa Cōstantia causam suam sic agebat, In-

fantem Ioannem Emanuel eius auum maternum ex filia Ferdinandi de Lacerda
 natum, Alphonſi decimi nepte ex filio natu maximo. Sed Angli cum traieciffent
 in Hispanias, poſt aliquot prælia pacem Ioanni dederunt his conditionibus, vt Ca-
 tharina Ducis filia nuberet Henrico tertio prædicti Ioannis filio, viuenteq; patre
 Henricus & Catharina principes Aſturum declararentur. Itaq; regno conſtituto,
 Ioannes equi lapſu oppreſſus interiit vñdecimo ſui principatus anno. Patri ſuc-
 ceſſit Henricus quem tertium ſupra nominauimus, agens ætatis annum duodeci-
 mum, qui mox adultus, ex Catharina quam nupſiſſe ei dictum eſt, duas habuit fi-
 lias, quarum altera Maria, altera Catharina materno nomine dicta eſt. Cumq; de
 cætero ſpem ſobolis abieciffent ob aduerſam Regis valetudinem Reginaq; cor- 10
 pulentiam, Ioannem ſuſceperunt. Ferdinandum præterea fratrem liberaliter ha-
 buit, & multis maximisq; donis in Hispania regnantem proſequutus eſt. Hic eſt il-
 le Ferdinandus numeroſæ prolis pater ex vxore Comitiffa de Albuquerque; ſuſce-
 ptæ. Nam prius quam regno potiretur, ex ea genuit Alphonſum natu maximum,
 qui Rex Aragonum fuit & Siciliæ: Ioannem qui defuncto Alphonſo fratre Ara-
 gonum regno potitus eſt, Ferdinãdi quinti patrem, qui nobis iſta prodētibus apud
 Castellam rerum potitur: Henricum præterea collegii D. Iacobi Magiſtrum: San-
 ctiumq; Magiſtrum quoq; de Alcantara: atq; Petrum qui ictu molaris excuſſi tor-
 mēto occubuit, Alphonſo fratre Neapolim obſidente. Deterioris autem ſexus ha- 20
 buit Mariam, quæ matura mox ætate nupſit Henrico quarto Castellæ Regi, Ioan-
 namq; Portugalliæ Reginam. Magnificus in ædificando fuit Henricus, ædificiaq;
 tum ſacra tum prophana ad vſus hominũ multa condidit. Mittendis vltro citroq;
 legationibus ad alienigenas & diuerſi quoq; dogmatis principes apprime ſtudit.
 Mariam quoq; filiam ſuo nepoti iunxit, Alphonſo Ferdinandi filio. Toleti morbo
 ſolutus obiit, cum regnaſſet annis ſexdecim, ætatis anno duodeciſimo. Ioan-
 nes ergo ſecundus Henrico patri mortuo ſucceſſit infans adhuc in cunis, eiusque
 rem Catharina mater & Ferdinandus patruus adminiſtrarunt, donec ad puberta-
 tem peruenit, annoq; ætatis quartodecimo regni gubernacula ſubiit, Mariamque
 Ferdinandi patruſi filiam duxit vxorem, ex qua genuit Henricum eius nominis
 quartum, quæ cum mature deceſſiſſet, altera cõiuge ſuperducta, ſuſcepit Alphon- 30
 ſum & Eliſabeth. Eodem tempore Martinus Aragonum Rex vltimus, abſq; prole
 diem clauſit, orta q; de regni iure contentione inter Ioannem, Ferdinandumq; pa-
 truum Andegaviæ Ducem Vrgelliq; Comitem, quod vterq; ſe propiorem Marti-
 no materno ſtemmate prædicaret, armis regnum Ferdinandus aſſeruit & præſidiis
 regni Castellæ. Multũ poterat apud Ioannem autoritate & gratia Aluarus de Lu-
 na ad inuidiam vſq;, adeo vt eius patruelus Ioannes & Henricus fratres Alphonſi
 Regis Aragonum conſpirantes vna cum pluribus in eum bellum mouerint, quod
 Aluaro dimiſſo Ioannes extinxit. Sed Aluarum nõ multo poſt, comprobante Re-
 gina ſuiſque patruelibus, ad ſe reuocatum recepit, iterumq; facta in eum conſpira-
 tione, habitoq; vtrinq; delectu, leui prælio primum congreſſi ſunt, deinde gliſcen- 40
 tibus animis acriter eſt pugnatum, donec Ioannes & Henricus accepta clade fu-
 gæ ſe commiſerunt, Henricuſque paulo poſt ex vulnere in acie accepto deceſſit.
 Itaq; D. Iacobi Magiſtratus Henrici morte vacuus, Aluaro collatus eſt: ſed ea for-
 tuna propria diuturna q; illi non fuit. nam paulo poſt a Ioanne coniectus in carce-
 rem, capitali ſupplicio affectus eſt in valle quam vocant Toleti. Ioannes anno re-
 gni ſui quinquageſimo diem clauſit extremum, ſuperſtite Henrico filio quem vi-
 uens in regni cõſortium aſſumpſerat. Henricus eo nomine quartus, inito prin-
 cipatu, Blancam Regis Aragonum filiam matrimonio ſibi iunxit, ea q; dimiſſa ſu-
 perduxit Heduardi Portugalliæ Regis filiam nomine Ioannam, quæ dubium pe-
 pererit ne an ſibi ſuppoſuerit puellam Eliſabeth, quam vulgo pro Regis filia cole- 50
 bant omnes. Henricus contra Mauros exercitu ducto maximis eos cladibus affe-
 cit, adiutus auxiliis regni ſui principum Ioannis de Guzman Ducis Metinæ, Ioan-
 nis Pacheco, Marchionis de Villena, Petri Giron Magiſtri Calatrauæ, Federici
 eius regni Almarici, Ecieci Lupi Marchionis de Mendoza, Aluari de Stumiga
 Placentini, Ioannis Pimantel Benauentil, Aluari de Toletto de Alua, Ioannis Mau-
 riques

riques de Castaneda, Roderici Mauriques de Paredes, Gabrielis Mauriques de Orsono Comitum, itemque Comitum de Aro. Recepit oppida de Gilbetrar, Castrum de Estipona prope Malicam, & oppidum de Alchidona, quæ Maurorum præsiidiis tenebantur. Elizabeth eius filiam sobriño suo collocavit Regis Portugalliæ filio qui patri successurus erat, sed Henrici soror Elizabeth suasu quorundam principum clam fratre curabat a Ferdinando Ioannis Aragonum Regis filio duci in vxorem. Nam rumor erat, Elizabeth quæ Henrici filia putabatur, a matre fuisse suppositam, cum satis constaret Henricum genitalibus esse debilem, neque per naturam patrem fieri posse. Qua spe Elizabeth elata, regni ius ad se peruenturum animo præsumebat. Itaque Henrico non ita multo post ab humanis exempto, omnibus opibus vtrinque ad arma itum est, quum Portugalliæ Rex Elizabeth Henrici filia, Ferdinandus alterius Elizabeth Henrici sororis ius tueretur. Victoria penes Ferdinandum fuit, regnoque Castellæ cum coniuge potitus est. Ferdinandus ergo quintus, ac Elizabeth tori regnique consors, paribus auspiciis administrabant omnia, bellumque susceperunt, & ad pietatem simul & ad gloriam maximum. nam Bæticæ partem quam vocant Granatam, Maurique præsiidiis annos circiter octingentos occupatam tenebant, adorti sexto demum anno receperunt, sæpissime fufis acie Mauris, qui maximis opibus obnixi resistebant, pulsifque Mauris Machumetique superstitione, templa Deo optimo maximo condiderunt, veri cultus & Christianæ religionis inducto ritu: vnde Ferdinandus Catholici cognomen sortitus. Elizabeth ex Ferdinando peperit vnicum filium, cui Margaritam de Austria collocavit, eam cui Carolus octauus Francorum Rex nuncium remisit, sed nulla suscepta prole superstitionibus parentibus diem clausit. Habuit etiam puellas quatuor, quarum prima Regi Portugalliæ nupta, amisso viro cum rediisset ad patrem, iterum Portugalliæ Regi collocata est, ei qui mortuo sine liberis puellæ socero, in eius locum successit, ostentata spe si puellæ parentes absque virili sobole decessissent, aditum sibi liberisue suis in regnum Castellæ fore: secundam Philippus Archidux Austriæ Comesque Flandrensiū duxit: tertia Regis Angliæ natu maximo filio pacta est: quæ remanet quarta, adhuc innupta est. Hispaniam præterea purgauerunt omni superstitione, exactis inde Iudæis omnibus, & iis qui Iudæorum ritibus imbuti nominatenus Christiani, vulgo Marrani dicuntur, quorum magna vis erat. Vix annus agebatur a morte filii, & ecce filiam cui regnum destinauerant, mœstissimi parentes amissam lugent. Nec in alia quam Regis Angliæ filio desponsatam demonstrauius, admodum felices extiterunt. nam deducta ad virum paulo post vidua, secundo Regis Angliæ filio pacta est. Itaque eam quæ Philippo duci Austriæ collocata est, cum viro successioni designant. Inito præterea fœdere cum Ludouico duodecimo Francorū Rege, Alexandro sexto Pontifice maximo subscribente, pacificitur, vt paribus auspiciis opibusque regnum Neapolis, eiecto Federico Castellæ, necessatio reciperent. Aragonei Ferdinandi filius erat Federicus ab Alphonso maximo natu proximus, qui post Alphonso filium Ferdinandum secundum, rerum potitus nondum constitutis regni viribus, vir alioqui nihil minus quam ad arma natus, Gallorum virtute facile pulsus est. Itaque potentissimi duo Reges aliquandiu regno Neapolis æquo iure potiti sunt, donec eorum culpa qui limites inter agros qui cuique cederent, in confinio posuerunt, ingens exarsit bellum, primoque prælio a Gallis Hispani intra Baroli mœnia compulsi sunt, seque arcium præsidio tuebantur. Exinde Gallorum negligentia qui veluti pacato iam regno per ocium potiebantur, instauratis opibus iterum belli fortunam tentant apud Cidoniolam, victisque Gallis Neapolim recipiunt, aliaque mox oppida, quæ Neapolis exemplum sequuta, deditioem fecerunt præter Caietam, quam Gallorum præsidio firmatam Hispani obsederunt.

LIBRI TERTII

FINIS.

FRANCISCVS
TARAPHA CANONICVS
BARCINONENSIS DE ORIGINE
AC REBUS GESTIS RE-
gum Hispaniæ.

SERENISSIMO AC POTENTISSIMO HI-
SPANIARVM PRINCIPI PHILIPPO, EIVS NOMI-
nis secundo, Franciscus Tarapha, Canonicus
Barcinonensis, felicitatem.

QUANTVM *literarum studiis non ita excellere videmur, ut nobis inde nomen comparare possimus: res tamen Hispanas a vetustatis situ utcunq; vindicare semper studuimus: id quod & ceteri nostra nationis homines pro virili parte præstare debent, præsertim ii qui & excellenti ingenio, & variarum eruditione, & dicendi copia pollent. Nobis satis erit, Serenissime Princeps, omnem Hispaniarum Regum, maiorum tuorum, antiquitatem, origines, successus, res gestas, obitus, aliaque scitu & cognitu non indigna, Maiestati tuæ sub hoc compendio legenda proponere. Sunt enim hic inserta pleraque illustrium hominum, locorum, populorum, & prouinciarum Hispania nomina vetera & recentia, ut varietas ipsa, si nihil aliud prodesset, saltem fastidio legentium mederetur. Hæc nostra scripta ex multis præclarissimis rerum scriptoribus non sine maximo labore collecta esse, ingenue fatemur. opiniones siquidem uniuersas malumus eligere, quam innouare. Quid enim proprium nostrum esse poterit, quum antiquitatis diligentia nihil omiserit? Hæc si Maiestati tuæ probabuntur, dabimus operam, ut reliqua quæ in manibus habemus, lucem accipiant. Sunt hæc quidem admodum exigua quæ tanto Principi dicari debeant, sed maiora in præsens non possumus. Proinde donantis animum, non munus ipsum Maiestas tua expendat: quod si præstiterit, facile intelliget, nihila quoquam maius dari potuisse. Vale.*

FRAN-

FRANCISCVS TARAPHA

CANONICVS BARCINONENSIS

DE ORIGINE AC REBVS GESTIS

Regum Hispaniæ.

*An ante
Christum*

2174

Tubal.

10 **T**UBAL, siue Iubal, quintogenitus Iapheti filii Noe, dictus Attalus, & ab eo quod in Mauritania obierit, Atlas Mauritanus, primus Hispaniæ regnum obtinuit, vt ex Latinis asserunt Eusebius ac Hieronymus, ex Hebræis Iosephus, & ex Chaldæis Berofus, qui refert anno a diluuiio magno 143. a creatione mundi, secundum Moyli & Berosi sententiam 1799. & ante aduentum Saluatoris Iesu Christi (vt ex Eusebio colligitur) 174. eum condidisse Hispaniam. Huic studium præcipuum fuit, greges & armenta atq; iumenta inducere. Hinc Tarraco cognominatus, id est, pastorum congregator: a quo Tarraco clara adhuc Hispaniæ vrbs, quæ Hispaniæ Tarraconensi nomen dedit. Vrbs
20 est in Bætica Tubal nomini eius dicata, quam mutatis elementis posteri dixerunt Dubal, vt ex Pomponio Mela patet: hodie *Setubal* vocant. Construxit & in Vasconia quæ modo Nauarra est, vrbes duas, Tuballam & Tubellam, impræsentiarum Tafalla ac Tudela dictas. Anno autem Tubalis 115. Noa cognomento Ianus, siue Ogyges, e Phœnicia & Africa in Hispanias traiecit, & colonias duas in Gallecia, a suo siue vxorum Cham & Iapheti nomine dictas Noelas & Noeglas cõstruxit, vt ex Beroso pater: quanquam Plinius tertio naturalis Historiæ, cap. 21. Noegas & Noelas scribat: quæ postea (vt idem tradit) dicta fuit Celtica ciuitas. Tubal primus Hispaniæ Rex Hispanos legibus formauit: vnde Hispanis literæ, poësis, & philosophia moralis, tempore Nini Assyriorum Regis fuere, quod pendet a Beroso,
30 Strabone, & Hispanica memoria. Cum isto Tubale venisse Sagam filium Chus filii Cham in Hispaniam, argumento est vetustissimum Saguntum, vulgo *Moruedre*, oppidum in regno Valentie, amicitia populi Romani illustre: & Saga oppidum in Ceritanæ montibus, prouinciæ Tarraconensis aut citerioris Hispaniæ. Regnavit Tubal (vt refert Berofus) vsque ad 48. annum Nini Regis, id est annis 155.

Iberus.

2019

IBERVS patri Tubali, siue Iubali, successit in Hispaniarum regno (vt refert Berofus) anno 49. Nini Assyriorum Regis, id est, ante aduentum Iesu Christi 2019. Ab isto Rege Iberus amnis dictus est, vulgo *Ebro*, & tota Hispania Iberia: inde Iberi populi. Est Iberus flumen celebre, & (vt Solinus, Strabo, & Plinius scribunt) nauigabili commercio diues, nauium per 260. millia passuum capax: fluit ab origine sua ad mare 450. millia passuum. Oritur apud Cantabros in montibus vulgo *de Santillana* agri Iuliobricensis, iuxta oppidulum quod incolæ Fontibile nominant, tenuissimus: inde magnis amnibus auctior, primo Calaguritano exceptus agro, Tubellam (quæ vulgo *Tudela*) Nauarræ petit oppidum, & Celsam urbem ponte olim celebrem, inde Saldubam (quæ nunc est Cæsar Augusta) alluit. Illinc digressus in austrum, labitur per Laletaniæ populos, qui Gothalani dicuntur: auctus Cinga Sicorique amnibus, Dertusam opulentam urbem præterlabitur. Postremo in mediterraneum siue Ibericum pelagus, versus Alphacium sub Ferraria promontorio tam violenter ingreditur, vt quinquaginta passus in mare profusus, dulcis hauriatur. Construxit Iberus ciuitatem Iberiam, in prouincia quæ nunc Gothallania est, non procul a ciuitate Dertusa. A Celtis qui nunc Franci sunt (teste Varro) pars proxima Galliæ Celtiberia nuncupatur, qui Celtiberis populis nomen dedere. Vnde Lucanus: *Gallorum Celta miscentes nomen Iberis.*
Et Silius: *Venere & Celta sociati nomen Iberis.*

L1 iij

An. ante
Christum.

Nam Diodorus Siculus ait, Celtiberos quondam Celtaſq; pro agris bello certantes, pace demum constituta, communicataque inuicem patria, mutua connubia permisisse, a qua rerum communione nomen sortiti sunt. Hi Celtæ nomen imposuere Celticæ ciuitati, olim Noelas (vt diximus) a qua Celticus fluuius dictus est, vt refert Plinius. Iberes qui Asiam minorem incolunt, inter Colchos & Albanos Caspios, ex Hispania profectos esse, Dionysius Alexadrinus & Priscianus Grammaticus asserunt. Hiberniam item insulam non procul ab Anglia, ab Ibero duce Hispano nominatam ferunt, qui primus magna hominum congregata multitudine, eam occupauit: siue (vt alii sentiunt) ab Ibero flumine supradicto Hispaniæ celeberrimo. Regnauit Iberus annis 37. Eusebio ac Beroso testibus, vsque ad annum 33. Semiramidis Assyriorum Reginæ.

1982

Iubalda.

IUBALDA filius fuit Iberi, & Hispaniarum regnum accepit (teste Beroso) anno 34. Semiramidis Assyriorum Reginæ, id est, ante aduentum salutis humanæ (vt ex Eusebio colligitur) 1982. Ab isto Rege mons Iubalda, siue Idubeda, circa Bæticiam nomen accepit. Hic Theologiam & sacra auxit, & in deliciis posuit apud Hispanos, vt interpretatio nominis ostendit: nam Iobel, magus Dei (teste Hieronymo ac Talmudistis) Eda vero, deliciae atque voluptas interpretatur. Anno vero 15. eiusdem Iubaldæ, qui fuit a diluuiio magno 350. naturæ concessit Noe cognomento Ianus, in Italia, apud montem Ianiculum qui in vrbe Roma cernitur. Regnauit Iubalda annis 64. vt supputant Berosus & Eusebius.

1918

Brygus.

BRYGVS filius Mesæ, filii Aramæi, filii Semi, filii Noe, Hispanis imperat (teste Beroso) anno 20. Arrii Assyriorum Regis, id est, ante aduentum veri Messiae 1918. vt ait Eusebius. Hic insigne sibi in vexillo castellum statuit, & plura in tota Hispania castella fundauit. Bryga enim prisca Hispanorum lingua, oppidum dicitur, Thracibus Bria, Germanis *Burg*. Ideo plura Hispaniæ loca in hanc dictionem terminant, vt in Bætica siue Andalusia, Arcobriga vulgo *Arcos*, Arabriga, Augustobriga, Brigecini populi & Brigæcium siue Brigentiū ciuitas, vulgo *Ouiedo*, Cartobriga, Crokobriga, Deobriga, Deobrigula, Iuliobriga vulgo *Logronno*, Lancobriga vulgo *Coymbra*, Mirobriga, vrbs Imperatoria cognominata, vnde Mirobrigenes populi qui Celtici cognominantur, Midobriga vulgo *Montmayor*, Merebriga, Nertobriga, Nemetobriga vulgo *Valdenebro*, Obrica, vbi amœnus portus, Segobriga vulgo *Sagorbe*, Tuntabriga, Talabriga siue Alabriga, quæ Libora, olim Elbora, vulgo *Talanera*, Turobriga, Vertobriga. Ab hoc Brygo originem duxere Brygi Hispaniæ populi, quos teste Plinio lib. 5. cap. 32. argumento est adeo in immensum coaluisse, vt opus eis fuerit nouis sedibus quærendis ab Europa in Asiam traicere, vbi Brygios populos condidere, quos mutata B in Ph, Phrygios posteri dixerunt. In Sabbatia quoque Tusciæ regione colonias reliquere, in qua conditum est oppidum Brygianum, quod corrupte proferimus Braccianum. Regnauit Brygus Rex in Hispania, vsque ad primum annum Balanei Xerxis Assyriorum Regis, id est, annis 52. vt Eusebius tradit, & Berosus testificatur. His temporibus crediderim venisse in Hispaniam Aufonem filium Aramei, cum Brygo nepote suo, & ab ipso Aufone originem habere Aufoniam ciuitatem, & Aufonenses populos (qui nunc Vicenses, & Vicensis ciuitates) argumentum est vetustissimus ager illius populi & ciuitas in citeriore Hispania prouinciæ Tarraconensis.

1866

Tagus.

TAGVS cognomento Orma, teste Beroso, aut Togorma, vt Moyſes sentit Gen. 10. anno primo Balanei Xerxis Assyriorum Regis in Hispania regnare cœpit, id est, ante aduentum humanæ salutis (vt ex Eusebio constat) 1866. ex quo patria dicta fuit Taga. Fuit hic filius Gomeri primogeniti Iapheti, filii Noe. Studiū huius fuit,

fuit, ex indigenis & incolis Hispaniæ auellere colonias, & deducere ad alias Hispaniæ partes tunc inhabitatas. Tagus siquidem interpretatur auulsio: Orma, coloniæ vel incolarum. Hic Tagus non modo in Hispaniam, sed in Albaniam Libyamq; & Aphricam colonias misit, nomine Taga & Tagorma, vt colligerelicet ex Ptolemæo & cæteris cosmographis. Consanguinei enim erant Hispani Caspiis, Phœnicibus, & Pœnis, vt Varro prodit, & Plinius in 3. naturalis historiæ ostendit. A Tago Rege Tagus fluuius celeberrimus, vulgo nuncupatus Taio, nomen accepit. Arenas habet, ob quas (teste Solino) cæteris annibus præfertur Hispaniæ, auriferas. Piscium item ostreorumq; feracissimum, gemmasq; generantem, scribit

10 Pomponius. Oritur in altissimis Aragoniæ iugis, apud urbem Albarracinum, vel (vt alii volunt) Securium oppidum, quod & Frias appellant. Hic amnis multis in locis nauigio traicitur, per Carpentanos lapsus, Toletum præpotentem validamq; urbem petit, totamque circuit, & oppidum Elboram, quod nunc Talabricam, vulgus Talaueram vocat, alluens, Alcantaramq; præterfluens, apud Vlixbonam in occiduum cadit Oceanum. Ab scriptoribus & poetis hic amnis maxime celebratur: vnde Papinius.

Hinc Hermum, fuluog; Tagum decurrere limo.

Iuuenalis:

Omnia arena Tagi, quodq; in mare voluitur aurum.

Et in alio loco,

----- *Tanti tibi non sit, opaci*

Omnia arena Tagi. -----

Ouidius:

Cedat & auriferi ripa beata Tagi.

Silius:

Hic certant Pactole tibi, Duriusq; Tagusq;

Quiq; super Grauios lucentes voluit arenas.

Regnavit Tagus Rex in Hispania, vt Berofus scribit, annis triginta.

Bætus.

1836

30 **BÆTUS**, referente Beroso, post Tagum Hispanis imperat, anno primo Armatritis Assyriorum Regis, id est, ante salutis humanæ aduentū (vt Eusebius computat) 1836. a quo Bætica prouincia quam nonnulli fœlicem ac beatam interpretantur, nomen accepit: nam in ea magnus Homerus Elysios campos collocavit. Ab hoc Bætis fluuius, vulgo *Guadalqueuir*, a quo (vt Strabo & Plinius asserunt) prouincia nomen accepit, quæ postea a Wandalis, Wandalusia, & modo Andaluza nuncupatur. Oritur Bætis in Tarraconensi prouincia, non (vt alii dixerunt) Mentefa oppido, sed Tygenfi, dextra lœuaq; oliuiferis colitur oppidis, per mediam fere Bætiam, sicut nascitur, vno decurrens alueo, inter Anam qui Guadiana dicitur, & Tagum, magnitudinis est eiusdem. hinc in Austrum declinans, Cordubam

40 & Hispalim Bæticiæ vrbes insignes præterlabitur, & in Atlanticum mare magno plerumq; cum impetu excurrit. Hunc amnem Statius hoc modo commendauit:

Graio nobilior Melethe Bætis,

Bætiam Mantua prouocare noli,

Martialis:

Bætis oliuifera crinem redimite corona,

Aurea qui nitidis vellerat tingit aquis,

Quem Bromius, quem Pallas amat.

Silius:

Palladio Bates umbratus cornuar amo.

Seneca:

Nomenq; terris qui dedit Bætis suis.

Condidit & ipse Bætus Rex Bætulonam ciuitatem ciuium Romanorum, vt ait Plinius, postea populatam: nunc vero oppidum in agro Barcinonensi citerioris Hispaniæ, vulgo *Badelonam*, a quo Bæthulus flumen. Polemæus scribit Bætholon, Pomponius Mela Bætulo, vulgo *Befon* dicitur. exiguus est amnis iste & va-

An. ante Christum. dosus: præbet tamen suburbanis agris celebris & pulcherrimæ vrbis Barcinonæ vtilis irrigationes. Oritur in pede montis Senii siue Vinii, vt quidam appellant, & per Vallenses populo transit: ab orientali latere Barcinonem habet, & Balearicum ingreditur pelagus. Regnavitq; Bætus Rex, vt Berofus asserit, annis 31.

1805

Deabus.

DEABVS Apher, cui cognomentum Aramea lingua fuit Gera, id est aduena, Græca Chryseus, Latina Aureus: quod (vt scribit Berofus & Diodorus Siculus) a magnis diuitiis nomen assumpsit, & hoc cognomentum promeruit a fodinis auri & diuitiis quas primus ibi cepit, opprimens colonias. Fuit hic filius prisci Hiarbæ Numidæ siue Dionysii Libyci, filii Ammonis, filii Tritonis, filii Gogi, filii Saba, filii Cur, filii Cami, filii Noe. Hic Deabus anno 32. Armatrix Assyriorum Regis, ex Mauritania in Hispaniam traiecit, & illam occupauit, teste Berofus, id est, anno ante aduentum Iesu Christi 1805. vt in Eusebio colligitur. Ab hoc Deabo Geryone, siue a filiis Geryonibus ob memoriam patris, antiquissima vrbis Gerunda in citeriore Hispania dicta est. Regnavit Deabus, vt Berofus refert, annis 35. Per hoc tempus Osiris iustus Iupiter, qui Dionysius a Græcis & Latinis vocatur, ab Ægyptiis Osiris monarcha (Moyfes Misraim vocat) filius Cami (siue Saturni ex Rhea sorore) filii Noe, orbe peragrato, victisque Titanibus Curetibus gigantibus, in Tartessiorum saltibus Hispaniæ, & Geryonibus principatu permisso, ab Hispania in Peloponnesum adnauigauit, teste Berofus. Qui Curetes, filii Curis, filii Cam, filii Noe, existimantur Tartessios cognomine Curetes Hispaniæ condidisse: de quibus Iustinus insinuat libro vltimo. Histemporibus fama est, referente Nicolao Leonico, Iberos Noraco duce magnanimo, ad insulam Sardiniam peruenisse, a quo Nora ciuitas condita est, quam primam Sardinia vrbem fuisse ferunt. Noracum autem hunc Mercurio ex Erythrea Geryonis filia procreatum autumant.

1770

Geryones.

GERYONES Lomnimii, Deabi Geryonis filii (vt refert Berofus) occiso patre, in Hispaniis regnare cœperunt, anno 29. Belochi Assyriorum Regis, id est, ante aduentum Saluatoris (vt in Eusebio colligitur) 1770. & annis 43. regnauerunt. De istis Geryonibus sic ait Diodorus in quinto libro: Vulgata erat per orbem fama, Chryseum qui vniuersæ Iberiæ imperauerat, tres habere propugnatores filios, cum robore corporis, tum armis egregios: exercitum præterea cuilibet fortissimorum militum esse, quos Hercules Libycus ad singulare certamen prouocans sustulit. Erat Hercules iste filius Osiridis Ægyptii. Condiditq; Lomnimius Rex Geryon, in Lusitania prouincia, vrbem Lumnimiam (vt in Plinio & Ptolemæo notatur) vnde Laminiani populi nominabantur: nostris temporibus Auia oppidum, Græci vero denominarunt Limiam: inde Limia flumen quod Lethen appellant, ab aliis Belion & Eunemius vocatur. Labitur (vt Strabo scribit) ex Celtiberis & Vaccæis prope Galleciam. Poetis admodum est famigeratus, vnde apud inferos Lethes, id est, Lethæum fluuium fingunt, vt Silius de flumine isto canit:

*Quiq; super Granios lucentes voluat arenas,
Inferna populis referens obliuia Lethes.*

1727

Hispalus.

HISPALVS filius fuit Herculis Libyci, qui a patre Rex creatus, Hispanias accepit, teste Berofus, anno 36. Balei Regis Assyriorum, id est, ante humanæ salutis aduentum, vt in Eusebio computatur, 1727. Hic Hispalim ciuitatem, quæ nunc Sabilia, vulgo *Seuilla* dicitur, condidit: & tota Hispania quasi Hispalia ab eius coloniis dicta, vt assentitur Rodericus Toletanus Antistes, insignis historicus. Est Hispalia ciuitas ad mare Gaditanum, vbi sunt æstuaria, id est, conualles repletæ marinis aquis inundationibusq; pelagi, per quas instar fluuiorum nauigantes ascendant ad vicina oppida. Regnavitq; Hispalus, teste Berofus, annis 17.

Hispanus.

*Hispanus.**An. ante
Christum.*

HISPANVS filius Hispali, & Libyci Herculis nepos, mortuo patre in Hispania regnare cœpit, dicente Beroso, anno primo Altadis Assyriorum Regis, id est, ante aduentum Iesu Christi, vt in Eusebio colligitur, 1710. Ab hoc Hispania prouincia nomen accepit, quum antea Iberia nominabatur. Hic filiam siue sororem nomine Illiberiam habuit, quę suo nomine ciuitatem Illiberiam construxit, nunc vulgus Granatam nominat. Regnauitq; Hispanus Rex annis 32. vt ait Berosus.

1710

Hercules.

HERCULES, cui nomen est Libyus, Moyse autem Luabin denominat, Osiridis filius, filii Cami (qui Saturnus est nuncupatus) filii Noe, teste Beroso, anno 39. Altadis Assyriorum Regis, cum in Italia res memorabiles gessisset, & magnis laboribus functus esset, in Hispaniam rediit, vbi nepos eius Hispanus imperabat. Quo mortuo, Hercules ipse, quamuis admodum senex, Hispaniæ regnum suscepit, anno primo Mamiti Assyriorum Regis, id est, ante aduentum veri Messię, vt in Eusebio colligitur, 1678. Hic, teste Beroso, vrbes in Hispania eius nominis ædificauit, videlicet Libyam in Pyrenæis montibus, quę postea dicta fuit Iulia Libyca: Libyoson, quam urbem Romani per interpretationem vocauerunt Foroaugustam, & inde Foroaugustani populi, vt tenet Plin. Libyocam, Libuncam, & Liboram, quas Ptolemæus & Plin. describunt. Condidit etiam & Calpem ciuitatem in vltima Hispania, vt auctor est Strabo, cum & eiusdem nominis sit mons, vna ex metis Herculis: & in montibus Pyrenæis urbem Vrgellensem, in Hispania citeriore prouincię Tarraconensis. Hic columnas posuit duas ad fretum Gaditanum siue Herculeum, quasi terminos expeditionis suę, cum illic accessisset ad interficiendos Geryones. Quidam dixerunt auctore Strabone, columnas Herculis illas dici quę visebantur in templo Herculis apud Gades, & erant ex ære, cubitorum octo, in quibus sumptus templi constructi erat inscriptus, de quibus sic scribit Plinius: Proxima autem faucibus vtrinque impositi montes coercent claustra, Abila Aphricę, Europę Calpe, laborum Herculis metę: quam ob causam indigenę columnas eius Dei vocant. Tradunt etiam aliqui (vt Diodorus narrat) coniunctis prius montibus ab Hercule effossis, peruium Oceanum ad nostrum mare mediterraneum factum. At horum fides existimationi hominum relinquenda est. Hercules (teste Beroso) posteros ex Araxa iuniore quę semiuipera fingitur, reliquit Scytham iuniorem, Tussum, Agathyrsum, Peucinum, & Gytho-nem. Ex Galathea filia Atlantis Kytin siue Itali, cum in Italiam per Celtas transiret, permissu parentũ (vt Berosus insinuat) genuit illis Galathem Regem: ex Omphale Athonem: ex quinquaginta autem puellis Aramæis, quinquaginta filios Thespiades a patria dictos sustulit. Regnauit Hercules in Hispania annis 19. Cum ab humanis decessisset, eius ossibus opulentum sepulchrum templumq; Hispani condidere apud Gades, vt Berosus narrat, & Pomponius Mela exprimit, & Salustius confirmat.

1678

Hesperus.

1659

HESPERVS (vt refert Berosus) Italus fuit, & non Maurus, vt aliqui opinantur. Fuit hic frater Atlantis, quem secum duxit Hercules, vt asserit Rodericus Toletanus. Hunc Hesperum Hercules Libyus sibi successorem reliquit, & Hispanias regere cœpit anno 20. Mamiti Assyriorum Regis, id est, ante aduentum Iesu Christi (vt in Eusebio computatur) 1659. & annis 11. regnauit: quia Atlas Italus frater illum Hispania expulit, ac in Italiam ire coegit, & vtrobiq; regnauit, vt Higynus inquit, proptereaq; Hispaniam & Italiam Hesperias dictas ab Hespero Rege, non a sidere, vt fingunt Græci. nam eadem ratione intermedia Gallia diceretur Hesperia: quia sicut eo sidere ab Italia in Hispaniam, ita & in Galliam Græci nauigant. Horatius non ab Hespero Rege Hesperiam, sed ab Hesperia eius filia, dictam fuisse scribit.

50

An. ante
Christum.

Atlas.

1648

ATLAS Kytin, siue Italus, frater Hesperii, anno primo Manchalei Assyriorum Regis (vt Berofus refert) Hispanias occupat, id est, ante aduentum salutis humanæ, anno 1648. vt in Eusebio colligitur. Hic quum annis 12. regnasset, Sycoro filio Rege creato, paulo ante obitum Hesperii fratris, ab Hispania in Siciliam, & a Sicilia in Italiam contra fratrem dimicaturus, concessit in Latium. vbi Coritus Hetruscus focer Atlantis cum puero Iano iuniore filio obuantes, prohibuerunt eundem cum fratre arma conferre: permiserunt tamen, & opem cum consilio tulerunt, vt e regione Saturniæ collem Auentinum teneret, & condito oppido Capena, etiam agrum eius a se Italiam diceret, vt asserit Fabius & quamplurimi scriptores, & in historia Hetrusca probatur. Tres fuerunt Atlantes, vt Seruius tradit, quorum primus omnium Maurus, vt supra diximus, Iaphetus filius Noe, postremus omnium Græcus, horum medius focer Coriti, id est, Regis Hetrusci, Italus frater Hesperii, de quo fit sermo.

1636

Sycorus.

SYCORVS filius Atlantis, a patre Rex creatus (referente Beroso) anno 13. Manchalei Assyriorum Regis, Hispaniarum regnum accepit, id est, ante aduentum humanæ salutis, vt in Eusebio colligitur, 1636. Ab hoc pars Hispaniæ Sycora dicta fuit, quæ nunc est ciuitas Ilerda, inde Ilerdenses populi Surdaonum gentis, referente Plinio. Vbi & Sycoris amnis a suo nomine cognominatus fuit. Oritur autem inter Pyrenæos montes a Surdaonibus & Ceritanis, accoliturq; amnis oppidis. Post Ilerdam, Oæigenem petit, & apud Machinensiam oppidum Ibero amni se iungit, & nomen amittit. Aureas defert arenas, & potus est valde salubris, vnde Lucanus non immerito inter primos Hispaniæ amnes commemorauit, quum dixit:

Hesperios inter Sycoris non vltimus amnis.

Regnauitq; Sycorus Rex annis 45. vt Berofus insinuat.

1591

Sicanus.

SICANVS filius Sycori, mortuo patre (vt Berofus tradit) Hispanias regere cœpit anno 8. Mameli Assyriorum Regis, id est, ante aduentum Saluatoris Iesu Christi 1591. Hic nomen dedit Sicanis populis in Hispania. Qui in Italiam transeuntes, quum Latium tenerent, inde a Liguribus pulsati in Siciliam traiecerunt, insulamq; humano cultui aptam fortiti, Sicaniam a suo nomine dixerunt, quum prius Trinacria, a triquetra figura, inde Trinacris dicta esset, vt Philistus refert, & a Diodoro Siculo & C. I. Solino confirmatur: vnde & Silius ait,

*Post dirum Antiphata sceptrum & Cyclopica regna,
Vomere verterunt primum noua rura Sicano.
Pyrene misit populos qui nomen ab amne
Ascitum patrio terra imposuere vacanti.*

Regnauitq; Sicanus Rex annis 31. vt Berofus indicat, vsq; ad octauum annum Spareti Regis Assyriorum, vt ex Eusebio constat.

1560

Siceleus.

SICELEVS (vt Berofus notat) anno Spareti nono Assyriorum Regis, id est, ante aduentum Iesu Christi (vt in Eusebio colligitur) 1560. in Hispania regnare cœpit, & annis 44. relicto Luso filio, regnauit. Ab isto Siceleo Siculi dicti fuerunt, vt Dionysius Halicarnaseus in primo libro recitat. Fuit hic Siceleus vir præcipuus in re militari, vt Xenophon refert, & Berofus profequitur. nam ab Hispania euocatus est contra Dardanum. Omnis enim Italia & Siculi cum Siceleo duce fauebant partibus Iasii contra Dardanum, quum de regno inter eos contentio fuisset. Quumque dolo Iasium Dardanus peremisset in Vetuloniæ agro, Siceleus Aborige-

Aborigenes exclusit, & Dardanum Italia pepulit, & in Samothraciam compulit, *An. ante Christum.* vt tradit Latina historia. Triumphalia Iasiana & Cybelica quæ tempore defensoris eius Sicelei condita fuerunt, in Vetulonia quæ nunc Viterbium ciuitas est, sedente Alexandro vi. Pontifice maximo, apparuere.

Lusus.

1516

10 **L**VSVS filius Sycelei, teste Beroso, Hispaniarum regnum accepit anno 13. Ascadadis Assyriorum Regis, id est, ante aduentum Iesu Christi (vt in Eusebio colligitur) 1516. Ab hoc Luso omnes concedunt prouinciam Lusitaniam esse dictam, quæ nunc Portugallia est, vnde Lusitani populi qui ad Aquilonem montana habitant. Hi (vt auctor est Strabo) viuebant Spartano ritu, sacrificiis dediti exta inspiciabant & fibras, futuraq; prouidebant ex intestinis, quorum hominum maxime captiuorum diuinationes aucupabantur, abscissas dextras Diis offerebant. Regio ista ad meridiem Tago flumine cingitur, ab occasu & septentrione Oceano, ab aurora Carpentanis populis. Hic Lusus mortuo patre in Italia Rex creatus, multas in Lusitaniam ex amicis duxit Italicas colonias: regnauitque annis (vt scribit Berosus) 31.

Siculus.

1485

20 **S**ICVLVS iunior, per distinctionem prisici Siculi, filii Itali (vt ait Manethon) in Hispaniis regnare cœpit anno 8. Remessis Ægyptiorum Regis, vt in Eusebio computatur, anno ante aduentum salutis humanæ naturæ, 1485. & annis 61. regnauit, vt insinuat Manethon. Argantonius (vt Herodotus ait) per hoc tempus in Carteia, alio nomine Tarressa, vulgo *Tariffa* vrbe, in Bætica Hispaniæ prouincia regnabat, qui, vt Anacreon poeta cecinit, 150. vixit annos, vt scribit Plinius, 120. Silius autem dixit vixisse 300. & ob id fuisse ditissimum ætatis. Vnde ait,

*Argantoniacos armat Carteia nepotes,
Rex proauus fuit humani ditissimus æui,
Ter denos decies emensus belliger annos.*

30 Ab isto Argantonio crediderim nomen habuisse Argentonam oppidum in citeriore Hispania, in agro Barcinonensi: vnde Ptolemæus Argenteolam ciuitatem scribit. Est Erga annis apud Cantabros decurrens, qui quum in annem Iberum cadit, nomen amittit, teste Marineo Siculo.

Testa.

1424

40 **T**ESTA Libyus Triton (vt refert Manethon) Hispaniarum regnum accepit anno primo Menophis Ægyptiorum Regis, id est, anno ante aduentum Iesu Christi (vt in Eusebio supputatur) 1424. Hic, vt refert Manethon, oriundus fuit ex Libyca Tritonide, patria Mineruæ Palatuæ. Testam urbem in littore Hispaniæ condidit, quam postea Teucriam vocauere Hispani, a Teucro Telamonio, nunc vero Carthageniam, siue Carthaginem nouam appellant. Ab isto Testa Rege positos fuisse Contestanos finitimos Baticæ, auctor est Ptolemæus, & ipsum nomen testatur. Horum populi non mirum si militia valent, quandoquidem ex Tritonide Minerua militiæ principe ortum habuere. Est in campis Tarraconensium oppidum vulgo Constantinum, quod crediderim a Testa Rege isto esse cōstructum. Regnauitq; Testa annis 74. vt insinuat Manethon.

Romus.

1350

50 **R**OMVS filius Testæ Hispanias regere cœpit (vt refert Manethon) anno 35. Zeti Ægyptiorum Regis, id est, ante aduentum humanæ salutis 1350. vt in Eusebio computatur. Ab hoc Valentiam ciuitatem citerioris Hispaniæ conditam tradunt, ab interpretatione nominis. nam Romus Aramea Græcaque lingua valens Latine ostenditur. Regnauitque Romus (vt Manethon insinuat) annis viginti nouem. Bacchus qui Græcis Dionysius, Latinis Liber pater dicitur, filius Iouis ex Semele, Cadmi Thebanorum Regis filia, per hoc tempus fuit (vt in

An. ante Christum. Eusebio colligitur) Iberisque dominabatur. Vnde Silius 3. Punicorum sic ait:
Tempore quo Bacchus populos domitabat Iberos.

Condidit hic Dionysius Nebrissam ciuitatem, prope æstuarium Hispaniæ, quam Silius a Satyris cultam dicit propter ipsum nomen: nebris enim pellem hinnuli, id est pulli ceruini, significat, qua utebantur bacchantes: vnde dicit,

*Ac Nebrissa Dionyseis conscia thyrsis,
 Quam Satyri coluere leues. ---*

Ab hoc Baccho, Bacchus fluuius dictus est in Bætica prouincia, apud Cordubam non ignobilis, vt ait Hieronymus Paulus Barcinonensis, & Bocatius. Per hoc tempus Oscanus Vetulonensis Italiæ imperium adeptus, plurimas colonias dedit (vt ait Manethon) suiq; nominis fundauit Oscanam, & a suo cognomine Berulonam, ciuitates: inde Betulus flumen in Hispania Tarraconensi, vel (vt diximus) a Bæto rege.

Palatuus.

132

PALATVVS, viuente patre Romo, vt Manethon insinuat, anno octauo Ramfis Ægyptiorum regis in Hispaniis regnare cœpit, id est, ante aduentum Iesu Christi 1321. vt in Eusebio colligitur. Ab his Palentiam urbem conditam fuisse, deriuatio nominis est argumento, iuxta flumen Nubis, vulgo *de Carrion* in Gallicia, in qua olim Mineræ studium & Gymnasium generale Hispaniæ floruit. Populos a se dictos Palatuos fundauit, quos Ptolemæus describit. Hunc Palatum Cacus Licinius Celtiber (vt fingunt) Vulcani filius, qui in Carpentano monte militiam exercuerat (vt quidam existimant) pepulit: vbi & victoria potitus est, & monti Caco nomen ad hanc vsq; ætatem dedit, qui vulgo *Mont Cayo* nuncupatur, iuxta montes Idubedas in Aragoniæ regno. Ferunt autem Palatum victum, quia adolescentulus erat. Regnavitq; hac prima vice Palatuus puer, vsq; ad annum 30. Ramfis, id est, annis 18. vt in Eusebio supputari potest, dicente Manethone.

Cacus.

1303

CACVS Licinius Celtiber (vt Manethon insinuat) anno 31. Ramfis Ægyptiorum regis, Hispanias cepit, id est, ante salutis humanæ naturæ aduentum (vt in Eusebio colligitur) 1303. Hic dictus est filius Vulcani, quod primus in Hispania ferrum & arma militaria quæ Vulcano attribuuntur, docuerit, regnavitq; annis 36. Et a Palatuo qui posterioribus annis illum ab Hispania propulsauit, in Italiam coactus fuit abire: non ab Hercule Græco, qui natus ea tempestate nondum erat, vt fama habetur, & aliqui narrant, vt in Eusebio computari potest. Regnavitque secundo Palatuus (vt Manethon scribit) annis sex.

Erythrus.

1261

ERYTHRVS Tyriorum Rex a coloniis Erythreis cognomentum desumpsisse traditur. Qui Tyrii a mari rubro monitu oraculi nauigantes ad occidentem, templum Herculis Libyci erexerunt apud Gades, a se Erythream nominatam. Pœnilingua sua Gadir, id est Septem, nominarunt, narrat Solinus: nunc vero Caliz appellatur. Hispanias occupat anno 7. Amenophis Ægyptiorum regis, id est, ante aduentum Iesu Christi (vt in Eusebio colligitur) 1261. Vnde Silius 3. Punicorum sic ait,
Hos Tyria misere domo patria incluta Gades.
 Et vt Plinius in naturali historia insinuat, ab ipso populi Ceritani prope Pyrenæos montes habitantes, denominati sunt, dicente Silio,

Nec Ceritani quondam Tyrinthia castra.

Regnavitq; Erythrus annis 69. Per hoc tempus Turiaffonem ciuitatem apud montem Caci, a Tyriis & Aufoniis conditam fuisse, nonnulli opinantur: sunt autem dicti Aufonii populi in citeriore Hispania, qui nunc Vicenses appellantur, ab Aufone Vlysse, vel ab Aufone filio Aramæi, vt supra scripsimus.

Gargoris.

GARGORIS cognomēto Mellicola, ab excidio Troiano anno primo proditur in Hispania imperasse (Iustino teste) id est, ante humanæ salutis aduentum 1102. Hic primus fuit qui Hispanos colligere mella docuit, & vsque ad primum annum Æneæ Syluii Latinorum regis peruenit, id est, annis 70. regnauit, vt in Eusebio computari potest. His temporibus Callaici populi (vnde Gallecia regio, vulgo *Galiçia*) a Galathe Herculis Græci filio denominati sunt, teste Silio & Iustino. Per hoc tempus Hercules Græcus maximus pirata in Hispaniam transfretauit, & post eum alii duces ex Græcis: vnde in dominium Græcorum Hispania tota venit, & sub diuersis Græciæ gentibus quæ inferius enumerabuntur, per multos annos extitit: tandem a Pœnis ab ipsa expulsi sunt. Hic Saguntinam urbem condidit siue restituit, & a nomine Zacynthi comitis sui illic sepulti nominauit, vt ait Silius his versibus:

*Prima Saguntinas turbarunt classica portas,
Bellaque sumpta viro belli maioris amore.
Haud procul Herculei tollunt se littore muri,
Clementer crescente iugo, quis nobile nomen
Conditus excelso sacrauit colle Zacynthus.*

20 *Hic comes Alcida remeabat in agmine Thebas.*

Per hæc tempora (vt auctor est Bocchus, referente Silio) idem Zacynthus comes Herculis, templum Dianæ apud Saguntum cōdidit, in quo trabes iuniperi posuit, quibus Annibal vltimus Carthaginēsum Imperator, religione ductus pepercit: quæ adhuc tempore Plinii, vt ipse narrat lib. 16. cap. 40. stabāt, nempe annis 1770. His temporibus Ætoli Diomedem Tydei filium secuti, in Hispania quæ Lusitania dicitur, urbem condiderūt inter Minium & Limiam amnes, quam Tyden appellarūt a nomine Tydei patris Diomedis. Illius ciuitatis coloni Grauii dicti sunt, nomine paululum violato, cum Graii appellari debuissent: vnde Silius 3. Punicorum sic ait:

30 *Et quos nunc Granios violato nomine Graium,
Æneæ misere domus Ætolaque Tyde.*

Vlyssē Ithacum per quem Troia capta & euerfa fuit, sub hæc tempora in Lusitania Hispaniæ prouincia ciuitatem Vlyxbonam condidisse Solinus scribit, Ptolemæus Olisipponem, Plinius Salatiam, Strabo Vlysseam vocat, vulgus Lisbonā. Ab eo nomine Vlyssiponense promōtorium nunc (quod Artabrum, siue Magnū, siue Nerium) accepit nomē: vnde postea populi Artabri (vt Plinius scribit) appellati sunt, alio nomine Arotrebæ. Astir, auriga Mennonis, interfecto apud Troiā hero, per hæc tempora in Hispaniam nauigauit, & Asturicam urbem magnificā, vulgo *Astorgam*, construxit, Asturibusque populis qui sunt vicini Cantabris & Gallecis, nomen dedit: vnde Silius,

*Venit & Aurora lachrymis profusus in orbem
Diuersum, patrias fugit cum deuus oras,
Armiger Eoi non felix Mennonis Astir.*

Ab isto oppidum Astir, siue Astigis, vulgo *Eçia*, & colonia Astigitana dicta fuit, referente Plin. postea vero ab Octauianō Augusto, Augusta Firma. Astura flumē, vulgo *Astorga*, ab eodem Astir denominatum est. transit per Astorgam ciuitatem, & cum Durio amni miscetur, amittit nomē. Ab hoc flumine Astures, acre hominum genus, nomen accepere: vnde Lucanus,

Hic præter Latias acies erat impiger Astur.

50 Aurum etiam apud eos effoditur, quod præclare describitur a Silio, his versibus:

*Sed scelerum causas aperit Deus Astur auarus.
Visceribus late telluris mergitur imis,
Et redit infelix effosso concolor auro.*

Teucer, auctore Trogo & Homero, peracto bello Troiano, in Hispaniæ littus cū classe appulit, & locum vbi postea fuit noua Carthago, occupauit. vnde ait Silius,

Mm

An. ante
Christum.

Dat Carthago viros Teucro fundata vetusto.

Et decimo quinto libro Punicorum sic ait:

Vrbs colitur Teucro quondam fundata vetusto,

Nunc Carthago.

Ptolemæus illam Spartariam appellat, vulgus Carragenam. Sed Strabo illam ait fundasse Hasdrubalem, generum Amilcaris Carthaginensium Imperatoris, vt suo loco dicitur. Tlepolemus filius Herculis Græci, vt auctor est Homerus, & refert Strabo libro decimo quarto, post captam Troiam, collecta iuuenum manu, in Iberiam nauigans, Baleares insulas habitauit: vnde Silius ait:

Iam cum Tlepolemus sator, & cui Lyndus origo,

Feruida bella ferens Balearis.

1122

Habidus.

HABIDVS nepos Gargoris, vt Iustinus refert, post auum Hispaniarum regnum accepit, anno secundo Æneæ Syluii Latinorum regis, id est, ante aduentum Iesu Christi (vt in Eusebio computatur) 1122. & annis 64. regnavit, secundum nostram supputationem. Qui de Habido, & fortuna eius, & successione in Hispaniarum regnis plura requirit, Iustinum epitomatum libro quadagesimo quarto legat. A nomine istius crediderim deriuasse nomen Abilę montis in Mauritania ad mare, qui Aphricam separat ab Europa, & regem fuisse Helleponti in Asia, in qua Abidus vrbs antiquissima erat, vt plerique scribunt. Helena ciuitas Græcorum sobolis (vt Plinius scribit) hodie vulgo *Elna*, Episcopiū in agro Perpiniano siue Rossillonensi, per hoc tempus condita, non ab Helena matre Constantini Magni Romanorum Imperatoris, vt aliqui opinantur.

1059

Lydi.

LYDI populi a Cure fratre Osiridis, filio Cam, filii Noe, originem trahentes, vt Valerius Maximus libro secundo insinuat, & ex Eusebio colligitur, mare obtinuerunt anno ante salutis humanæ naturæ aduentum 1059. Vnde in Hispania imperasse putantur, cum ciuitates nonnullæ ab iisdem in Hispaniis conditæ sint, & annis quadraginta septem regnauerunt, vt refert Eusebius. His temporibus Ascanius filius Æneæ, secundus Latinorum rex, Albam ciuitatem in Latio condidit, a quo etiam crediderim ciuitatem Albam Hispaniæ esse cōstructam, quum a Latinis veteribus (vt refert Plinius & Ptolemæus) in Hispania ciuitates populosque ac colonias plures constet esse constructas. Alba hæc vulgo *Biana* denominatur. Est quoque ab ea flumen eiusdem nominis, nunc vero *Clodianus*, qui per Indicetas quos Emporitanos vocant, decurrit, Emporias Phocensium & Latinorum olim coloniam alluens. A Pyrenæis montibus funditur, & versus Midas insulas in quibus Palæopolis oppidum quondam fuit, in Balearicum mare deuoluitur, vt Plinius narrat & Ptolemæus. Mantuam ciuitatem postea Viferiam, vulgo *Madrid* dictam, his temporibus Ocnus Tiberini Latinorum Regis filius, a nomine matris Mantus, filiæ Tiresiæ condidit, aliamque in Italia.

1011

Thracæ.

THRACTES populi, a Tyras filio Iapheti originem trahentes, vt Eusebius insinuat, anno ante aduentum Iesu Christi 1011. mare obtinuerunt. Vnde in Hispaniis existimantur imperasse, quum ab eisdem ciuitates aliquæ in Hispaniis constructæ sint. Nam hi qui Sarmatæ siue Sauromatæ Scythæ dicuntur, in Hispania his temporibus Sufanam urbem condiderunt: vnde Silius refert,

Et non Sarmaticos attollens Sufana muros.

Ptolemæus illam appellat Lucentum, Plinius Lucentium oppidum Latinorum. Almeriam etiam condiderunt, quæ antiquitus Abdera nominabatur, ab interpretatione nominis Abderæ ciuitatis Thracum, quæ Abdera Diomedis soror condidit, & a se sic nominauit. Et lingua Thracum Bria oppidum dicitur: ideo hæ plurius locorum in Hispania sunt terminationes, vt supra 4. capitulo sub rege nomine Brigo annotauimus.

Rhodii.

*Rhodii.**An. ante
Christum.*

RHODII populi (referente Eusebio) ante salutis humanæ aduentum 925. mare obtinuerunt. Vnde putantur in Hispaniis imperasse, quum Rhodam ab eisdem ad radices montis Pyrenæi inueniatur esse constructam, teste Silio & Homero. Strabo autem illam denominat Rhodopē, vulgo *Roses* oppidum. Inde Rhodius flumen, quod oritur in Pyrenæis montibus. Non multum irrigat, sed apud Emporitanos in Thicim amnem demergitur, & nomen amittit. Regnauerunt siue mare obtinuerunt Rhodii, vt Eusebius testatur, annis viginti.

10

Phryges.

905

PHRYGES populi (vt Eusebius narrat) anno ante aduentum Iesu Christi 905. mare obtinuerunt: vnde putantur Hispaniis imperasse, quum nonnullæ ciuitates in Hispaniis ab eisdem inueniantur esse conditæ: & referente eodem Eusebio, annis viginti sex imperarunt. Hi Phryges, qui nunc Troiani, a Phrygia regione minoris Asiæ primo Hispani fuerunt, vt supra in capitulo quarti Regis Hispaniarum dictum est, & per hoc tempus Baleares insulas duas, quæ Græce appellantur Gymnesiæ, vulgo *Malorques*, in Hispanico mari, teste Solino, cum Baccho rege occupauerunt. Apud has repertus primum fuit vsus fundarum.

20

Cyprii.

879

CYPRII populi (dicente Eusebio) mare obtinuerunt anno ante aduentum veri Messias, 879. Et quum his temporibus ciuitates aliquæ in Hispania ab eisdem constructæ sint, putantur in Hispaniis imperasse, & quidem (vt refert Eusebius) annis triginta nouem.

Phœnices.

840

PHOENICES populi Asiatici, a mari quod rubrum vocatur, in hoc nostrum proficiscentes, & hanc incolentes regionem, longinquis continuo navigationibus incubuerunt. nam teste Eusebio anno ante aduentum humanæ salutis 840. mare obtinuerunt. vnde in Hispaniis imperasse iudicantur, quum per hoc tempus in eadem prouincia a Phœnicibus pleræque ciuitates constructæ fuerint, videlicet in Bætica, Axi, siue Sexi, vel Hexi: in Erythræa insula quæ nunc *Calix* denominatur, templum mirificum in Herculis Ægyptii honorem construxerunt, & castrum munitissimum erexerunt. In Bætica autem prouincia Melace ciuitas ab eisdem cōdita fuit, Malaga deinceps denominata, & annis quadraginta vno, dicente Eusebio, obtinuerunt mare. Hi Tyro Phœnicię vrbe soluentes, Balearibus insulis quæ nunc Maioricæ, diu potiti sunt, vt Silius canit:

Iam Ebusus Phœnissa mouet.

Sunt hæ insulæ in mari Hispano e regione Tarraconenfis, quarum incolæ (auctore Strabone) optimi erant funditores. vnde Silius,

Hic crebram fundit Baleari verbere glandem.

Phœnices qui fundas inuenerunt (auctore Plinio) illis insulis potiti, fundas æque exercuerunt: vnde vsus & imitatio remansit apud Balearicos. Has insulas Græci (vt diximus) Gymnesias, ab incolarum nuditate, qui ætatis tempore absque vestibus incedebant: Romani Baleares, a fundæ iactu, quas rectius quam reliqui iacerent, appellarunt, Diodoro Siculo teste. Sunt qui dicunt, hos Phœnices petentes per hoc tempus Gades, quum ab Ebuso soluissent, tempestate repulso, fluminis Turia ostia subiisse, vbi vaccarum multitudinem inuenientes, flumen Turiam, id est, vaccis cultum appellauere, quas ipsi Tur patrio sermone appellant. Inde Turia ciuitati, modo *Guadalaiaara*, a Mauritanis inditum nomen est. Quin & Turia siue Turulios (vt Ptolemæus tenet) fluuius, Turiolum sui nominis oppidum linquens, apud Valentiam, deliciarum & nobilitatis altricem, proximus fuit. Inde crebra riuulorum deductione tenuissimus, in mediterraneo siue Iberico mari mergitur. Claudianus sic laudat hunc amnem:

Floribus, & roseis formosus Turia ripis.

Mm ij

An. ante
Christum.

Ægyptii.

799

ÆGYPTII populi sub duce Tarracone, post Phœnices (referente Eusebio) ante aduentum salutis humanæ 799. mare per annos 35. obtinuerunt. Vnde imperitasse eos Hispaniis creditur, quum nonnullæ ciuitates per hæc tempora ab eisdem in Hispaniis sint ædificatæ, idque maxime, vt opinantur aliqui, in citeriore Hispania, & ab ipso duce & nominis sui deriuatione constructa & denominata est ciuitas Tarracona.

764

Milesii.

MILESII populi (referente Eusebio) per annos 29. mare obtinuerunt, anno ante aduentum Saluatoris Iesu Christi 764. Vnde in Hispania imperium tenuisse putantur, quum ab eisdem in partibus illis per hoc tempus ciuitates aliquæ inueniantur esse constructæ, sed in Italia plurimæ, referente Solino.

735

Cares.

CARES populi (vt Eusebius insinuat) anno 32. Romuli, Romanorum regis primi, id est, ante salutis humanæ naturæ aduentum 735. mare obtinuerunt. Vnde Hispaniis imperasse creduntur, quum ab eisdem per hoc tempus aliquæ ciuitates in partibus illis constructæ inueniatur. Nam Caristi populi in Hispania sunt, a deriuatione Cares, referente Ptolemæo. Imperaruntque Cares (vt Eusebius vult) annis 48.

687

Lesbii.

LESBII populi post Cares (dicente Eusebio) mare obtinuerunt. Vnde in Hispaniis eos regnasse putatur, quum ab eisdem aliquæ ciuitates in partibus illis constructæ sint per hoc tempus. Regnare cœperunt, vt ex Eusebio colligitur, anno ante humanæ salutis aduentum 687. & annis 68. imperarunt. Concaui populi in Hispania, a Massagetis populis Scythiæ, qui & Lesbii, per hoc tempus originem traxerunt, vt ex Eusebio patet, & Concauam ciuitatem quam Ptolemæus scribit, condiderunt. Hi Concaui lacte cum sanguine equino in potum utebantur. vnde Silius tertio Punicorum de illis sic ait,

*Hæc qui Massagetem monstrans feritate parentem,
Cornipedis fusa satiariis Concaue vena.*

619

Phocenses.

PHOCENSES populi Græci (vt in Eusebio aperitur) anno 16. Tarquinii Prisci Romanorum regis, id est, ante aduentum Saluatoris Iesu Christi 619. mare obtinuerunt annis 48. Vnde in Hispaniis regnasse creduntur, quum in iis multas ciuitates per hæc tempora construxerint. Nam Emporiam urbem maritimam inter Tarraconem & Pyrenæos montes ad mare condiderunt. Ideo quidam Emporias Phocaicas appellant: vnde Silius tertio Punicorum sic canit,

Phocaica dant Emporiæ mare.

Ab eisdem Emporianis Phocensibus condita est Massilia Galliæ, teste Liuius: inde dicunt Massilienses a Phocensibus originem trahere. Duo quidem Emporiæ oppida antiquitus erant, muro diuisa: vnum Græci habebant, alterum Hispani. Sed Græcum oppidum mari expositum, totum orbem muri plus minus quadringentos passus patentem habebat: Hispanis retractior a mari trium millium passuum in circuitu murus erat, dicente Liuius. Castulo ciuitas a Castalio qui ex Phocide ac Parnaso per hoc tempus in Hispaniam traiecit, condita fuit. Vnde quidam Castulonem Parnasiam appellant, teste Silio: nunc vulgo *Castlona*, ciuitas in fine prouinciæ Bæticæ. olim Castulonenses populi ex colonia Salariense Latii veteris, qui Cæsariuenses appellantur, teste Plinio.

Nabu-

*Nabuchodonosor.**An. ante
Christum.
571*

NABUCHODONOSOR huius nominis secundus, Magni Nabuchodonosoris filius, tertiusque Chaldæorum rex, Hispanias occupat, teste Iosepho, anno ante aduentum salutis humanæ naturæ, vt ex Eusebio colligitur, 571. & quum annis 9. regnasset, dominium Hispaniarum ad Carthaginensium populos transfuit.

Carthaginenses.

562

CARTHAGINENSES duce Meseo Hispanias occupant, vt Iustinus insinuat, & Orofius confirmat, anno ante humanæ salutis aduentum (vt ex Eusebio computatur) 562. Nam cum Gaditani a Tyriis descendentes (vt diximus) ab inuidentibus incrementis nouæ vrbs Gaditanæ, quæ nunc Caliz dicta est, finitimis Hispaniæ populis, perpetuo bello lacefferentur, auxilium consanguineis Carthaginenses quibus etiam a Tyriis est origo (vt Iustinus in vltimo sui epitomatis refert) misere, ibiq; scælici expeditione & Gaditanos ab iniuria vindicarunt, & maiorem fere partem prouinciæ suo imperio adiecerunt, & vsq; ad dominium Romanorum illam obtinuerunt, annis fere 348. Per hoc tempus, anno ante aduentum Iesu Christi circiter 336. Hispani Maurinum Hispanum Alexandro Magno Macedonũ regi supplicatum Babylonem miserunt, qui cruetum dominum vltro, ne hostem exciperet, adiit, referente Orofio. His quoq; temporibus (vt Polybius refert) Carthaginenses plerofq; ex Hispania milites, in supplementum cõtra Hieronem Syracusanorum regem, in Siciliam scripserunt. Romani in primo bello Punico, teste Liuius, anno ante aduentum salutis humanæ naturæ 303. (vt in Eusebio computatur) sub Appio Claudio Consule partem Hispaniæ occupauerunt. Cornelius Attilius Balbus, Gadibus genitus, Romanorũ Cõsul, anno circiter 242, ante aduentum Iesu Christi, vt in Eusebio colligitur, primus de externis, vtpote de Garamãtib; triũphauit, vt scribit Solinus. Carthaginenses, rebellãte Hispania, confestim Amilcarem cognomẽto Barcam, cum exercitu in illã mittunt anno ante aduentũ Christi, vt in Eusebio computatur, 234. Qui cum omnibus copiis profectus, Annibale filio comite qui tũ fere nonum ætatis suæ annum agebat, superatis columnis Herculis, magnã Hispaniæ partem Carthaginẽsibus recuperauit, teste Polybio: & iis in locis circiter nouem commoratus annis, multis Hispaniæ ciuitatibus bello subactis, plerifq; etiam, pacta salute atq; impunitate bonorum, in fidem Carthaginensium receptis, dignã tandem rebus a se gestis mortem obiit. Carthaginẽses attem exercitui Asdrubalem, Amilcaris socium, siue (vt aliqui scribunt) generũ, præfecerunt. Hic Amilcar per hoc tempus ciuitatem Barcinonensem in citeriore Hispania, in agro Laetano, condidit: & a cognomine suo Barce nomen accepisse dicitur, vt Hieronymus Paulus Barcinonensis tenet. Ptolemæus Barcinem coloniam esse cognomine Fauentiam scribit. Asdrubal gener Amilcaris, incredibili virtute imperium Carthaginensium in Hispania adauxerat, anno ante salutis humanæ aduentum, vt in Eusebio colligitur, 225. Romani vero cum intelligerẽt, vires Carthaginensium vsque adeo in Hispania creuisse, ne eam quidem partem negligendam putauerẽt: sed recuperare quod omissum fuerat, decreuerunt. Missi igitur ad Asdrubalem in Hispaniam legatis, percussum cum Carthaginẽsibus fœdus fuit. In quo inter cætera cautum, ne liceret Carthaginensibus Iberum amnem cum armis traicere, per reliquam Hispaniam impune progredi licere. Hic Asdrubal quum regulum quendam Tagum nomine necari, & caput hastæ affixum circumferri iussisset, in Hispaniis ab illius seruo Gallo, crucem & ignominiam domini ægre ferente, in tentorio confossus est, anno octauo imperii sui, dicente Silio, Orofio, & Polybio. Hic Asdrubal vrbe condidit in Hispania, quæ a quibusdam Carthago, ab aliis Noua ciuitas appellatur, vulgo *Carthagenia* dicta est, in regione Bæticæ, referente Strabone & Polybio. Alii Teucrum Telamonium construxisse, vt supra diximus, asserunt. Annibal cognomento Magnus, Amilcaris Barcæ filius, Carthaginensium Imperator, nõ obseruato fœdere quod Romani & Asdrubal pepigerũt, anno primo Olympiadis 140. vt Polybius libro tertio narrat, id est (Eusebio teste) ante aduentum Iesu Christi 217. quo ipse regnare cœpit

An. ante
Christum.

in Hispaniis, Saguntum ciuitatem, vulgo *Moruedram*, Hispaniæ citerioris, populo Romano fidelissimam, euertit. Sed quum ciues urbem capiendam viderent, primores aurum & argentum omne in ignem iactauerunt: nam alii omnes pugnantibus occisi sunt, vt Liuius scribit. Sed postea a Romanis deuicto in Italia Annibale, Carthaginensibusque ex tota Hispania depulsis, tota prouincia in dominationem Romanorum peruenit. Aranticus his temporibus, vt ait Silius tertio Punicorum, Dux erat Cordubæ ciuitatis Hispaniæ, & ab illo Arandam oppidum, a deriuatione nominis dictum esse crediderim, & Araducam regionem, vulgo Arzuam, cuius meminit Ptolemæus.

214

Romani.

10

POPVLVS Romanus, expulsis Pœnis siue Carthaginensibus ex tota Hispania, illam obtinuit, de qua Publius Scipio agnomento Africanus, Consul, primus fuit triumphator, post cuius obitum alii plurimi Romanorum Consules, prouinciam illam vsque ad introitum imperii Caii Iulii Cæsaris tenuerunt annis fere 155. vt in Eusebio colligitur, referente Liuius & Orosio: & in potestatem redegerunt metalla argenti & auri quæ illic sunt, vt habetur Machabæorum octauo: pluresque ciuitates & oppida suis propriis nominibus construxerunt, restaurarunt, & denominarunt. Fuit initium dominationis Romanorum in Hispania, vt in Eusebio computari potest, anno ante salutis humanæ naturæ aduentum 214. Viriatus 20
genere Lusitanus, referente Silio, per hoc tempus Dux, bellum aduersus Pop. Rom. sumsit, eorumque Imperatores Claudium Vnimanum & C. Nigidium oppressit. Postea quum per annos quatuordecim alios Romanos duces atque exercitus protriuisset, Scipio cum aliter eum vincere non potuisset, satellites pecunia corrupit, & sic insidiis suorum interfectus est. Multa per Romanorum duces his temporibus in Hispaniis gesta fuerunt, vt in Liuius & Orosio ostenditur. Mendonius & Indibilis, Hispani fratres, per hæc tempora (vt Liuius meminit) Scipionem supradictum mirum in modum fatigarunt, & pro patriæ suæ libertate fortissime pugnantes occubuere. Numantia vrbs Hispaniæ in Celtiberia, quæ a quibusdã nunc *Soria* dicitur, iis temporibus a Romanis obsessa per annos quatuordecim, 30
quum haberet tantum quatuor hominum millia, non solum sustinuit, sed etiam quadraginta millia Romanorum vicit: tandem a supradicto Scipione post longam & arctissimam obsidionem deleta. Cum enim fame laborarent, nec eis daretur iusti certaminis copia, omnia sua & seipso igni immiserunt. Per hoc etiam tempus, vt Rodericus Toletanus scribit, Tolemo & Brutus duo Consules, Toletum ciuitatem condidere, annis 108. antequam Iulius Cæsar regnare cœpisset. Ptolemæus illam scribit antea Serezolam appellatam. Corduba etiã per hoc tempus a Marcello Consule Romanorum constructa est, teste Strabone, vrbs præstantissimis & doctrinæ principibus clara, alumnis utroque Seneca & Lucano eminentissima. Turris Syllana, quæ nunc *Tordefillas* vulgo dicitur, a Sylla dictatore Romanorum his temporibus denominata est. 40
Pompelona ciuitas regni Nauarræ primaria, per hoc tempus a Pompeio magno condita est, Strabone teste: Ptolemæus Martuam appellat. Bocchus rex Maurorum & Getuliæ, qui Iugurtham regem Numidarum generum suum Romanis tradidit, per hæc tempora (vt refert Salustius) in Hispaniam transfretauit, & a suo nomine Bocchoros populos (vt Plinius scribit) appellauit, qui nunc Concordienses sunt, a Concordia Iulia ciuitate. 50
175 Anno ante aduentum Iesu Christi 175. Tiberius Sempronius Gracchus proconsul, Celtiberos victos in deditionem accepit, monimentumque operum suorum Gracchurim oppidum in Hispania constituit: vnde Gracchuritanus populi, teste Plinio & Tito Liuius. His temporibus quidam sacerdos Iouis qui oppido Cluniæ Tarraconensis Hispaniæ colebatur (vt Suetonius in vita Galbæ scribit) ex penetrali somno monitus, in fatidica prorupit carmina, quorum sententia erat: Oriturum quandoque ex Hispania principem dominumque rerum. Diuus Antoninus a virgine honesta vaticinata insinuat esse carmina, pronunciata his verbis: Veniet pruna ex teporibus Hispaniæ, ante cuius conspectum gentes, vel gentium
tium

tium reges peribunt : ipsa vero calcibus equorum disrupa peribit.

An. ante
Christum.

Caius Iulius Cæsar.

59

CAIVS Iulius Cæsar Romanorum dictator, Hispanias occupat, vt ex Eusebio colligitur, anno ante aduentum salutis humanæ naturæ 59. id est, anno 12. ante imperii sui inchoationem. Hic quum Gades Hispaniæ venisset, teste Suetonio, animaduersa apud Herculis templum magni Alexandri imagine, ingemuit, quasi pertæsus ignauiam suam, quod nihil tum a se memorabile actum fuisset ea ætate qua iam Alexander orbem terrarum subegerat. A deriuatione nominis istius diuersæ ciuitates, oppida, atque castella (vt ait Plinius) denominata sunt in Hispaniis, videlicet in Bætica, Iulia Concordia, olim Bocchoris dicta, Iulia Constantia, quæ Offer, Iulia Contributa, Iulia Fama, quæ vulgo Seria, Iulia Fidētia: in Lusitania Iulia Fœlix, quæ Olyssipo, municipium ciuium Romanorum. Adhæc Iulia Virtus oppidum Bætice, conuentus Astygitani: & Iulia restituta: Iulia Myrtilis gentis veteris Latii, in mediterraneis Lusitaniæ, quæ modo *Vaena*: Iulia liberalitas, quæ E-bora: Iulia Libyca, Iulii genitor, quod Virgentum, oppidum Bætice: Iulium præsidium, quæ Scalabis, vulgo *Trugillo*, colonia est Lusitaniæ: Iulienes cognomento Astigi, populi Bætice: Iulienes Teari populi conuentus Tarraconensis: Iuliobrica oppidum Cātabrorum Hispaniæ citerioris: Forum Iulium, quod Illiturgi, ciuitas Bætice: castrum Iulium, quod Vria, oppidum Lusitaniæ: castrum Iulium, aliud oppidum Bætice: Tiar Iulia ciuitas: Pax Iulia ciuitas, vulgo *Badaios*. Hic Caius Iulius Cæsar, Imperator iam factus, quum annis quatuor, mensibus septem imperasset, dum Reipublicæ statum cōtra exempla maiorum pro arbitrato suo instaurat, auctoribus Bruto & Cassio, conscio etiam Senatu plurimo, in curia 24. vulnerebus confossus fuit.

Octavianus Cæsar.

42

OCTAVIANVS Cæsar Augustus, secundus Romanorum Imperator, Hispanias regere cœpit, anno ante aduentum Iesu Christi 42. referente Eusebio. In Hispaniam veniens, Cantabrico bello per quinque annos ducto, totam Hispaniã in æternam pacem reclinauit ac reposuit. Cantabri vero Hispaniæ populi, vulgo *Biscaini*, sunt ad septentrionem, qui non solum terribiles in armis semper fuerunt, sed etiam crudeles. Nam matres in hoc bello, ne in hostium manus captæ venirent, necauerunt: & nonnulli ex Cantabris ab hostibus in crucem acti, lætitiæ pæana canebant. vnde Silius sic scribit:

*Cantaber ante omneis hyemisque, æstusque, famisque
Inuictus, palmamque ex omni ferre labore
Mirus amor populo: cum pigra incanuit atas,
Imbelles iam dudum annos peruertere saxo,
Nec vitam sine Marte pati. quippe omnis in armis
Lucis causa sita est, & damnum viuere paci.*

Ab hoc Octauiano Augusto quam plurimæ ciuitates in Hispaniis denominatæ sunt, præcipue Cæsar Augusta, quæ prius Salduba nominabatur: Colonia Augusta Valeria, quæ Setabis, vulgo *Xatina*: Augusta Gemella, quæ Turia siue Tucis: Augusta Emerita vrbs Lusitaniæ, opposita Anæ fluuiio: Porta Augusta, hodie *Torquemada*: Augusta noua ciuitas Areuacorū: Augusta Brachara, vulgo *Braga*, metropolis Gallicie: Augustobrica ciuitas Lusitaniæ, vnde Augustobricenses populi: Augusti Turris siue Lucus Augusti, vulgo *Lugo*, vnde Olucēse Episcopiū in Galicia, Plini⁹ Aras Sextianas appellat: Augusta firma, olim Astigitana colonia. Inde Asta flumē in Bætiam cadēs, & Asta colonia, quæ Plinio Regia dicitur, in qua Iulius Cæsar omnes Mundenfes duces, Pōpeio fauētes, nocte occidit. Castrū Octauiani in agro Vallensi citerioris Hispaniæ, nunc Abbatia est sancti Cucuphatis Vallensis, ordinis sancti Benedicti. Foro augustani populi sunt Hispaniæ Tarraconēsis, olim Ardetani, vt Plini⁹ scribit: Ptolemæus vero Sedetanos vocat. Præterea Cæsar Au-

An. Christi gustus apud Tarraconem, citerioris Hispaniæ ciuitatem, anno imperii sui 38. ante aduentum Christi, illud instituit edictum quod in Euangelio Lucae legitur: *Exiit edictum a Cesare Augusto*. Et vt dicit Ioannes Lupus, ab edicto isto incipit in tota Hispania ille numerus Æris, vulgus *de la Era*, qui vsque ad Ioannem eius nominis primum, Castellæ & Legionis regem, anno a natiuitate Saluatoris 1383. durauit. Hic Augustus Imperator annis 56. regnum obtinuit (vt ait Eusebius) id est, annis 42. ante aduentum veri Messia, & post incarnationem eiusdem 15. moriturque ætatis suæ anno septuagesimo sexto.

15

Tiberius.

TIBERIVS Cæsar, tertius Romanorum Imperator, post mortem Augusti Cæsaris imperium & Hispaniarum regnum accepit, anno a natiuitate Saluatoris Iesu Christi 15. vt in Eusebio colligitur. Hic Hispaniã per aliquot annos sine Consularibus legatis habuit, teste Suetonio, & Hispanis petentibus permisit, vt in Tarraconensi ciuitate templum Augusto strueretur, referente Cornelio Tacito libro 1. Annalium. Ac Hispania vlterior legatis missis ad Senatum, per idem tempus orauit, vt exemplo Asiæ, delubrum Tiberio matrique eius extrueret. Tandem quum annis 23. imperasset (vt dicit Eusebius) in Campania, in villa Lucullana ab humanis discessit.

39

Caius Caligula.

CAIVS Cæsar Caligula, quartus Romanorum Imperator, regnum Hispaniarum obtinuit anno salutis humanæ 39. Et quum annis tribus, mēsis decem regnasset, teste Eusebio, a protectoribus suis in Palatio Romæ occiditur, anno ætatis suæ 25. A cognomine ipsius dicta est Hispaniæ ciuitas Caligula. Inde Caliguriani populi, antiquitus vero Nascici & Fibularenfes. Æmilius Regulus originem ducens ex Corduba Hispaniæ ciuitate, iis temporibus plurimos congregauit amicos, vt ab illis siue a seipso alacriter Caius Cæsar Caligula interimeretur: quod ita factum est teste Iosepho. Ab isto Æmilio Æmilianam Hispaniæ ciuitatē cuius Ptolemæus meminit, crediderim nomen accepisse. Herodes rex his temporibus a Caio ob auaritiam increparus, in Hispaniam fugit: secutus eum quippe fuerat accusator Agrippa, cui tetrarchiam illius in Hierusalem C. Cæsar addixit. Itaque Herodes in Hispania peregrinante secum vxore decessit, vt dicit Iosephus de bello Iudaico.

43

Claudius Caligula.

CLAVDIVS Cæsar, Caligulæ prædicti patruus, Romanorum Imperator quintus, Hispanias obtinuit anno salutis humanæ 43. vt refert Eusebius: & cum annis 13. mensibus nouem, diebus 28. regnasset, ab humanis decessit, anno ætatis suæ 64. Ab isto Claudio oppidum Claudiomerium cognominatum est. Iacobus maior Apostolus domini his temporibus vniuersam prædicando peragravit Hispaniam, in qua nouem tantum conquisiuit discipulos. Postea in Iudeam reuersus, ab Herode Agrippa in Hierusalem obrucatione capitis martyrium adeptus est: eius autem sacratissima ossa postmodum discipuli ipsius ad Hispanias transtulerunt, atque ibidem in vrbe Galleciæ condidere. Paulus Apostolus domini, vas electionis, per hoc tempus multis vrbibus peragratis, in Hispaniam prædicandi gratia nauigasse, veniensque Narbonem multos conuertisse putatur.

57

Nero.

NERO Cæsar, Claudii priuignus, sextus Romanorum Imperator, Hispaniarum regnum accepit anno Christi 57. qui cum Galbam in Hispania Imperatorem creatū ab exercitu cognouit, toto animo ac spe decidit: cumque incredibilia perturbandæ, imo subruendæ Reipublicæ mala moliretur, hostis a Senatu pronunciat, ignominiosissime fugiens, ad quartum ab vrbe lapidem sese interfecit, ætatis suæ anno 32. Regnavit annis 14. mēsis 7. diebus 28. (vt scribit Eusebius) atque in eo

in eo omnis Cæsarum familia consumpta est. Hispaniæ præerat sub Neronis imperio Cluius Rufus, vir facundus & pacis artibus clarus, belli haud inexpertus, teste P. Cornelio Tacito. A Nerone crediderim esse nominatos Neros & Nerios populos, & Nerium promontorium, olim Artabrum in Gallicia Hispaniæ regione. Lucius Anneus Seneca, natione Cordubensis, Philosophus Stoicus, ac Neronis magister, his temporibus Romæ in precio fuit. de quo diuus Hieronymus libro de Viris illustribus meminit, dicens quia fuerit continētissimæ vitæ, eum in sanctorum catalogo positū, maxime propter frequentes epistolas Pauli ad ipsum, & ipsius ad Paulum. Hunc a Nerone Imperatore discipulo interfectum fuisse legimus, cum multa diuinarum humanarumque scripturarum edidisset documenta. Lucanus Anneus prædicti Senecæ nepos, Hispanus, natione Cordubensis, & poeta celeberrimus, hac tempestate floruit, & apud Neronem de cōiuratione Pisoniana accusatus, ab eo interficitur. Latro Portius genere Hispanus, condiscipulus Senecæ, Maximi auditor, nobilis declamator fuit, cuius Seneca primo libro declamationum his verbis meminit: Latro ad scribendum se cōcitauerat, iungebat noctibus dies, & sine interuallo grauius sibi instabat. Torquatus quidam, Cæcilius, & Euphrasius sanctissimi Christi confessores, & ipsi vno die hoc tempore apud Hispanias, mandante Nerone, martyrio coronantur. Hi autem omnes ab Apostolis Petro & Paulo episcopi apud Romam ordinati, confestim ad prædicandū verbum Dei Hispanis infidelibus fuerant directi. Vbi quum variis in vrbibus euangelizassent, & innumeram eius gentis multitudinem Christianæ fidei subiugassent, tandem Torquatus Acti, Cæcilius Illiberi, quæ nunc Granata. & Euphrasius Iliturgi ciuitatibus conditi, quieuerunt: quorum natalitium diem 16. Kal. Iunii celebrare postea mandatum est.

Sergius Galba.

71

SERGIVS Galba, septimus Romanorū Imperator, vna cum M. Othone & Vitellio Hispaniarum regnum obtinuit anno humanæ salutis 71. Dum vigeat ætas, militari laude apud Germanias floruit, proconsul Africam moderate, iam senior citeriorem Hispaniam pari iustitia continuit. M. Otho in prouinciam Lusitaniam specie legationis vna cū Ptolemæo comite se posuit, in qua Obultrionius, Albinus, & Marcellus Romani occisi fuerunt, vt refert Corn. Tacitus. Sed Galba vt Neronis mortem comperit, Romam venit, vbi ab Othone iugulatus est mense 7. imperii sui, teste Suetonio Tranquillo. A cognomine istius quidam dixerunt opidum Galbam, ad radices montis Senii, in Hispania citeriori esse nuncupatum. Quintilianus rhetor atque philosophus celeberrimus, natione Calaguritanus, vt Eusebio placet, his temporibus, cum in magno esset precio, a Galba prædicto Romanam perductus, ibidem scholam tenens clarissimus habitus est, qui inter cætera de Institutione oratoria duodecim libros composuit. Flaccus Pompeius eques Romanus, vt refert Plinius libro 15. cap. 22. primus fuit qui in Hispaniam intulit nucem iuglandem, cum sub Vitellio Imperatore militaret.

Vespasianus.

72

VESPASIANVS Flavius Augustus, octauus Romanorum Imperator, regnum tenuit Hispaniarum anno aduentus Iesu Christi 72. A cognomine istius Flauii crediderim esse in Hispania ciuitates sequentes cognominatas, quas Ptolemæus refert: Flauiam Gallicam, Flauiobrigam, vulgo *Bilbao*, Flauionauiam, & Flauium Brigantum, vulgo *Compostella*, vbi corpus sancti Iacobi Apostoli requiescit, Flauiam Lambrim, Iriam Flauiam, vulgo *Sancta Maria finis terra*, Interamnium Flauium. Obiit anno ætatis suæ 69. cum imperium obtinuisset annis 9. mensibus 11. diebus 22. vt Eusebius tradit.

Titus.

81

TITVS Augustus, Vespasiani filius, nonus Romanorum Imperator, Hispanias obtinuit anno a natiuitate Christi 81. & quum annis duobus regnasset, morbo

An. Christi periit in villa propria circa Sabinos, pridie Idus Septembris, ætatis suæ anno 42. teste Eusebio.

83

Domitianus.

DOMITIANVS, Titi frater iunior, decimus Romanorū Imperator, in regnū Hispaniarum successit anno salutis humanæ 83. & quum annis 15. mensibus quinque imperasset, occiditur ætatis suæ anno 36. referente Eusebio. Marcus Valerius Martialis poeta, per hoc tempus ex Hispania Romam veniens, propter ingenii sui magnitudinem & epigrammata confecta, magno in precio habitus est. Originem duxit ex Bilbili Hispaniæ vrbe, patre Frontone, & Flaccilla matre, adultusque in Celtiberiam translatus, ibidem literas optime didicit. Hic cum sub Traiano principe senio confectus esset, in patriam rediēs, ibidem diem suū obiit.

100

Nerua.

NERVA Cocceius, vndecimus Romanorum Imperator, claris ortus (Dione teste) natalibus, regnum Hispaniarum inchoauit anno aduentus Iesu Christi 100. Hic Marcum Vlpium Traianum, genere Hispanum, absentem adoptauit: & quum anno vno, mensibus quatuor regnasset, ab humanis discessit, ætatis suæ anno 72. vt refert Eusebius. Ab huius nomine crediderim Neruam flumē in Hispania citeriore nomen accepisse. Per idem tempus ciuitas Legio constructa vel restituta fuit, a quatuordecim legionibus Germanorum, a Nerua Imperatore in Hispaniam missis: & Germanica Legio septima nuncupata, olim vero Subiancia, vt refert Ptolemæus. Sed a Leonogildo Gothorum rege, suo tempore Leon dicta fuit: vnde Leonicēses populi. Priscis temporibus Regia Legio, oppidum Latinorum fuerat, vt idem inquit.

101

Traianus.

TRAIANVS in Italica Hispaniæ ciuitate natus, Neruæ per adoptionem filius, cognomento Vlpus Cernitus, duodecimus Romanorū Imperator, Hispaniarum regnum accepit anno Christi 101. Hic apud Seleuciam Isauriæ profluuio ventris extinctus est, anno ætatis suæ 63. mense 9. die 4. quum annis 19. mēibus 6. imperasset, referente Eusebio. His temporibus, teste Plinio libro 9. cap. 5. in Gaditano Oceano visus est marinus homo, toto corpore absoluta similitudine ascendere nauigia nocturnis tēporibus, statimque de grauari quas insederit partes, & si diutius permanserit, etiam mergi.

120

Hadrianus.

HADRIANVS cognomento Helius, decimus tertius Romanorum Imperator, Hispaniarum regnum suscepit anno salutis humanæ 120. origo cuius vetustior a Picentibus, posterior ab Hispaniensibus manat. Pater Ælius Hadrianus cognomento Afer fuit, consobrinus Traiani Imperatoris: mater Domitia Paulina, Gadibus orta: soror Paulina, nupta Seruiano: vxor Sabina. Auus Marillinus, primus in sua familia senator populi Romani fuit. Natus est Romæ 9. Kal. Februarii. Hispanias cū petiisset (vt scribit Spartianus) Tarracone hyemauit, vbi sumptu suo ædem Augusti restituit, omnibus Hispanis Tarraconem in conuentū vocatis, delectumque ioculariter, vt verba ipsa ponit Marius Maximus, detreçantibus Italicis, vehementissime cæteris, prudenter & caute consuluit. Quo quidem tempore non sine gloria grauissimum periculum adiit. Apud Tarraconem spaciās per hospitua viridaria, seruum in se cum gladio furiosus irruentem, retentum ministris accurrentibus tradidit, & vbi furiosum esse constitit, medicis curandum dedit, in nullo omnino commotus. Inde Romam venit, & quum annis 22. imperasset, maior sexagenario apud Baias moritur, teste Eusebio.

141

Titus Antoninus.

TITVS Antoninus cognomento Pius, decimus quartus Romanorum Imperator, cum Aurelio & Lucio filiis Hispaniarum regnū obtinuit, anno humanæ salutis

næ salutis 141. Qui quum annis 23. mensibus tribus imperium administrasset, ætatis suæ 72. teste Eusebio, apud Lorium villã suam, 12. ab vrbe Roma milliario moritur. Ab Aurelio filio eiusdem Titi Antonini crediderim Aureliam (quæ & Carriſſa) oppidum Bæticæ, nomen habuisse. Trogus Pompeius Hispanus his temporibus floruit, qui totius Hispaniæ historiam, a Belo Nini Assyriorum rege, vsque ad monarchiam Cæsaris conscripsit, & in quatuor & quadraginta distinxit libros, quorum Iustinus historicus eius discipulus epitomẽ, id est abbreviationem, fecit.

Marcus Antoninus.

164

10 **M**ARCUS Antoninus Philosophus, cognomento Verus, decimus quintus Romanorum Imperator, vna cum Lucio Aurelio & Commodo in Hispaniis regnare cœpit anno Iesu Christi 164. Hic Hispanis Italica electione exhaustis, cõtra Traiani præcepta, veretunde consuluit, teste Iulio Capitolino. Per idem tempus quum Mauri Hispaniam prope omnem vastarent, res per legatos bene gestę sunt. Et ne non vbique gentium per id tempus laboraretur, Sequanos & Lulitanos auctoritate compressit, qui sponte res novas moliri dicebantur. Tandem vbi annis 18. mense vno imperasset, in Pannonia morbo periit, referentẽ Eusebio.

Commodus.

183

20 **C**OMMODVS, decimus sextus Romanorum Imperator, mortuo Marco Antonino Vero, Hispaniarum regnum accepit anno salutis humanæ 181. & quũ annis 13. regnasset, apud Romam in domo Vestiliani strangulatur, teste Eusebio. Clodius per hoc tempus (vt author est Iulius Capitolinus) Hispanias, nec non prouincias alias deficientes ab imperio, subegit.

Helius Pertinax.

195

30 **H**ELIVS Pertinax, decimus septimus Romanõrum Imperator, septuagenario maior, ex Senatus consulto iussus est imperare, & in Hispaniis regnare cœpit anno salutis humanæ 195. & quum mensibus sex, vna cum Iuliano imperasset, occiditur, vt Eusebius refert. Ab hoc Iuliano crediderim Iulianos populos, qui Plinio Ceritani, nomen accepisse.

Seuerus.

196

40 **S**EVERVS, decimus octauus Romanorum Imperator, Hispaniarum regnũ inchoauit anno Christi 196. Hic (Spartiano teste) anno ætatis suæ 32. ad Hispanias a Marco Antonino Vero missus, somniauit sibi dici, vt templum Tarraconẽse Augusti quod iam ruinam minabatur, restitueret. Eo iam Imperatore creato, Hispanorum proceres multi occisi sunt. Moritur in Britannia, quum annis 18. regnasset, vt ait Eusebius.

Bassianus.

214

BASSIANVS, prædicti Seueri filius, cui Antonino Caracallæ cognomen fuit, decimus nonus Romanorum Imperator, regnum Hispaniarum accepit anno humanæ salutis 214. & quum annis 6. regnasset, ætatis suæ 44. interficitur, vt refert Eusebius. Ab eo crediderim Caracam Hispaniæ ciuitatem quæ nunc *Guadalajara* dicitur, nomen sumpsisse.

Macrinus.

220

50 **M**ACRINVS Opilius, vigesimus Romanorum Imperator, in Hispaniis regnare cœpit anno saluatoris Iesu Christi 220. Anno tantum vno cum imperasset, in Archelaide occiditur, vt author est Eusebius.

Marcus Aurelius.

221

MARCUS Aurelius Antoninus, cognomento Heliogabalus, vigesimus primus Romanorum Imperator, Hispaniarum regnum accepit anno Domini Iesu

An. Christi Christi 221. Quum annis quatuor imperium administrasset, tumultu militari cum matre Seniafira Romæ occiditur, vt Eusebius dicit.

225

Alexander Mammeæ filius.

ALEXANDER Mammeæ Christianæ filius, vigesimus secundus Romanorum Imperator, Hispaniarum regnum suscepit anno salutis humanæ 225. annis regnavit 13. Moguntiaci tumultu militari occisus, authore Eusebio. Iulitta, ex Hispania prouincia & primoribus ciuitatis Iconiorum progeniem ducens, per hæc tempora vna cum Cyriaco filio paruulo pro Christi religione martyriū passa, cœlum ascendit, anno domini 230.

238

Maximinus.

MAXIMINVS Iulius, vigesimus tertius Romanorū Imperator, Hispaniis dominari cœpit anno ab aduētū Iesu Christi 238. & postquam annis tribus imperasset, Aquileiæ a Pupieno occiditur, vt refert Eusebius.

241

Gordianus.

GORDIANVS vigesimus quartus Romanorum Imperator, Hispaniarum administrationem suscepit, anno Christi 241. Annis 6. imperauit, & cum ab expeditione Parthica reuerteretur, haud lōge a Romano solo interfectus est, authore Eusebio.

247

Philippus.

PHILIPPVS, primus Imperatorum omniū Christianus, vigesimus quintus Romanorum Imperator, Hispaniarum regnū accepit anno Saluatoris Iesu Christi 247. Hic annis 7. regnavit, & apud Veronam occiditur, referente Eusebio.

253

Decius.

DECIVS, vigesimus sextus Romanorum Imperator, Hispaniarum regnum tenere cœpit anno humanæ salutis 253. & post imperii annum vnum, menses tres, in Aprutio cum filio occiditur, teste Eusebio. Decianam ciuitatem Hispaniæ crediderim ab eo nominatam. Olimpiadus & Maximus nobiles Hispani, Cordubæ his temporibus iubente Decio, primo fustibus cæsi, deinde plumbatis, ac ad vltimum capitibus eorum securibus cæsis, martyrio coronati sunt, 17. Kal. Maii. Parmenus, Helmienas & Chrysotolus presbyteri, Lucas & Mucius diaconi, per idem tempus in ciuitate Cordubensi, presente persecutore Decio, variis suppliciis lacerati, ad vltimum gladio pro fide Christi trucidati sunt, 10. Cal. Maii.

254

Gallus Hostilianus.

GALLVS Hostilianus, vigesimus septimus Romanorum Imperator, vna cum Volufiano eius filio, Hispaniarum regnum tenere cœpit anno salutis humanæ naturæ 254. & cum annis duobus, mensibus quatuor regnassent, in Foro Flamini, siue (vt alii putant) Interamnæ ambo interfecti sunt, vt ait Eusebius. Ab hoc Gallo crediderim Gallos populos in Lusitania iuxta paruam Augustam, & Galli portū, nomen habuisse.

257

Valerianus.

VALERIANVS Licinius, vigesimus octauus Romanorum Imperator, vna cum Galieno filio in Hispania regnare cœpit anno ab aduentu Christi 257. & post imperii annum 15. interfecti sunt, teste Eusebio. Valeriæ quæ in Castella episcopalis est ciuitas, hodie *Quenca*, existimarim nomen ab eo inditum. Germani superiores his temporibus ab rasa potiuntur Hispania: a quibus Germani, qui Oretani, & Oretum Germanicum, Estremaduræ oppidum (hodie *Calatrava* vocant)

na vocant) conditum: & Germanica Legio dicitur ciuitas eius regni metropolis, *An. Christi*
 vulgo *Leon*, cuius in Nerua superius meminimus, quam Galienus a Germanis oppugnata
 receptit. Hi item Burgenſi ciuitati (Burga ſiquidem Germanis oppidum dicitur) nomen
 impoſuerunt, quum priſcis temporibus Auca ſiue Brauum nominaretur. Laurentius
 Hiſpanus, Sixti pontificis maximi archidiaconus, per idem tempus Romæ via Tiburtina,
 præſente Galieno, poſt multa virtutum inſignia & plurima tormentorum genera,
 quarto idus Auguſti martyrium conſtantiffime compleuit. Fruſtuofus Epifcopus,
 Eugurius, & Eulogius diaconi, eadem tempeſtate pro fide, Æmiliano præſide,
 in ciuitate Tarraconenſi paſſi ſunt, 12. Kal. Februarii, quorum oſſa iuxta
 10 Barcinonenſem ciuitatem in monte Iouis, in ſacello ſanctæ Matronæ,
 requieſcunt. Emitherius & Celidoniſus Hiſpani, ſub hæc tempora primo apud
 Legionenſem Gallicie ciuitatē pro confeſſione nominis Chriſti plurimis afflicti
 tormentis, & Calagorinam illinc perducti, martyrio coronati ſunt, quinto nonas
 Martii. Corpora eorum in oppido Cordona epifcopatus Vrgellenſis requieſcunt.

Claudius.

272

CLAVDIVS, vigefimus nonus Romanorum Imperator, Hispaniarum regnum
 obtinuit anno Ieſu Chriſti 272. Hic anno vno, mēſibus nouem quum regnaſſet,
 ab humanis Firmii diſceſſit, vt ait Eufebius.

Aurelianus.

274

AVRELIANVS, trigefimus Romanorum Imperator, Hispanias regere cœpit
 anno humanæ ſalutis 274. & quum annis quinque, menſibus ſex imperaſſet,
 inter Conſtantinopolim & Heracleam, in Cenophrurio viæ veteris, perſecutionem
 in Chriſtianos mouens, fulmine iſtus occiditur, teſte Eufebio.

Tacitus.

279

TACITVS, trigefimus primus Romanorum Imperator, Hispanias gubernare
 cœpit anno Saluatoris Ieſu Chriſti 279. Hic menſe ſexto ſui imperii militari
 ſcelere apud pontem periit, vt ait Eufebius.

Florianus.

FLORIANVS, trigefimus ſecūdus Romanorum Imperator, in Hiſpaniis imperat
 eodem anno, quo Tacitus, nempe 279. & diebus octoginta tantum imperio
 potitus, apud Tharſum interficitur, referente Eufebio.

Probus.

280

PROBVS, trigefimus tertius Romanorum Imperator, in Hiſpania regnare cœpit
 anno Saluatoris 280. Hic, teſte Flauio Vopifco, Proculum & Bonofum Hiſpanienses
 qui Hiſpanias vindicarunt, deuicit, & Hiſpaniis nonnullisq; aliis prouinciis
 permisit, vt vites haberent, vinumq; conficerent. Poſt annos ſex & menſes
 40 quatuor quibus imperauerat, apud Sirmium in turri quę vocatur ferrata, tumultu
 militari occiditur, vt Eufebius ſcribit.

Carus.

286

CARVS, Narbonenſis, trigefimus quartus Romanorum Imperator, cum Carino
 & Numeriano filiis, Hiſpaniarum regnum accepit anno humanæ ſalutis 286. &
 quum annis duobus imperaſſet, apud Murgum prælio victus occiditur, vt
 ait Eufebius. Hiſ quoque temporibus Alemani ſub Galerio præſide in Hiſpaniam
 penetrantes, Gallis attritis in Italiam irruerunt: ſed eorum deinde Conſtanti-
 tius magnam fecit ſtragem.

Diocletianus.

288

DIOCLETIANVS Dalmata, vna cum Maximiano cognomento Herculeo,
 trigefimus quintus Romanorum Imperator, Hiſpanias adminiſtrare cœpit
 anno ſalutis humanæ 288. quo tempore Conſtantiſ, Diocletiani ſucceſſor, Hiſpanias
 cum ſummo otio tenuit. Hi cum annis 20. regnaſſent, Diocletianus Nicomedia,
 Maximianus Mediolani purpuram depoſuerunt, referente Eufebio. Eulalia

Nn

An. Christi virgo Barcinonensis iis temporibus, sub Daciano præfide, post multa ac varia tormenta acerbissimum martyrium passa est, pridie Idus Februarii. Iulia apud Barcinonenses, comes Eulaliæ itē martyris, sub præfide Daciano, capite truncata est, vt auctor est Volaterranus. Eulalia Hispalensis virgo per id tempus cum 13. esset annorum, in ciuitate Emerita, pro Christi cōfessione, Calphurniani præfidis iussu, primo equuleo suspensa & exungulata, demum quū ardentes lampades ad vtrūque latus admotæ fuissent, igne hausto, 4. Idus Decembris, Deo spiritum reddidit. Leocadia quoq; celeberrima virgo, a Daciano Hispaniæ præfeto tanquam Christiana capitur, & apud Toletum urbem carceri mancipatur: vbi cum grauissimos beatę Eulaliæ Emeritensis & reliquorum martyrum audiret cruciatus, positus in oratione genibus, quinto Idus Decembris impollutū Deo reddidit spiritum. Vincētius leuita, natione Hispanus, beatissimi papæ Sixti discipulus, per hæc tempora apud Valentiam Hispaniæ urbem, vna cū Valerio ipsius vrbis Episcopo, & Sabina, & Christina, acerbissimum martyrium a Daciano præfide pertulit. eius autē celebre festum 11. Kal. Februarii celebramus. Optatus, Lupercius, Successus, Martialis, Vrbanus, Iulius, Quintilianus, Publius, Frontonus, Felix, Cæcilianus, Eutotus, Primitiuus, Apodemius, & quatuor alii Saturnini nūcupati, sub eodem Daciano præfide in ciuitate Cæsaraugustana passi sunt, decimo septimo Kalēdas Maii, Carpophorus presbyter, & Abuntius diaconus, apud Hispalim ciuitatē his temporibus a crudelissimo Maximiano martyrium passi fuerunt. Engratia virgo & 20 martyr sanctissima, apud Cæsaraugustā ciuitatē per hæc tempora, sub eodem Daciano, pro Christi religione & amore ardentissimo, sæuissimis pœnis & tormentis affecta, Christo animam reddidit. Marcellus & Nona ciues Legionis, genere nobiles, hoc vixerunt sæculo. Quibus cum essent filii duodecim, horum vndecim cum patre Marcello, pro Christi religione vna die martyrium passi fuerunt acerbissimum. Quos Nona mater vt extinctos vidit, Deum orauit, vt eam cum filio superstite a vitæ periculis eriperet. Quæ cum dixisset, repente Draco exortus est, a quo mater statim cum filio diuinitus absorpta est.

c8

Constantius.

CONSTANTIUS & Galerius, trigesimali sexti Romanorum Imperatores, regnum Hispaniarum tenere cœperunt anno Saluatoris trecētesimo octauo. Hi molem imperii inter se partiti, Galerius Orientem sortitus est, Italiam Constantius cum tota Africa, Hispania, & Gallia. Cæterum homo frugi, minimeque ambitiosus, Hispaniæ duntaxat Galliæque imperio contentus vixit, cuius popularitate & clementia Hispania Galliaq; florebat. Regnavit cum Galerio annis quatuor, & in Britannia diem clausit extremum, authore Eusebio.

312

Constantinus Magnus.

CONSTANTINVS cognomento Magnus, trigessimus septimus Romanorum Imperator, mortuo Constantio patre, Hispaniarum regnum obtinuit, anno salutis humanæ 312. Imperium administrauit annis triginta mensibus decem, & in Acirone villa, iuxta Nicomediam mortuus est, ætatis suæ anno sexagesimo sexto, vt refert diuus Hieronymus. Iuuenus Hispanus, poeta & presbyter, genere quidem nobilis, sed virtute & doctrina nobilior, per hoc tempus admodum clarus existens, Euangelia omnia quatuor libris, versibus explicauit heroicis, atque alia quædam, eodem metri genere, de sacramentis.

341

Constantinus.

CONSTANTINVS eo nomine secundus, Constantius, & Constans, Constantini Magni filii, trigesimali octauo Romanorum Imperatores, regnare cœperunt anno Christi 341. Hi tres imperium quod per manus acceperunt, ita partiti sunt, vt Constantinus natu maximus, Hispanias, Gallias, & Britanniam: Constans Italiam cum Illyrico & Græcia teneret: Constantius Thracia in qua Constantinopolis, & Asia minori, Syria, Mesopotamia, & Ægypto potiretur. At Constantinus tertio quo imperium administrauerat anno, aduersus Constantem fratrem iusto prælio decerta-

certaturus, iuxta Aquileiam infidiis hostium circumuentus, anno ætatis suæ 25. *An. Christi*
 occiditur. Constans decimotertio imperii anno, haud longe a Helena (est hoc in
 agro Perpiniano siue Rossilonensi municipium, hodie *Elna*) incaute trucidatur,
 cum annos vixisset 30. Constantius autem Mopsocrenis inter Ciliciam & Cappa-
 dociam moritur, post annos viginti quatuor, menses quinque, dies duodecim, quibus
 imperio præfuerat, ætatis vero suæ anno 45. vt auctor est Diuus Hieron. Gothi sub
 auspiciis Athanarici qui primus eius gentis rex (Michael Ritio teste) traditur, Hi-
 spaniæ fines ingressi, sedes posuerunt anno dominicæ salutis 343. qui anno decimo 343
 tertio post Hispaniæ adeptum regnum, diem claudit extremum. Postea vero Hi-
 10 spani recepti sunt virtute Theodosii Cæsaris, qui Gothos annis octodecim impe-
 rata facere coegit, & in officio cōtinuit, vsq; ad tempora Alarici Gothorum regis.

Julianus Apostata.

365

IULIANVS, trigessimus nonus Romanorum Imperator, cognomento Apostata,
 Hispaniarum regnum accepit anno Saluatoris Iesu Christi 365. Hic anno primo,
 mense septimo imperii sui, ætatis vero 32. interiit, vt ait diuus Hieronymus.

Iouinianus.

367

IOVINIANVS, quadragesimus Romanorum Imperator, Hispaniarum regnum
 accepit anno salutis humanæ 367. & mense octauo imperii sui moritur, ætatis ve-
 20 ro suæ trigesimo quarto, vt refert Hieronymus.

Valentinianus.

368

VALENTINIANVS & Valens, quadragesimi primi Romanorum Imperato-
 res, Hispaniarum regnum acceperunt anno Christi 368. & annis 13. mensi-
 bus quinque imperarunt, vt habet D. Hieronymus. Damasus Papa, cognomine
 primus, natione Hispanus, patre Antonio, his temporibus claruit, excellentis eru-
 ditionis & sanctimonix pontifex. Hic propemodum nonagenarius diem obiit, 3.
 Idus Decemb. Vigilantius presbyter Hispanus, Barcinonensem parochialē Ec-
 clesiam (vt ait Hieronymus) per ea tempora tenuit, & ipse nonnulla religionis zelo
 plena conscripsit: sed humanæ laudis studio deuctus, secundam Danielis visionē
 30 prauo sensu exposuit, sanctorum quoq; reliquias minime venerandas, vigilias non
 obseruandas, & alia friuola multa. Aquilius Seuerus in Hispania iis temporibus
 claruit. Hic volumen composuit quasi *ὁδοποιεσιών*, vt Diuus Hieronymus refert,
 totius vitæ suæ statum continens, tam prosa quam versibus, quod vocauit Ca-
 rastrophen.

Gratianus.

382

GRATIANVS cum fratre Valentiniano, quadragesimus secundus Romano-
 rum Imperator, in Hispania regnare cœpit anno Saluatoris Iesu Christi 382.
 Annisque sex regnum obtinuerunt, vt refert Prosper. Prudentius episcopus Ar-
 40 menthiæ quæ non longe a Victoria Hispaniæ citerioris ciuitate distat, postea ve-
 ro Turiassonensis, per hos dies insignis & inclytus doctor habitus est, & aduersus
 Sabellianos & Iudæos multa scripsit. Obiit non absque opinione sanctitatis, eius-
 que festum quarto Kalendas Maii celebratur.

Valentinianus.

388

VALENTINIANVS cum Theodosio, quadragesimus tertius Romanorum Im-
 perator, Hispaniarum regnum accepit anno salutis humanæ 388. & annis se-
 ptē regnum obtinuit, vt ait Prosper. Osius Episcopus Cordubæ per ea tempora
 præclarus in diuinis humanisque scripturis effulsit, qui quum eminentissimi esset
 ingenii, scripsit plura ac præclara opuscula, & inter alia de virginitate.

Theodosius.

395

THEODOSIVS, genere Hispanus, quadragesimus quartus Romanorum Impe-
 rator, cum iam per quatuordecim regnaret annos, cum Arcadio & Honorio
 filiis, Hispaniarum regnum gubernare cœpit anno Christi trecentesimo nonage-
 simo quinto. Hic Theodosius Honorio patre, & matre Thermantia, haud dubie

An. Christi inter optimos principes habetur, quippe qui Rempublicam Gothicis armis pene oppressam, a Gratiano ex Hispania quæ illi patria, accitus libertati restituerit. Maximum tyrannum & Andragathium præfectum eius, subito incurfu eiectos occidit, mortuisq; Gratiano & Valentiniano quibus cum illi commune fuit imperiū, regnum obtinuit. Obiit Mediolani, cum annis tribus cū filiis suis imperasset, vt ait Prosper. Claudianus Poeta, natione Hispanus, per ea tempora floruit, librosque duos, Claudianum scilicet maiorem & minorem edidit, multaque alia celebribus sententiis & prouerbis referta. Habundus siue Auitus presbyter Hispanus his temporibus vixit, qui ad Orosium reuelationem & inuentionem protomartyris Stephani Græco in Latinam linguam conscripsit. Martianus per idem tempus vrbis Barcinonensis episcopus, tam vita quam sermone clarus scripsit varia opuscula. Crediderim vero esse Pacianum.

398

Arcadius.

ARCADIUS, quadragesimus quintus Romanorum Imperator, quum iam 12. regnasset annos cum fratre suo Honorio, Hispaniarum regnum gubernare cœpit anno aduentus veri Messia 398. & annis 13. imperauit, teste Prospero. Paulus Orosius, presbyter Hispanus, patria Tarraconensis, diui Augustini discipulus, vir eloquens & historiarum cognitor, per hæc tempora claruit. Chronicam scripsit ab exordio mundi vsque ad sua tempora. Decessit in Aphrica apud Carthaginem, sepultus vero Romæ in templo Eusebii ad trophæa Marii.

411

Honorius.

HONORIUS, quadragesimus sextus Romanorum Imperator, mortuo Arcadio fratre, Hispaniarum regnum vna cum Theodosio fratre suo administrare cœpit, anno humanæ salutis 411. quo Hispanias Alarico regi Gothorum habitandas assignauit, vt scribit Platina & alii quamplurimi. Gundericus filius Modigifilli regis Vandalorum, per hæc tempora cum Alanis & Sueuis Hispanias occupauerat. Qui, vt refert diuus Antoninus, ad tantam miseriam incolas deduxerunt, vt famis indigentia humanas carnes ederēt. Regnavit autem Gundericus in Galicia annis quadraginta sex, & capta Hispali, quæ nunc *Semilla* vocatur, quum impie elatus, manus in Ecclesiam ipsius ciuitatis extēdisset, mox Dei iudicio a dæmone correptus interiit. Huic Gensericus frater in regno successit, & in Aphricam trāsiiit. A Vandalis, vt quidam volunt, Wandalia, quæ Wandalusia, aut vulgo *Andaluzia*, nuncupatur. A Sueuis autem Sueuiam Bætica oppidum cuius Ptolemæus meminit, denominari puto, quod modo Suelum, antiquitus vero *Chiptona*.

411

Alaricus.

ALARICUS Pannonius de gente Balthorum, nondum Hispanias intrauerat, cum Gothis ab imperio desciscētib; eorum rex creatus esset. cui Honorius Imperator, grata confirmatione, Hispanias ad habitandum assignauit, easque gubernare cœpit anno Christi 411. sed vigesimo tertio sui principatus anno repente fato functus est, vt refert Michael Ritus Neapolitanus. Sūt Gothi populi Scythici, circa Cimbricam Chersonnesum & Noruegiam, qui nunc Sueci & Dani vocantur. Pacianus Barcinonensis episcopus his temporibus vixit, qui bene de fide sensit, Nouatianosque scriptis suis impugnauit, & in sanctorum numerum est relatus. Eius natale septimo Idus Martii celebratur. Dexter Paciani præfultus filius, vir clarus, simul & Christi fidei deditus, fertur omnimodam historiam edidisse. Patria Barcinonensis, præfectusque prætorii Theodosii principis fuit, teste libro de viris illustribus.

434

Athaulfus.

ATHAULFVS ob affinitatem & genus Alarici, ex consensu omnium Gothorum in defuncti locum substitutus, principatum obtinuit, & in Hispania regnare cœpit anno saluatoris Iesu Christi 434. Qui matrimonio sibi iūcta Galla Placidia, Theodosii principis filia, & Arcadii Honoriique Imperatorum sorore, Vandalos, Alanos, Sueuos, & Hunnos valida manu insequitur. Illi audito Athaulfi aduētū, dimissis Galliis Hispanias petūt. Athaulfus vero post deuastatas diu Gallias, primus

primus omnium Gothorum Hispanias ingreditur, Vandalos cæterosque barbaros cæsurus. Qui quum apud Barcinonem ciuitatē Hispaniæ citerioris maneret, dolo suorum occisus est, anno regni sui sexto, vt scribit Ritius. Sepulchri eius (auctore Hieronymo Paulo Barcinonensi) in vico paradisi, sublimiore eiusdem vr-
bis parte, vestigia quædam extant, nempe columnarum partes, & non Hercules, vt fama habetur.

Sigericus.

440

SIGERICVS a stirpe propior (vt aiunt) post Athaulfi mortem a Gothis rex creatus est, & in Hispaniis regnare cœpit anno a Christiana salute 440. Quumque
10 filios suos Gelericum, Wericum, Guntamendusum, Thrasamundum, & Ildericum reges & dominos per partes Hispaniæ dimittere voluisset, pacem cū Romanis pertractando, itidem a Gothis qui eum regem creauerāt, interemptus fuit, anno septimo sui regni, teste Ritio. Arcadius, Probus, Paschasius, & Eutycius, viri Hispani, per hæc tempora dudum apud Gensericum Vandalorum regem merito sapientiæ & fidelis obsequii clari habebātur. quos rex vt sibi deuinctiores faceret, in Arianam sectam transire præcepit. At illi facinus constantissime respuentes, martyrio mirabiliter occubuerunt. Puer autem Paulillus nomine, frater Paschasii & Eutycii, pro elegantia formæ atque ingenii admodum regi acceptus, a professione atque amore catholicæ fidei cum nullis minis deturbari posset, diu fustibus cæsus, ad infamem seruitutem damnatus est. Eorum natale pridie Idus No-
20 uembris celebratur.

Vallia.

447

VALLIA post mortem Sigerici, gubernacula Gothorū suscepit, ad hoc electus, vt pacem cum Romanis infringeret: & in Hispania regnare cœpit anno salutis humanæ 447. Hic timens a suis popularibus inuidiam, classem ad Aphricam occupadā summa ope comparat: sed nauium apparatus in Gaditano freto periiit cum ingenti mortalium pernicie. Mutato vero idem rex consilio, datis optimis & lectissimis obsidibus, pacem optimam cum Honorio cōposuit. Insuper & Placidiam Gallam eius sororem, olim Athaulphi vxorē, restituit, quam post Athaulphi cædem penes se honorifice & honeste habuerat: seseque obtulit cum suis Gothis aduersus Alanos qui Bæticam occupauerant, & difficillimo bello victos maxima cæde affecit, rege eorū Attaco apud Emeritam ciuitatem occiso. Fama pugnæ huius magnum incussit metum Hispaniam tenentibus. Qui superfuerunt, relictis Lusitanæ sedibus, ad Gundericum Vandalorum regem cuius supra in Honorio meminimus, in Gallicia regnantem confugerunt. Sed postea tam Vandali & Sueui, quam Alani ei subiecti sunt. A supradicto Attaco rege crediderim derivatum nomen Attacæ ciuitatis, de qua Ptolemæus. Vallia itaque subita vi morbi correptus, quum annis tribus regnasset, vita functus est, vt refert Michael Ritius.

Theodoricus.

450

THEODORICO post Valliam regnum Gothorum in Hispania defertur, anno domini Iesu Christi 450. Hic apud Arelatam Narbonensis Galliæ ciuitatem, in campis Catalaunicis, dum pro Romanis aduersus Attilam Hunnorum regem pugnaret, 23. anno sui regni occubuit, auctore Ritio. In quo prælio (vt Platina refert) ad centum & octoginta millia hominum vtrunque cecidisse constat, neutra declinante acie aut cedente. Tres filios ex vxore suscepit Theodoricus, videlicet Torismundum, Theodoricum, & Henricum, qui omnes gubernacula Gothorum tenuerunt, & reges fuerunt. Audentius episcopus Hispanus, magni zeli & sanctimonix vir, per hoc tempus (vt Gennadius testatur) aduersus hæreticos de fide catholica librum egregium edidit, in quo maxime contra Phorinianos, Manichæos, Sabellianos, & Arianos disputans, ostendit dominum nostrum filium Dei coeternalem. Turibius episcopus Asturicensis his temporibus innumeris claruit miraculis, & Christianam religionem ac fidem catholicam quam maxime iuuit. eius festiuitas Palentiæ celebratur 16. Kalend. Maii.

*An. Christi**Torismundus.*

473

TORISMUNDVS, siue TurismúduS, mortuo Theodorico patre, omnium suffragiis Gothorum rex creatus est, & Hispanias regere cœpit anno ab humanæ salutis restitutione 473. Hic in bello quod pater cōtra Attilam gessit, militans; dum patris mortui reperisset cadauer, statim regiis exequiis illud apud Tolosam sepeliuit: quo sepulto, Aetio Galliarum præfecto suasit, vt Hūnos superatos persequeretur. Sed ille renuens dixit & Hunnos victos, & Visigothos vereri. Quo responso Torismundus in regnum rediit, & postea a fratribus suis ob regnādi cupiditatem, anno tertio, alias septimo regni sui, interfectus est, referente Michaelē Ritio Neapolitano.

476

Theodoricus II.

THEODORICVS huius nominis secundus, mortuo Torismundo fratre, regnū occupauit Hispaniarum anno salutis humanæ naturæ 476. Hic principatu suscepto, cum Rhetiaro Sueuorum rege Hispaniam inuadente confligens, & ad interuentionem vsque prosterne, Sueuos sibi subegit, & Lusitaniam, Bæticamque, & multa alia suo regno adiecit. Ex eo tempore Principes Gothorum in Hispania regnarunt, eiusque monarchiam tenuerunt, non tamen sub Hispaniæ titulo, sed Gothorum: siquidē illa Theodoricus non diu finibus sui regni adiecit. Hic postea (vt aiunt) ab Henrico fratre suo eandem necis sortem obtinuit, quam Turismundus, anno gubernationis sui regni septimo, vt refert Ritus.

483

Henricus.

HENRICVS frater Torismundi & Theodorici, filius Theodorici primi, quem supra narrauimus, post Theodorici fratris necem, regnum Gothorum obtinuit, & Hispanias administrare cœpit anno ab aduētū Iesu Christi Saluatoris nostri 483. Hic Gothis author fuit, vt scriptis legibus vterentur. Quumque etiam Arelatum & Massiliam subiugasset, Theodomorus Ostrogothorum rex Christianissimus, a Gothorum iugo, ad Catholicam fidem conuersus, se surripuit. Regnavit autem Hēricus annis decem & nouem, dum ab humanis excessit. Quo autem genere mortis obierit, non satis constat, vt Ritus scribit. Sabinus episcopus ex ciuitate Barcinonensi oriundus, his temporibus floruit, vir utique sanctissimus atque doctissimus, & prophetiæ spiritu illustratus, in sanctorum numerum relatus est, cuius natale Idibus Februarii celebratur.

502

Alaricus II.

ALARICVS eius nominis secundus, in Henrici patris locum ex consensu omnium Gothorum rex creatus est, & in Hispania regnare cœpit anno salutis humanæ naturæ 502. Hic Amalasintham, Theodorici Imperatoris filiam, in vxorē duxit. Erat autem hæc scēmina (vt ait Platina) ita Græcis & Latinis literis imbuta, vt cum quouis docto disputando congregari auderet. adhæc adeo exacte linguas Barbarorum callebat, vt sine interprete iis omnibus loqueretur. Cum hoc Alarico Clodoueus rex Franciæ bello cōgreditur, eoque perempto in agro Volgodensi, quicquid Galliarum Gothi possidebant, ad partes Franciæ transtulit, quum hætenus reges Gothorum in Narbona Galliæ ciuitate sedem tenuissent. Sed Theodoricus focer Clodoueo bellum intulit, quod Alaricum generum interfecisset, fugatisque ingenti prælio Francis, Vasconiam recepit, receptamque pro Alarico Alarici filio, donec adolesceret, gubernauit. Regnatū est Alarico annis 13. quū ab humanis discessit, referente Ritio.

515

Almaricus.

ALMARICVS, Alarico patre cæso, Gothorum regnum obtinuit, & Hispanias gubernare cœpit anno ab aduentu domini 515. Hic vxorem duxit Totillam, Clodouei

Clodouei regis Franciæ filiam. Cui apud Barcinonam citerioris Hispaniæ ciuitatem manenti, Childebertus frater Totillæ, bellum intulit, sororis cõtumeliam vlturus, quæ Almarico locata, & Arianæ sectæ cum marito seruire recusans, querebatur quod ab eo indigna pateretur. Almaricus suis opibus diffusus, fugam molitur, atque iter ad mare petiit, sed cursu ab hoste preuentus, interficitur anno sui regni octauo. Ab isto *Almaria* ciuitas dicta est, quæ antiquitus *Abdera* nominabatur. Gothi vero tumultuario bello leuati, in Almarici locum sibi Theutam regem creant, instante Amalasintha Almarici matre, vt ait Ritius Neapolitanus. Ifidorus Episcopus, Hispani generis, Apocalypseos haud vulgaris interpres, per hæc tempora claruit. Iustinianus Valentinæ ecclesiæ antistes his temporibus floruit, non obscurum nomen adeptus prædicatione, rerumque diuinarum studio. vixit sub Felice summo Pontifice.

Theuta.

523

THEUTA (vt diximus) ab Amalasintha, Almarici matre rex creatus, eam in balneo suffocandam curauit, nõ expectata fatali die, & Hispanias gubernare cœpit anno salutis humanæ naturæ 523. Hic frater consobrinus Almarici erat, & (vt refert Platina) ita Græcis & Latinis literis edoctus, vt Platonis disciplinam optime calluerit. In eadem suam Gothos accendit habitus histrionici deformitate, quem palam passimque gestabat. Tempore ipsius quum Galli adhuc in Hispania Tarraconensi manerent, mortuo Almarico, lectissimos viros ei miserunt, vt eis regressum consentiret. Qui vno die tantum regressum eorum cõsensit, & qui superfuerunt, eos necari iussit. Postea vero quum Italiam per mare cum exercitu transfretasset, ab inimicis interemptus fuit, anno imperii sui 12. mense quinto, auctore Ritio.

Tendesilius.

535

TENDESILIVS consensu omnium Gothorum, regnum accepit Hispaniarum anno a natiuitate Christi 535. qui forte per id tempus exercitui præerat, impositus a Theuta, cuius affinis esse dicebatur. Is quum mulieres libidini suæ non consentientes occidi fecisset, apud Hispalim, quæ nunc *Semilla* vocatur, orta seditione obruncatus est, anno primo, mense septimo regni sui, teste Ritio Neapolitano.

Agila.

537

AGILA post mortem Tendefilii, in eius locum subrogatur, & Hispaniæ regnũ suscepit anno Iesu Christi 537. Hic cum magno exercitu ad oppugnandã Cordubam a Romanis occupatam progressus, filio trucidato, magnaque suorum strage perpeffa, ad Emeritam ciuitatem Beticæ properauit, vbi ab eisdem Gothis qui regem eum creauerat, metu Romanorum interfectus est, anno regni sui quinto, mense septimo, vt Michael Ritius narrat.

Athanagildus.

543

ATHANAGILDVS Gothorum rex dominatum occupat post mortem Agilæ, anno salutis humanæ naturæ 543. His namque temporibus (vt ait diuus Antoninus) legationem in Hispaniam misit Higibertus rex Franciæ ipsi Athanagildo, cum multis muneribus, petens eius filiam Brucildem in vxorem, quam impetrauit. Erat enim puella elegans, pulchra, & ingeniosa, vt refert idem Diuus Antoninus. Athanagildus autem quum apud Toletum vltioris Hispaniæ ciuitatem permansisset, morbo consumptus est, anno regni sui 15. mense 6. teste Ritio.

Limba.

558

LIMBA quem Luybam nonnulli vocant, rex tandem a Gothis qui Narbonam incolabant, creatus est, & in Hispania regnare cœpit anno ab aduētu Iesu Christi 558. Hic anno secũdo sui principatus Leonogildum fratrem regni successorem